

บทเจริญพระพุทธรมณฑ์

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

สืบสานพระราชปณิธาน “ธรรมราชินี”

พระราชปณิธาน “ธรรมมิกราชินี”

ราชอาณาจักรไทยดำรงมั่นสถาพรอยู่ได้ด้วยสถาบันหลักของชาติประกอบเกื้อกูลกันเข้าเป็นหนึ่งเดียว “พระพุทธศาสนา” เป็นสถาบันสำคัญที่จรโลงความเป็นชาติไทยทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม เช่น วิถีชีวิต บรรทัดฐานทางสังคมทุกระดับ ศิลปวัฒนธรรม ค่านิยมอุดมการณ์ อันช่วยหล่อมเกลาน้อมน้าวน้ำใจชนให้ตั้งตนอยู่บนคุณธรรมจริยธรรม ในขณะเดียวกัน สถาบันพระมหากษัตริย์ ก็คอยพิทักษ์รักษา และอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาให้อยู่รอดปลอดภัยบนแผ่นดินนี้ สมเด็จพระมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ต้องทรงเป็นพุทธศาสนูปถัมภก พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์แก่กิจการพระบวรพุทธศาสนาทุกด้านพร้อมกันนั้น ก็ทรงพระมหากรุณาอุปถัมภ์บำรุงศาสนาต่างๆ ที่ประชาชนชาวไทยนับถือโดยเสมอหน้า เป็นพระบรมราชปณิธานแห่งสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยสืบมาทุกยุคทุกสมัย

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชศรัทธาอันมั่นคงแน่วแน่ในพระพุทธศานามานับแต่ทรงพระเยาว์ เมื่อทรงดำรงพระราชสถานะเป็นสมเด็จพระอัครมเหสีในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ก็ยิ่งทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ศึกษาและปฏิบัติตามหลักการแห่งพระพุทธธรรมมากยิ่งขึ้นโดยลำดับ พระองค์ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมทั้งทรงพาพระราชโอรสธิดา ไปทรงนมัสการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล และทรงสนทนารธรรมกับพระเถรานุเถระอยู่เสมอ อีกทั้งทรงนำหลักธรรมเหล่านั้นมาเป็นแนวทางแห่งการครองพระราชจริยวัตร การปฏิบัติพระราชกรณียกิจ การอบรมอภิบาลดูแลสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอและสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ตลอดจนการพระราชทานพระราชโองการและพระราชดำรัสแก่ปวงพสกนิกร ดังปรากฏชัดจากพระราชโองการและพระราชดำรัสหลายองค์ อันบ่งชี้ถึงพระราชปณิธานแห่งความเป็น “ธรรมมิกราชินี”

เมตตาธรรมคำจุนโลก

“...ความจริงคนไทยเราเป็นชาติที่เจริญมานานแล้ว จึงรู้จักคิดทำอะไรให้บังเกิดผลดี เช่น นิสิตนักศึกษาอุตส่าห์ออกไปช่วยกันพัฒนาตามหมู่บ้าน ในระหว่างปิดภาคการศึกษา อุตส่าห์คายหญ้าถวายในวันเฉลิมฯ สโมสร สมาคมบางแห่งออกไปเลี้ยงอาหารเด็ก แจกสิ่งของเครื่องใช้ เพื่อเป็นที่ระลึกสำหรับในวันเกิดข้าพเจ้า สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการแผ่ความเมตตากรุณาต่อ

เพื่อนมนุษย์ เป็นการทำความดีทั้งสิ้น คนไทยเราฉลาด จึงรู้ว่าการช่วยกันคนละไม้คนละมือทำความดี ทำประโยชน์ให้แก่หมู่คณะและชาติบ้านเมือง เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ เพราะมนุษย์จำต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จึงควรช่วยกันทำงานแบ่งเบาภาระคนมีก็แบ่งให้คนยากจน เป็นการแบ่งกันกินแบ่งกันใช้ เพื่อให้เกิดความผาสุกของส่วนรวม สมดังพุทธดำรัสของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสไว้ว่า ความเมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ สวนอัมพร ๑๒ สิงหาคม ๒๕๑๒)

ที่พึ่งชั่วคราว-ที่พึ่งที่แท้จริง

“...ปัจจุบันนี้ ต่างประเทศทั่วโลก เด็กหนุ่มสาวเห็นว่า ศาสนาซึ่งมีมาแต่โบราณกาลนั้น เป็นของล้าสมัย จึงพากันละทิ้งเสีย เมื่อต้องประสบกับความผิดหวัง ก็หันเข้าหายาเสพติดเป็นที่พึ่ง เพื่อให้ลืมความทุกข์ชั่วคราว แต่หารู้ไม่ว่ายาเสพติดนั้นหากใช้อยู่เสมอ จะลดความเป็นมนุษย์ลงทุกที เพราะทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ ซึ่งเป็นคุณสมบัติอันสำคัญยิ่งของมนุษย์ อีกทั้งเป็นอันตรายร้ายแรงแก่ร่างกายด้วย พวกเราชาวพุทธรู้ดีว่าการทำเช่นนี้เป็นการขจัดความทุกข์อย่างจอมปลอม และการปฏิบัติตนตามหลักพระธรรมเท่านั้น ที่จะช่วยให้เราพ้นจากความทุกข์ได้...”

(พระราชดำรัสในพิธีเปิดประชุมใหญ่ของสถาบันแม่ชีไทย ณ ห้องประชุมตึกสภาศึกษามหาวิทยาลัย ๖ เมษายน ๒๕๑๕)

แผ่เมตตา

“...เมื่อได้ศึกษาสถานการณ์ของโลกปัจจุบันแล้ว จึงควรยึดได้ว่าการแผ่เมตตาเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุดสำหรับโลกปัจจุบัน และควรมีความสามัคคีกับคนต่างศาสนาด้วย ถึงแม้ว่าความเชื่อมั่นจะแตกต่างกัน เพราะทุกศาสนาย่อมมีคำสั่งสอนที่ดี เมตตาจิตเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนจะต้องมี โดยไม่เลือกว่ามีต่อมนุษย์หรือมีต่อสัตว์ การแผ่เมตตาให้กันจะทำให้โลกมีสันติสุข ดังพุทธภาษิตว่าเมตตาจิตเป็นเครื่องค้ำจุนของโลก”

(พระราชดำรัสในพิธีเปิดประชุมใหญ่ของสถาบันแม่ชีไทย ณ ห้องประชุมตึกสภาศึกษามหาวิทยาลัย ๑ เมษายน ๒๕๑๖)

หน้าที่ตามหลักทศก

“...ในเรื่องทศก สอนว่าคนเรามีหน้าที่ที่จะปฏิบัติต่อทิศหรือบุคคลทั้งหกสถานอย่างไร เป็นต้นว่า ในฐานะที่เป็นบิดามารดาหรือครูบาอาจารย์ ควรจะต้องทำหน้าที่อะไรแก่บุตรธิดา หรือศิษย์หาอย่างไร ผู้น้อยกับผู้ใหญ่ จะควรต้องอุปการะหรือปฏิบัติตอบแทนกันอย่างไร เพียงใด ให้เหมาะสมพอดี ไม่เกิน ไม่ขาด จึงจะเกิดผลลัพธ์ที่พอดี และมีประโยชน์แน่นอน เต็มเปี่ยม ทุกวันนี้ทุกเกิดความยุ่งยาก ก็เพราะคนละเลยหน้าที่ของตน ทางแก้ก็คือ ต้องเตือนตัวให้สำนึกถึงหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วนเที่ยงตรง คือตรงต่อภาระ ตรงต่อตนเอง ตรงต่อผู้อื่น ตรงต่อส่วนรวม ตรงต่อเหตุผลและความถูกต้อง ถ้าผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ในบ้านเมือง ในประเทศชาติ ได้ทราบตระหนักถึงภารกิจตามฐานะที่ตนเป็นอยู่โดยครบถ้วน และปองใจที่จะประพฤติปฏิบัติโดยเคร่งครัดไม่ขายสายแล้ว เราก็จักอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขที่สุด โดยที่แต่ละฝ่ายแต่ละคนจะปฏิบัติบำเพ็ญแต่ส่วนสิ่งที่เป็นคน เป็นที่พึงใจแก่กัน...”

(พระราชดำรัส ในการพระราชทานเข็มที่ระลึกแก่ผู้บริจาคโลหิตให้สภากาชาดไทย ประจำปี ๒๕๑๗ ครั้งที่ ๑ ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๘)

ความไม่ประมาท

“เรื่องความไม่ประมาทนี้สำคัญอย่างยิ่ง ทุกคนไม่จำกัดอยู่ในวัยใด จำเป็นต้องรู้จักความไม่ประมาท ยิ่งรู้จักตั้งแต่หนุ่มๆ สาวๆ ได้ยิ่งประเสริฐ เพราะจะได้มีเวลาสะสมความดี เรียกว่าเพิ่มพูนบารมีของตนยิ่งขึ้น ...คนรุ่นใหม่จำเป็นที่พ่อแม่ผู้ใหญ่จะต้องตั้งจิตตั้งใจของเขาให้เที่ยงตรงเหมือนเราตั้งนาฬิกา เมื่อตั้งจิตเขาให้เที่ยงตรงได้แล้ว เขาก็จะเติบโตเป็นคนตรง รักความดี คนมีธรรมะ บ้านเมืองของเราจะได้พ้นกลียุค มีความปรกดีสุขร่มเย็น...”

(พระราชดำรัส ในการพระราชทานเข็มที่ระลึกแก่ผู้บริจาคโลหิตให้สภากาชาดไทย ประจำปี ๒๕๑๗ ครั้งที่ ๕ ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๘)

ห้ามปรามไม่ให้ทำชั่ว

“...การแผ่เมตตาให้ผู้อื่นนั้น วิธีสำคัญได้แก่พยายามชักห้าม ห้ามปราม ยับยั้งขัดขวางไม่ให้เขาทำผิดทำชั่ว เพื่อป้องกันเขาไว้มิต้องได้รับผลร้ายของการทำชื่อนั้น แม้จะทำให้เขาไม่พอใจ หรือขัดเคืองเพียงใดก็ต้องทำ เพราะการตามใจหรือปล่อยปละละเลยผู้กระทำความผิดให้กระทำความผิดอยู่เรื่อยๆ มิใช่เป็นการเมตตาต่อเขา หากแต่เป็นการไม่สนใจไยดีเขา

และเป็นการเห็นแก่ตัวอย่างผิดๆ ของเรา การห้ามปรามขัดขวางมิให้ทำชั่วนี้แหละ เป็นการแผ่เมตตาที่แท้”

(พระราชดำรัสในพิธีเปิดประชุมใหญ่ของสถาบันแม่ชีไทย ณ ห้องประชุมตึกสภาการศึกษาหม่อมกุฎราชวิทยาลัย

๒๒ เมษายน ๒๕๑๙)

ศาสนสัมพันธ์

“...คนไทยมีจิตใจสูง เมตตาสูง เสียสละ รักสงบ ไม่เห็นแก่ตัว จะเห็นได้ว่าวัดวาอารามตามที่ต่างๆ นี้จะได้รับการทำนุบำรุงจากชาวบ้าน ซึ่งเขาเองก็ยากจน และจะเห็นได้ว่า โบสถ์ มัสยิด หรือโบสถ์ของชาวคริสเตียนต่างๆ อยู่ร่วมกันที่ไหนต่อที่ไหน ไม่มีการรังแกกันเลย สมกับว่าดินแดนนี้เป็นดินแดนของเผ่าไทย คือคนที่รักอิสระแล้วก็รักสงบจริงๆ ต่างคนต่างสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นดินแดนของศาสนาจริงๆ”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ๑๑ สิงหาคม ๒๕๒๑)

กำไรชีวิต

“...ได้เกิดมาในพระบรมพุทธานุศาสนานี้ สำหรับข้าพเจ้าเองรู้สึกว่าเป็นกำไรชีวิตอย่างหนัก เพราะว่าสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงสอนนี้มีค่ายิ่งกว่าสิ่งใดทั้งหมดในชีวิต เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เราสามารถอยู่ด้วยความสุขใจ ด้วยความอิ่มใจ และก็ด้วยความรู้ตัวเสมอ ว่าตัวของเรานี้ไม่ยั่งยืน แต่ว่าประเทศชาติหรือคนต่อไปนี้จะต้องอยู่ต่อไป เพราะฉะนั้น เรานี้จะทำอะไรควรจะทำเพื่อตัวเองพอประมาณ และทำเพื่อคนอื่นด้วย ให้สมกับที่บรรพบุรุษของเราได้กระทำมา เพราะพระพุทธองค์ก็บอกว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่แน่นอน มีแต่ความดีความชั่วเท่านั้นที่ติดตัวอยู่เสมอ อันนี้ข้าพเจ้าเชื่อมั่นอย่างเต็มที่ ที่ว่าแม้แต่ร่างกายของเรา เราก็ต้องทิ้งเอาไว้ อย่าว่าแต่ทรัพย์สมบัติเลย...”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๒)

อดีต-ปัจจุบัน-อนาคต

“...ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้สอนข้าพเจ้าตั้งแต่เริ่มแต่งงานกันคืออายุ ๑๗ ว่าอย่าคิด อย่าไปคิดถึงอดีต คิดถึงปัจจุบัน ทำดีเฉพาะเวลา อย่าคิดถึงอดีต อย่าคิดถึงอนาคต อย่าไปปรุงแต่งเพื่อถึงอนาคต ทำดีในปัจจุบันแล้วก็จะมีความสุขเอง ก็ได้ประจักษ์เห็นจริงในวันนี้เป็นต้น...”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ๑๑ สิงหาคม ๒๕๒๓)

คำตินินทาและวัยธรรม

“...ข้าพเจ้าจำคำที่พระที่เป็นอาจารย์สอนไว้ว่า คนเราเกิดการเกิดแก่เจ็บตายเป็นของธรรมดาของสัตว์โลกถ้วนหน้า แต่ว่าชีวิตนี้เกิดมาทั้งทีให้ใช้ชีวิตให้ดีที่สุด หมายความว่าถึงเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นที่สุด และก็มีความกล้าหาญที่จะทำงานทุกอย่างอย่างภาคภูมิใจ ไม่สนใจกับคำตินินทาใดๆ ถ้าแม้เราได้ใช้ปัญญาพิจารณาในคำตินินทานั้นแล้ว เราก็ควรจะหยุดกังวล และมีความตั้งใจ มั่นใจที่จะดำเนินงานของเราต่อไป

พระท่านบอกว่า ผลไม้แก่ ผักที่แก่ได้ที่ อะไรทุกอย่างที่เป็นประโยชน์เป็นความแก่ที่เป็นประโยชน์ สัตว์เวลาตายเรายังได้ใช้หนังใช้กระดูกของเขาทำประโยชน์ แต่คนแก่นี่ต้องพยายามให้ความแก่ของเราเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ไม่ใช่ว่าแก่ทรุดโทรมไปโดยที่ไม่คำนึงถึงว่าเราแก่เข้าทุกที อายุก็เหลือน้อยนิดแล้ว น่าที่จะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมไว้ให้มาก...”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ๑๑ สิงหาคม ๒๕๒๕)

มรดกอันประเสริฐ

“....ข้าพเจ้าเชื่อว่า นี่คือนมรดกอันประเสริฐที่คนไทยเราได้รับตกทอดกันมาหลายร้อยปี เราเป็นแผ่นดินแห่งพระบรมพุทธานุชาสนา อบรมสั่งสอนกันมานาน ให้รู้จักทำบุญด้วยการให้ คำว่าให้นี้ไม่ได้หมายถึงว่าให้ทางวัตถุ หมายถึงให้โอกาสผู้อื่นแสดงความคิดเห็นของเขา ด้วยการอดกลั้นต่อความรู้สึกของเขา จะเห็นได้ว่า แม้ประชาชนนับถือศาสนาต่างกัน เรายังอยู่ร่วมกันได้ อย่างร่มเย็นเป็นสุข ตามประวัติศาสตร์ของไทย เราไม่เคยมีบันทึกไว้ว่าเกิดการรบกวนทางศาสนา มาเลย

ข้าพเจ้าปลาบปลื้มปิติที่ได้พบพระสงฆ์ชาวต่างประเทศรูปหนึ่ง ชื่อท่านสุเมโธ ท่านเข้ามาบวชเรียนในเมืองไทยนับสิบๆ พรรษา โดยเป็นสานุศิษย์ของพระอาจารย์ชา ท่านเคยพูดให้ฟังว่าท่านชอบซึ่งในเมืองไทยมาก เมื่อท่านบวชอยู่กับท่านอาจารย์ชาทางภาคอีสาน หรือออกธุดงค์ไปก็ดี ชาวบ้านแม้นึกจนก็มีน้ำใจแบ่งปันอาหารมาถวายเสมอมิได้ขาด ส่วนตัวท่านซึ่งเป็นพระสงฆ์ก็ต้องถือพระพุทธรูปอย่างเคร่งครัดให้สมกับเป็นพระสาวก ทำให้ตนเลี้ยงง่ายเคร่งครัดในพระธรรมวินัย โดยออกบิณฑบาตเป็นประจำ การบิณฑบาตนั้นไม่ใช่เป็นการไปเบียดเบียนชาวบ้านอย่างที่เราเข้าใจกันเดี๋ยวนี้ แต่เป็นการออกไปสอนให้ชาวบ้านรู้จักการแบ่งการให้

โบราณ วัดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน ชาวบ้านสามารถจะไปฟังพระได้แทบทุกเรื่อง เช่นไปถือศีล อบรมจิตใจที่วัด มีลูกก็ส่งไปเล่าเรียนเขียนอ่านที่นั่น เวลาล่วงก็ไปขอข้าวพระกินได้นับเป็นสังคมที่สมบูรณ์แบบ อยู่ห่างไกลจากความหิวโหย ในขณะนี้ในเมืองใหญ่ๆ ของเรานับวันจะออกห่างวัดเข้าทุกที ดังชาวบ้านต่างจังหวัดได้ปรารภให้ข้าพเจ้าฟังว่า คนสมัยนี้พากันหันหลังให้วัด และหันหน้าไปหาแสงสีกันหมด”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ๑๑ สิงหาคม ๒๕๒๗)

ดินแดนแห่งธรรมะ

“...อีสานที่เป็นดินแดนที่ราบสูง นอกจากนั้นเป็นดินแดนของพระเถระเจ้า พระอริยเจ้า ดินแดนแห่งธรรมะ ท่านอาจารย์ผืน เราถือว่าท่านอาจารย์ผืนเป็นแสงสว่างของพวกเรา เพราะว่าท่านเป็นผู้ให้ ให้ความมั่งมีศรีสุขในด้านจิตใจ อบรมให้ประชาชนมีความรู้สึกเข้มแข็ง รู้สึกมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน...”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ๑๑ สิงหาคม ๒๕๒๗)

ลตอ้ตตา

“...ในการรวมตัวกันเพื่อทำงานต่างๆ นั้น ย่อมจะมีปัญหาเกิดขึ้นบ้าง แต่ปัญหาใดๆ ก็ย่อมขจัดเสียได้โดยอาศัยความสามัคคีเป็นคุณธรรมที่จะร้อยรัดให้ทุกคนเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ขอเพียงให้แต่ละคนไม่ยึดถืออ้อตตา คือตัวตนของผู้หนึ่งผู้ใดเป็นส่วนใหญ่เท่านั้น”

(พระราชดำรัส ในการเปิดประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๓๐ ครั้งที่ ๑๙ ของสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ณ หอประชุมมนังคศิลา ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๐)

การให้

“...พระพุทธศาสนาสอนให้คนรู้จักการให้ ซึ่งคนไทยก็น้อมรับเอามาเป็นอุปนิสัย เป็นชีวิตประจำวันของคนไทย ที่เห็นได้ชัดเจนคือการทำบุญตักบาตร ซึ่งเป็นน้ำใจที่ช่วยทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนมาจนถึงทุกวันนี้ การให้เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของคนไทยคือการให้กำลังใจ ข้าพเจ้าสังเกตเสมอว่าผู้ที่มาพบข้าพเจ้า มักจะพยายามแต่งกายด้วยผ้าไทยและผ้าไหมมัดหมี่ เพื่อให้เป็นกำลังใจในการทำงานแก่ข้าพเจ้า ซึ่งข้าพเจ้าก็ขอรับน้ำใจจากท่านทั้งหลายด้วยความขอบคุณ ไม่เพียงแต่ท่านจะให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้าเท่านั้น ท่านยังได้ให้กำลังใจชาวบ้านผู้ผลิตผ้าไหมด้วย ทุกคนคงปลื้มใจที่เห็นท่านช่วยกันใส่ผ้าที่พวกเขาทอ และซาบซึ้งในน้ำใจของท่าน”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๓)

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเป็นอัครพุทธมามกชน ผู้ไม่เพียงชวนชววยสตับหลักธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น หากยังทรงน้อมนำไปปฏิบัติ ทั้งยังมีพระราชหฤทัยเต็มเปี่ยมด้วยบุญกุศล ทรงพระมหากรุณาพระราชทานพระราชานุศาสน์แนะนำสั่งสอนข้าทูลละอองธุลีพระบาท และพสกนิกรทั่วไปให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม ทรงเป็นผู้นำในการบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา สดับพระธรรมเทศนาเพื่อขัดเกลากิเลสเครื่องเศร้าหมองในจิตใจให้บรรเทาเบาบางลง ทรงชักชวนประชาชนให้เข้าวัด สวดมนต์ ฟังธรรม และเจริญจิตภาวนาอยู่เป็นนิตย์

พระราชจริยวัตรและพระราชกรณียกิจอันเป็นที่ประจักษ์แจ้งแก่ใจประชาราษฎรทุกหมู่เหล่า ประกอบกับพระราโชวาทและพระราชดำรัสดังเชิฐมาเป็นเครื่องอบรมจิตใจเราทั้งหลายข้างต้นนี้ ย่อมเป็นพยานอันชัดแจ้งที่สุดถึงน้ำพระราชหฤทัยอันเต็มเปี่ยมด้วยพระราชปณิธานที่มุ่งมั่นของ

“ธรรมิกราชินี” ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ทรงตั้งพระบรมราชปณิธาน พระราชปณิธาน และพระปณิธาน ในอันที่จะทรงสืบสาน รักษา และต่อยอด พระราชจริยวัตรและพระราชกรณียกิจ อันเพียบพร้อมของสมเด็จพระบรมราชบุพการี เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาจักรสยาม สรรพที่พสกนิกรทั้งหลาย จักได้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท เพื่อความวัฒนาสถาพรของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อันจักอำนวยสุขผลไพบูรณ์เป็นความผาสุกร่มเย็นของราชอาณาจักรไทยสืบไป

รตนตตยานุภาเวน	กตปุณณสสเดชสา
วิสิฐสา ราชมาตา สา	ทิมายุกา นิรามยา
วณฺณเปตา พลฺลเปตา	สฺขิตา โหตุ สพฺพทา
ทุกขโรคฺภยาทีหิ	ปาปคฺคเหติ มุจฺจตุ
จิรญชีวตุ ทญฺยานํ	สิริญฺจตา วิสฺสโต
วรา กิตฺติ ยสฺสโก จ	ปณฺณายนตุ นิรฺนตฺรํ

ด้วยอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และเดชานุภาพแห่งพระราชกุศลผลบุญที่ทรงบำเพ็ญมา
ขอพระองค์ผู้มีพระบุญญาธิการอันถึงพร้อมแล้ว มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน
ปราศจากโรคภัยใดๆ มาแผ้วพาน ทรงพระเกษมสำราญ ลุถึงวโรวณะ สุขะ พละ ตลอดไป
ขอจงหลุดพ้นจากบาปเคราะห์ทั้งหลาย มีทุกข์ โศก โรค ภัย เป็นต้น
ขอจงทรงดำรงอยู่เป็นมิ่งขวัญอันยิ่งใหญ่ของพสกนิกรตลอดกาล
และขอพระวรเกียรติคุณอดุลยยศจงปรากฏยิ่งยืนนาน เป็นจิรัฏฐิติกาล เทอญฯ

(ความตอนหนึ่งจาก ปรมราชชนนีวราทานคาถา)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชพล ไชยพร
รองเลขาธิการมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ในพระบรมราชูปถัมภ์
เรียบเรียง

สารบัญ

- ชัยมงคลคาถา (ชื่อยันโต)	๑
บทสวดมนต์บำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวาย	
- บุษาพระรัตนตรัย (อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา)	๕
- ถัมมสังคินีมาติกาปาฐะ (กุสะลา ถัมมา)	๖
- ปิฎฐานมาติกาปาฐะ (เหตุปัจจัยโย)	๑๐
บทเจริญพระพุทธมนต์ถวายพระพรชัยมงคล	
๑. บทชุมนุมเทวดา	๑๓
๒. บทนอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้า (นะโม ตัสสะ)	๑๕
๓. บทพระไตรสรณคมน์ (พุท ธัง สรรธณัง คัจฉามิ)	๑๖
๔. บทนมการสืทธิคาถา (สัมพุทเธ)	๑๗
๕. บทนมการสืทธิคาถา (โย จักขุมา)	๑๙
๖. บทนโมการอัญญกคาถา (นะโม อะระหะโต สัมมา)	๒๑
๗. บทธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภะคะวา...)	๒๔
๘. บทมงคลสูตร (พะหุ เทวา มะนุสสา จะ)	๓๕
๙. บทรัตนสูตร (ยังกิญจิ วิตตัง อิตะ วา หุรัง วา)	๓๙
๑๐. บทกรณียเมตตสูตร (กะระณียมัตถะกุสะเลนะ)	๔๓
๑๑. บทขันธปริตร (วิรูปักเขหิ เม เมตตัง)	๔๖
๑๒. บทเมตตานิสังสสูตรปาฐะ (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภะคะวา...)	๔๘
๑๓. บทโมรปริตร (อุเทตะยัญจักขุมา)	๕๐
๑๔. บทจันทปริตตปาฐะ (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภะคะวา...)	๕๒
๑๕. บทสุริยปริตตปาฐะ (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภะคะวา...)	๕๔
๑๖. บทวักกปริตร (อตถิ โลเก สีละคุณ)	๕๗

๑๗. บทชัศคปริตร (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภาคะวา...)	๕๙
๑๘. บทอาฏานาฏิยปริตร (วิปัสสีสสะ นะมัตถุ)	๖๖
๑๙. บทอังกุลิมาลปริตร (ยะโตหัง ภาคินี)	๖๘
๒๐. บทโพชฌังคปริตร (โพชฌังโค สะติสังขาโต)	๖๙
๒๑. บทอภยปริตร (ยันทุนนิมิตตัง)	๗๑
๒๒. บทสัkkัถ์วา (สัkkัถ์วา พุทธะระตะนัง)	๗๒
๒๓. บทนัตถิ เม (นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง)	๗๔
๒๔. บทยังกิญจิ (ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก)	๗๕
๒๕. บทมงคลจักรวาลใหญ่ (สิริธิติมะติเตโซ)	๗๖
๒๖. บทรัตนัตถ์ยปภาวากิยาจนคาถา (อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ)	๗๙
๒๗. บทสุขาภิยาจนคาถา (ยัง ยัง เทวะมะนุสสานัง)	๘๑
๒๘. บทบรมราชชนนีวราหคาถา (ประมะระาชีนี นาถา ภูมิพะลัสะสะ...)	๘๔
๒๙. บทจกัฏฐสมปรเมนทรมหาราชาภิตติคาถา (จักกัฏฐะสะมะปะระเมนทมะหาราชาภิตติคาถา) (มะหาเวชีราลังกะระโณ ทัยยานัง ปิยะชัตติโย...)	๘๗
๓๐. บทเทวดาอุยโยชนคาถา (ทุกขัปปัตตา จะ นิททุกขา)	๙๑
๓๑. บทพุทธชัยมงคลคาถา (พาหุง สหัสสะมะภินิมิตะสาวุธันตัง)	๙๒
๓๒. บทขยปริตร (มหาการุณโก นาโถ)	๙๖
๓๓. บทภาตุ สัพพะมังคลัง (ภาวะตุ สัพพะมังคะลัง)	๙๘
๓๔. บทนักขัตตยักรั (นักขัตตะยักรัษะภูตานัง)	๙๙
- เจริญจิตภาวนา	
- พระประวัติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)	๑๐๑
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก	

บทชัยมงคลคาถา

ชัยมงคลคาถา เป็นคาถาสวดเพื่อให้เกิดมีชัยมงคลในการทำพิธีมงคลต่างๆ โดยกล่าวถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าที่มีพระกรุณาเป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์ เป็นสัจวาจาให้เกิดชัยมงคลในมงคลพิธี ดังที่พระองค์ได้ทรงชนะมารที่โคนโพธิพฤกษ์ ฉะนั้น

ชัยมงคลคาถา

ชะยันโต โพธิยา มูเล
เอวัง ต்வัง วิชะโย โหหิ
อะปะราชิตะปัลลังเก
อะภิสเสเก สัพพะพุทธานัง
สุนักขัตตัง สุมังคะลัง
สุชะโณ สุมุหุตโต จะ
ปะทักขิณัง กายะกัมมัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง
ปะทักขิณานิ กัตถวานะ

สักรียานัง นันทิวัทตะโน
ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล ฯ
สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
อัคคัปปัตโต ปะโมหะติ ฯ
สุปะภาตัง สุหุณฺฐิตัง
สุยิณฺฐัง ฬัรฺหิมะจาริสุ
วาจากัมมัง ปะทักขิณัง
ปะณิธี เต ปะทักขิณา
ละภันตัตเถ ปะทักขิणे ฯ

คำแปล

ขอท่านจงมีชัยชนะในมงคลพิธี เหมือนพระจอมมุนีทรงชนะมารที่โคนโพธิพฤกษ์ ทรงถึงความเป็นผู้เลิศในสรรพพุทธาภิเษก ทรงปราโมทย์อยู่บนอปราจิตบัลลังก์อันสูง เป็นจอมมหาปฐพี ทรงเพิ่มพูนความยินดีแก่เหล่าประยูรญาติากยวงศ์ฉะนั้น เทอญ

เวลาที่สัตว์ประพฤติชอบ ชื่อว่าฤกษ์ดี มงคลดี สว่างดี รุ่งดี และขณะดี ครุดี บุญชาติแล้ว ในพรหมจารีบุคคลทั้งหลาย กายกรรมเป็นประทักษิณส่วน เบื้องขวา วจีกรรมเป็นประทักษิณส่วนเบื้องขวา มโนกรรมเป็นประทักษิณส่วน เบื้องขวา ความปรารถนาของท่านเป็นประทักษิณส่วนเบื้องขวา สัตว์ทั้งหลาย ทำกรรมอันเป็นประทักษิณส่วนเบื้องขวาแล้ว ย่อมได้ประโยชน์ทั้งหลาย อันเป็นประทักษิณส่วนเบื้องขวา ฯ

บทสวดมนต์
บำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวาย

บูชาพระรัตนตรัย

อระหัง สัมมาสัมพุทโธ ะคะวา, พุทธัง ะคะวันตัง อะภิวาเทมิ ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

สัพพัญญูโต ะคะวะตา อัมโม, อัมมัง นะมัสสามิ ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

สุปะฏิปันโน ะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

คำแปล

พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

พระธรรมเป็นธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าปฏิบัติดีแล้ว ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์ ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

บทธัมมสังคณีมาติกา (กุสลา ธัมมา)

บทธัมมสังคณีมาติกา อธิบายถึงธรรมอันเป็นกุศล เป็นอกุศล และเป็นกลางๆ เป็นต้น เป็นส่วนแห่งพระอภิธรรม คือธรรมะชั้นสูงที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนาโปรดพระพุทธานต์ดาบนดาวดั่งสเทวโลก จึงใช้สาธยายเพื่อสนองคุณของผู้ล่วงลับไป เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวที และมีตำนานว่า ผู้ได้ฟังพระอภิธรรมแม้เป็นสัตว์เดรัจฉานที่ฟังไม่เข้าใจความหมาย เช่น ค้างคาวได้ฟัง ก็ยังได้รับอานิสงส์มาก แม้สิ้นชีพไปก็บังเกิดในสุคติโลกสวรรค์

ธัมมสังคณีมาติกาปาฐะ

กุสลา ธัมมา อะกุสลา ธัมมา อัปฺยาเกตา ธัมมา ฯ

สุขาเย เวทนายะ สัมปะยุตฺตา ธัมมา ทุกขาเย เวทนายะ สัมปะยุตฺตา
ธัมมา อะทุกขมะสุขาเย เวทนายะ สัมปะยุตฺตา ธัมมา ฯ

วิปกา ธัมมา วิปากะธัมมะธัมมา เนวะวิปากะนะวิปากะธัมมะธัมมา ฯ

อุปาทินนุปาทานิยา ธัมมา อะนุปาตินนุปาทานิยา ธัมมา อะนุปาติน-
นानุปาทานิยา ธัมมา ฯ

สังกิลิฏฐะสังกิลิสิกา ธัมมา อะสังกิลิฏฐะสังกิลิสิกา ธัมมา อะสัง-
กิลิฏฐาสังกิลิสิกา ธัมมา ฯ

สะวัตถกกะสะวจารา ธัมมา อะวัตถกกะวจาระมัตตา ธัมมา อะวัตถกกา-
วจารา ธัมมา ฯ

ปีติสะหะคะตา ธัมมา สุขะสะหะคะตา ธัมมา อุเปกขาสะหะคะตา ธัมมา ฯ

ทัสสะเนนะ ปะหาตัพพา อัมมา ภาวะนายะ ปะหาตัพพา อัมมา เนวะ-
ทัสสะเนนะ นะภาวะนายะ ปะหาตัพพา อัมมา ฯ

ทัสสะเนนะ ปะหาตัพพะเหตุกา อัมมา ภาวะนายะ ปะหาตัพพะเหตุกา
อัมมา เนวะทัสสะเนนะ นะภาวะนายะ ปะหาตัพพะเหตุกา อัมมา ฯ

อาจะยะคามิโน อัมมา อะปะจะยะคามิโน อัมมา เนวาจะยะคามิโน
นาปะจะยะคามิโน อัมมา ฯ

เสกขา อัมมา อะเสกขา อัมมา เนวะเสกขา นาเสกขา อัมมา ฯ

ปะริตตา อัมมา มะหัคคะตา อัมมา อัปปะมาณา อัมมา ฯ

ปะริตตารัมมะณา อัมมา มะหัคคะตารัมมะณา อัมมา อัปปะมาณา-
รัมมะณา อัมมา ฯ

หีนา อัมมา มัชฌิมา อัมมา ปะณีตา อัมมา ฯ

มิถันตตะนิยะตา อัมมา สัมมัตตะนิยะตา อัมมา อะนิยะตา อัมมา ฯ

มัคคารัมมะณา อัมมา มัคคะเหตุกา อัมมา มัคคาธิปะตีโน อัมมา ฯ

อุปปันนา อัมมา อะนุปปันนา อัมมา อุปปาทีโน อัมมา ฯ

อะตีตา อัมมา อะนาคะตา อัมมา ปัจจุปปันนา อัมมา ฯ

อะตีตารัมมะณา อัมมา อะนาคะตารัมมะณา อัมมา ปัจจุปปันนารัมมะณา
อัมมา ฯ

อัสสัณตตะตา อัมมา พะหิทธา อัมมา อัสสัณตตะพะหิทธา อัมมา ฯ

อัสสัณตตารัมมะณา อัมมา พะหิทธารัมมะณา อัมมา อัสสัณตตะพะหิทธา-
รัมมะณา อัมมา ฯ

สะนัทัสสะนะสัปปะภูฆา อัมมา อะนัทัสสะนะสัปปะภูฆา อัมมา
อะนัทัสสะนาปปะภูฆา อัมมา ฯ

คำแปล

ธรรมเป็นกุศล ธรรมเป็นอกุศล ธรรมเป็นอัพยาทุก ธรรมสัมปยุตด้วย
สุขเวทนา ธรรมสัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ธรรมสัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา
ธรรมเป็นวิบาก ธรรมเป็นเหตุแห่งวิบาก ธรรมไม่เป็นวิบาก และไม่เป็นเหตุแห่ง
วิบาก ธรรมอันเจตนากรรมที่สัมปยุตด้วยตัณหาทิฏฐิเข้ายึดครองและเป็น
อารมณ์ของอุปาทาน ธรรมอันเจตนากรรมที่สัมปยุตด้วยตัณหาทิฏฐิไม่เข้า
ยึดครองแต่เป็นอารมณ์ของอุปาทาน ธรรมอันเจตนากรรมที่สัมปยุตด้วยตัณหา
ทิฏฐิไม่เข้ายึดครองและไม่เป็นอารมณ์ของอุปาทาน ธรรมเศร้าหมองและเป็น
อารมณ์ของสังกิเลส ธรรมไม่เศร้าหมองแต่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส ธรรมไม่
เศร้าหมองและไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส ธรรมมีวิตกมีวิจารณ์ ธรรมไม่มีวิตก
แต่มีวิจารณ์ ธรรมไม่มีวิตกไม่มีวิจารณ์ ธรรมสหระคตด้วยปีติ ธรรมสหระคตด้วย
สุขเวทนา ธรรมสหระคตด้วยอุเบกขาเวทนา ธรรมอันโสตาปัตติมรรคประหาร
ธรรมอันมรรคเบื้องสูง ๓ ประหาร ธรรมอันโสตาปัตติมรรคและมรรคเบื้องสูง
๓ ไม่ประหาร ธรรมมีสัมปยุตตเหตุอันโสตาปัตติมรรคประหาร ธรรมมีสัมปยุตต-
เหตุอันมรรคเบื้องสูง ๓ ประหาร ธรรมไม่มีสัมปยุตตเหตุอันโสตาปัตติมรรค
และมรรคเบื้องสูง ๓ ประหาร ธรรมเป็นเหตุให้จุติปฏิสนธิ ธรรมเป็นเหตุให้ถึง
นิพพาน ธรรมไม่เป็นเหตุให้จุติปฏิสนธิและไม่เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน ธรรมเป็น
ของเสกขบุคคล ธรรมเป็นของอเสกขบุคคล ธรรมไม่เป็นของเสกขบุคคลและ
ไม่เป็นของอเสกขบุคคล ธรรมเป็นปริตตะ ธรรมเป็นมหัคคตะ ธรรมเป็นอัปปมาณะ
ธรรมมีอารมณ์เป็นปริตตะ ธรรมมีอารมณ์เป็นมหัคคตะ ธรรมมีอารมณ์เป็น
อัปปมาณะ ธรรมทราวม ธรรมปานกลาง ธรรมประณีต ธรรมเป็นมิจฉาสภาวะ
และให้ผลแน่นอน ธรรมเป็นสัมมาสภาวะและให้ผลแน่นอน ธรรมให้ผลไม่
แน่นอน ธรรมมีมรรคเป็นอารมณ์ ธรรมมีเหตุคือมรรค ธรรมมีมรรคเป็นอธิบดี
ธรรมเกิดขึ้นแล้ว ธรรมยังไม่เกิดขึ้น ธรรมจักเกิดขึ้น ธรรมเป็นอดีต ธรรมเป็น

อนาคต ธรรมเป็นปัจจุบัน ธรรมมีอารมณ์เป็นอดีต ธรรมมีอารมณ์เป็นอนาคต ธรรมมีอารมณ์เป็นปัจจุบัน ธรรมเป็นภายใน ธรรมเป็นภายนอก ธรรมเป็นทั้งภายในและภายนอก ธรรมมีอารมณ์เป็นภายใน ธรรมมีอารมณ์เป็นภายนอก ธรรมมีอารมณ์เป็นภายในและเป็นภายนอก ธรรมที่เห็นได้และกระทบได้ ธรรมที่เห็นไม่ได้แต่กระทบได้ ธรรมที่เห็นไม่ได้และกระทบไม่ได้ ฯ

บทปฏิฐานมัตติกา (เหตุ ปัจจัย)

บทปฏิฐานมัตติกา อธิบายถึงธรรมที่จัดเป็น ๓ ตอน คือ ธรรมะที่เป็นฝ่ายผู้อุปการะ, ธรรมะที่เป็นฝ่ายผู้ได้รับอุปการะหรือที่เกิดมาจากปัจจัย และธรรมะที่นอกเหนือออกไปจากธรรมที่เกิดจากปัจจัย เป็นต้น เป็นส่วนแห่งพระอภิธรรม คือธรรมะชั้นสูงที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนาโปรดพระพุทธมารดาบนดาวดึงส์เทวโลก จึงใช้สาธยายเพื่อสนองคุณของผู้ล่วงลับไป เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวที และมีตำนานว่า ผู้ได้ฟังพระอภิธรรมแม้เป็นสัตว์เดรัจฉานที่ฟังไม่เข้าใจ ความหมาย เช่น ค้างคาวได้ฟัง ก็ยังได้รับอานิสงส์มาก แม้สิ้นชีพไปก็บังเกิดในสุคติโลกสวรรค์

ปฏฐานมัตติกาปาฐะ

เหตุปัจจัย, อารัมมณะปัจจัย, อธิปัติปัจจัย, อนันตาระปัจจัย, สมะนันตาระปัจจัย, สะหะชาตะปัจจัย, อัญญะมัญญะปัจจัย, นิสสะยะ-ปัจจัย, อุปะนิสสะยะปัจจัย, ปุเรชาตะปัจจัย, ปัจฉาชาตะปัจจัย, อาเสวะนะปัจจัย, กัมมะปัจจัย, วิปากะปัจจัย, อาหาระปัจจัย, อินทริยะปัจจัย, ฌานะปัจจัย, มัคคะปัจจัย, สัมปะยุตตะปัจจัย, วิปะยุตตะปัจจัย, อตฺธิปัจจัย, นตฺธิปัจจัย, วิคะตะปัจจัย, อะวิคะตะ-ปัจจัย ฯ

คำแปล

เหตุเป็นปัจจัย, อารมณเป็นปัจจัย, อธิปัติธรรมเป็นปัจจัย, ธรรมที่เกิดเป็นลำดับไม่มีระหว่างกันเป็นปัจจัย, ธรรมที่เกิดเป็นลำดับสืบต่อกันเรื่อยไป ไม่มีธรรมอื่นมาคั่นระหว่างเลยทีเดียวเป็นปัจจัย, ธรรมที่เกิดร่วมกันเป็นปัจจัย, ธรรมแต่ละอย่างต่างต้องอาศัยกันและกันเป็นปัจจัย, ธรรมเป็นปัจจัยโดยเป็นที่อาศัย, ธรรมเป็นปัจจัยโดยเป็นอุปนิสัยที่อาศัยอย่างแรงกล้า, ธรรมที่เกิดก่อนเป็นปัจจัย, ธรรมที่เกิดภายหลังเป็นปัจจัย, ธรรมที่ทำหน้าที่เสพอารมณบ่อยๆ เป็นปัจจัย, กรรมคือเจตนาความจงใจ เป็นปัจจัยปรุงแต่งจัดแจงจิต, วิบากคือธรรมเป็นผลของกุศลอกุศลเป็นปัจจัย, อาหารเป็นปัจจัย, อินทริย์เป็นปัจจัย, ฌานเป็นปัจจัย, มรรคเป็นปัจจัย, ธรรมที่สัมปะยุตกันเป็นปัจจัย, ธรรมที่วิปะยุตกันเป็นปัจจัย, ธรรมที่มีอยู่เป็นปัจจัย, ธรรมที่ไม่มีเป็นปัจจัย, ธรรมที่ปราศจากไปเป็นปัจจัย, ธรรมที่ไม่ปราศจากไปเป็นปัจจัย ฯ

**บทเจริญพระพุทธมนต์
ถวายพระพรชัยมงคล**

บทชุมนุมเทวดา

บทชุมนุมเทวดา คือ การเชิญเทวดามาประชุมฟังพระปริตรที่จะสวด และแสดงน้ำใจไมตรีจิต หวังให้เทวดามีความสุขปราศจากทุกข์ และขอให้เทวดาคุ้มครองให้มนุษย์พ้นภัย เหล่าเทวดาทั้งหลายชอบฟังธรรม ดังที่พระพุทธองค์เสด็จไปโปรดพุทธมารดาที่เทวดาภูมิชั้นดาวดึงส์ มีเทวดาในหมื่นจักรวาลมานั่งฟังธรรมของพระพุทธองค์ แม้ในวันธัมมัสสวนะ (วันพระก็มีการฟังธรรมอยู่ตลอด)

สระรัชชัง สะเสนัง สะพันธุง นะรินทัง,
ปะริตตานุกาโว สะทา รักษะตุติ,

ผะริตวันนะ เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา,
อะวิกขิตตะจิตตา ปะริตตัง ภาณันตุ ฯ

สะมันตา จักกะวาฬะสุ อัตถาคัจฉันตุ เทวะตา,
สัทธัมมัง มุนิราชัสสะ สุนันตุ สักกะโมกขะทัง,

สัคเค กาเม จะ รูเป คิริสีขะระตะเณ จันตะลิกเข วิมานะ,
ทีเป รัฏฐะ จะ คาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมหิ เขตเต,
ภุมมา จายันตุ เทวา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา,
ติฏฐันตา สันติเก ยัง มุนิระระวะจะนัง สาธะโว เม สุนันตุ ฯ

ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา,

ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา,

ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ฯ

คำแปล

ท่านผู้เจริญทั้งหลาย ผู้มีเมตตาจงแผ่ไมตรีจิต ด้วยคิดว่า ขออานุภาพ
พระปริตร จงรักษาพระราชเจ้าผู้ทรงเป็นเจ้าแห่งนรชน พร้อมด้วยราชสมบัติ
พร้อมด้วยพระราชวงศ์ พร้อมด้วยเสนามาตย์ แล้วอย่ามีจิตฟุ้งซ่าน ตั้งใจสวด
พระปริตร

เทพยดาในรอบจักรวาลทั้งหลาย จงมาประชุมพร้อมกันในที่นี้ จงฟังซึ่ง
พระสัทธรรม อันให้สรวรรค์และพระนิพพานของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรง
เป็นเจ้าแห่งมุณี

ขอเชิญเหล่าเทพเจ้า ซึ่งสถิตอยู่ในสรวรรค์ ชั้นกามภพก็ดี รูปภพก็ดี และ
ภุมมเทวดา ซึ่งสถิตอยู่ในวิมาน หรือยอดภูเข และหุบผา ในอากาศ ในเกาะ
ในแวนแคว้น ในบ้าน ในต้นพฤกษา และป่าช้า ในเรือนและในไร่นาก็ดี และ
ยักษ์คนธรรพ์นาค ซึ่งสถิตอยู่ในน้ำ บนบก และที่อันไม่เรียบราบก็ดี อันอยู่ใน
ที่ไกลเคียง จงมาประชุมพร้อมกันในที่นี้ คำใดเป็นของพระมุณี ท่านสาธุชน
ทั้งหลาย จงสดับคำข้าพเจ้านั้น ฯ

ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลฟังธรรม

ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลฟังธรรม

ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลฟังธรรม ฯ

บทนอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้า

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ

คำแปล

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ซึ่งทรงเป็นผู้ไกลจากกิเลส
ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง ฯ (ว่า ๓ จบ)

บทพระไตรสรณคมน์

บทพระไตรสรณคมน์นี้ เป็นบทเกี่ยวกับการถึงพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ
พระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก

พระไตรสรณคมน์

	พุทฺธัง	สระระณัง	คัจฉามิ
	ธัมมัง	สระระณัง	คัจฉามิ
	สังฆัง	สระระณัง	คัจฉามิ ฯ
ทุติยัมปิ	พุทฺธัง	สระระณัง	คัจฉามิ
ทุติยัมปิ	ธัมมัง	สระระณัง	คัจฉามิ
ทุติยัมปิ	สังฆัง	สระระณัง	คัจฉามิ ฯ
ตะติยัมปิ	พุทฺธัง	สระระณัง	คัจฉามิ
ตะติยัมปิ	ธัมมัง	สระระณัง	คัจฉามิ
ตะติยัมปิ	สังฆัง	สระระณัง	คัจฉามิ ฯ

คำแปล

	ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า	ว่าทรงเป็นที่พึ่ง
	ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรม	ว่าเป็นที่พึ่ง
	ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์	ว่าเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๒	ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า	ว่าทรงเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๒	ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรม	ว่าเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๒	ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์	ว่าเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๓	ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า	ว่าทรงเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๓	ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรม	ว่าเป็นที่พึ่ง
แม้วาระที่ ๓	ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์	ว่าเป็นที่พึ่ง

นมการสืทธิคาถา

บทนมัสการพระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีต เป็นบทนมัสการเก่าที่พระสงฆ์
ใช้เจริญมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

สั้มพุทเธ

สั้มพุทเธ อัญญะวิสัยจะ
ปัญจะสะตะสะหัสสานิ
เตสัง ั้มมัญจะ สังฆัญจะ
นะมะการานุภาเวนะ
อะเนกา อันตะรายาปิ

สั้มพุทเธ ปัญจะปัญญาสัญจะ
ทะสะสะตะสะหัสสานิ
เตสัง ั้มมัญจะ สังฆัญจะ
นะมะการานุภาเวนะ
อะเนกา อันตะรายาปิ

สั้มพุทเธ นะวุตตะระสะเต
วิสะติสะตะสะหัสสานิ
เตสัง ั้มมัญจะ สังฆัญจะ
นะมะการานุภาเวนะ
อะเนกา อันตะรายาปิ

ท้าวทะสัจจะ สะหัสสะเก
นะมามิ สิระสา อะหัง
อาทะเรนนะ นะมามิหัง
หัตถ์ว่า สัพเพ อุปัททะเว
วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ
จะตุวิสะติสะหัสสะเก
นะมามิ สิระสา อะหัง
อาทะเรนนะ นะมามิหัง
หัตถ์ว่า สัพเพ อุปัททะเว
วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ
อัญญะจิตตาฬิสะสะหัสสะเก
นะมามิ สิระสา อะหัง
อาทะเรนนะ นะมามิหัง
หัตถ์ว่า สัพเพ อุปัททะเว
วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

คำแปล

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสัมพุทธเจ้า ๕๑๒,๐๒๘ พระองค์ ด้วยเศียรเกล้า
ขอนอบน้อมพระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วยของพระสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น ด้วยความ
เคารพ ด้วยอำนาจแห่งการกระทำความนอบน้อม จงขจัดเสียซึ่งสิ่งอันไม่เป็น
มงคลทั้งปวง แม้อันตรายทั้งหลายเป็นอนันต์ จงพิณาศไปสิ้น

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสัมพุทธเจ้า ๑,๐๒๔,๐๕๕ พระองค์ ด้วยเศียรเกล้า
ขอนอบน้อมพระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วยของพระสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น ด้วยความ
เคารพ ด้วยอำนาจแห่งการกระทำความนอบน้อม จงขจัดเสียซึ่งสิ่งอันไม่เป็น
มงคลทั้งปวง แม้อันตรายทั้งหลายเป็นอนันต์ จงพิณาศไปสิ้น

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสัมพุทธเจ้า ๒,๐๔๘,๑๐๙ พระองค์ ด้วยเศียรเกล้า
ขอนอบน้อมพระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วยของพระสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น ด้วยความ
เคารพ ด้วยอำนาจแห่งการกระทำความนอบน้อม จงขจัดเสียซึ่งสิ่งอันไม่เป็น
มงคลทั้งปวง แม้อันตรายทั้งหลายเป็นอนันต์ จงพิณาศไปสิ้น เทอญ ฯ

นมการสืทธิคาถา

คาถานมัสการพระรัตนตรัย เพื่อให้สำเร็จในสิ่งปรารถนา

โย จักขุมา โมหะมะลาปะกัฏฐ
สามัง วะ พุทโธ สุคะโต วิมุตโต
มารัสสะ ปาสา วินิโมจะยันโต
ปาเปสี เขมมัง ชะนะตัง วินะยัง ฯ
พุทัง ะรันตัง สิริสา นะมามิ
โลกัสสะ นาถัญจะ วินายะกัญจะ
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

ธัมโม ะโซ โย วียะ ตัสสะ สัตถุ
ทัสเสสิ โลกัสสะ วิสุทธีมัคคัง
นียยานิโก ธัมมะธะรัสสะ ธารี
สาตาวะโห สันติกะโร สุจิณโณ ฯ
ธัมมัง ะรันตัง สิริสา นะมามิ
โมหัพปะทาลัง อุปะสันตะทาหัง
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

สัทธัมมะเสนา สุคะตานุโค โย
โลกัสสะ ปาปุปะกิเลสะเซตา
สันโต สะยัง สันตินิโยชะโก จะ
ส้วากขาตะธัมมัง วิทิตัง กะโรติ ฯ

สังฆัง ะรันตัง สิริสา นะมามิ
 พุทธานุพุทัง สะมะสีละทิฏฐัง
 ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ
 สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

คำแปล

พระพุทธเจ้าพระองค์ใด มีพระปัญญาจักขุ ทรงจัดมลทิน คือโมหะได้แล้ว
 ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าโดยพระองค์เอง เสด็จไปดีหลุดพ้นอย่างประเสริฐแล้ว
 ทรงเปลื้องหมู่ชนที่สามารถแนะนำได้ให้พ้นจากบ่วงมารนำมาให้ถึงความเกษมด้วย
 ข้าพเจ้าขอน้อมนมัสการพระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นผู้ประเสริฐพระองค์นั้น ผู้ทรงเป็น
 ที่พึ่ง และทรงเป็นผู้นำชาวโลก ด้วยเดชพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ขอท่านจง
 ประสพชัยชนะ และขออันตรายทั้งปวงจงพินาศไป ฯ

พระธรรมใด เป็นประหนึ่งธงชัยของพระศาสดาพระองค์นั้นชี้ทางแห่ง
 ความบริสุทธิ์แก่โลก นำหมู่สัตว์ก้าวข้ามยุคเข็ญ คุ่มครองชนผู้ประพฤติธรรม
 ผู้ประพฤติดีแล้ว ย่อมนำความสงบสุขมาให้ ข้าพเจ้าขอน้อมนมัสการพระธรรม
 อันประเสริฐนั้น อันทำลายเสียซึ่งโมหะ ระงับความเร้าร้อนลงเสียได้ ด้วยเดช
 พระธรรมนั้น ขอท่านจงประสพชัยชนะ และขออันตรายทั้งปวงจงพินาศไป ฯ

พระสงฆ์หมู่ใด เป็นกำลังประกาศพระสัทธรรม ดำเนินชีวิตตามแบบอย่าง
 พระบรมศาสดาผู้เสด็จไปดีแล้ว ผจญเสียซึ่งอุปกิเลสอันลามกของโลก เป็นผู้สงบ
 เองด้วย ทั้งยังสามารถแนะนำผู้อื่นให้เข้าถึงความสงบได้ด้วย เผยแผ่พระธรรมที่
 พระบรมศาสดาประกาศดีแล้วให้มีผู้รู้ตาม ข้าพเจ้าขอน้อมนมัสการพระสงฆ์
 ผู้ประเสริฐนั้น ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า มีศีลและทิฏฐิเสมอกัน ด้วยเดชพระสงฆ์
 นั้น ขอท่านจงประสพชัยชนะ และขออันตรายทั้งปวงจงพินาศไป เทอญ ฯ

นโมการอัญญกคาถา

บทนอบน้อมพระรัตนตรัย เพื่อให้เกิดเดชาานุภาพ ในการเจริญพระพุทธมนต์

นโม อระหะโต สัมมา-
นโม อุตตะมะธัมมัสสะ
นโม มะหาสังฆัสสาปิ
นโม โอมัตถยารัทธัสสะ
นโม โอมะกาตัตถัสสะ
นโมการปปะภาเวนะ
นโมการานุภาเวนะ
นโมการัสสะ เตเชนะ

สัมพุทธัสสะ มะเหลิโน
สํวากขาตัสเสว เตนิธะ
วิสุทเธสีละทิฏฐิโน
ระตะนัตตะยัสสะ สาธุกัง
ตัสสะ วัตถุตตะยัสสะปิ
วิคัจฉันตุ อุปัททเว
สุวัตถิ โหตุ สัพพะทา
วิริมहि โหมิ เตชะวา ฯ

คำแปล

ขอนอบน้อม แต่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงแสงหา
ประโยชน์อันยิ่งใหญ่

ขอนอบน้อม แต่พระธรรมอันสูงสุดในพระศาสนา นี้ ที่พระผู้มีพระภาคเจ้า
ตรัสไว้ดีแล้ว

ขอนอบน้อม แต่พระสงฆ์หมู่ใหญ่ ผู้มีศีลและทิฏฐิอันงดงาม

การนอบน้อม แต่พระรัตนตรัยที่ปรารภแล้วว่าโอม ขอจงสำเร็จประโยชน์

ขอนอบน้อม แม้วัตถุทั้งสาม อันล่งพันโทษต่ำช้านั้น

ด้วยการประกาศการกระทำความนอบน้อม ขอสิ่งที่ไม่เป็นมงคลทั้งหลาย
จงบาราศไป

ด้วยอานุภาพแห่งการกระทำความนอบน้อม ขอความสุขสวัสดิ์จึงมีทุกเมื่อ
ด้วยเดชแห่งการกระทำความนอบน้อม ขอข้าพเจ้าจงเป็นผู้มีเดชในการประกอบ
มงคลพิธีเถิด ฯ

บทธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นพระสูตรที่มีความสำคัญในฐานะเป็นพระธรรมเทศนาถ้อยคำแรกของพระพุทธเจ้า ซึ่งบันทึกไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๔ เล่มที่ ๑๙ และเล่มที่ ๓๑ โดยคำว่า ธรรมจักร มีความหมายว่า “กงล้อคือพระธรรม” ในพระสูตรนี้ พระพุทธองค์ทรงประกาศหลักการของพระพุทธศาสนาว่า เป็นศาสนาประเภทอเทวนิยมที่ไม่เชื่อการเนรมิตของพระเจ้า ด้วยการตรัสเหตุแห่งทุกข์ว่า คือ ตัณหา ทั้งปฏิเสธอาตมันหรือวิญญาณ ด้วยการตรัสทุกข์สัจว่า คือ อุปทานชั้น ๕ ทรงแสดงแนวทางแห่งความพ้นทุกข์ คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ และตรัสผลของการปฏิบัติว่า คือความดับตัณหา มีความเป็นมาดังนี้

ในวันเพ็ญเดือน ๘ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระสูตรนี้แก่นักบวชปัญจวัคคีย์ ท่านอัญญาโกณฑัญญะสดับพระธรรมเทศนานี้แล้ว บรรลุธรรมเป็นโสดาบัน พรหม ๑๘ โภกีกับเทวดาจำนวนมากก็บรรลุธรรมด้วยพระสูตรนี้

บทขัดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

อะนุตตะรัง อะภิสัมโพธิง
ปะฐะมัง ยัง อะเทเสสิ
สัมมะทเวะ ปะวัตเตนโต
ยัตถากขาตา อุโห อันทา
จะตุสวาริยะสัจเจสุ
เทสิตัง ธัมมะราเชนะ
นาเมนะ วิสสุตัง สุตตัง
เวยยากะระณะปาฐะนะ

สัมพุชฌิต์วา ตะถาคะโต
ธัมมะจักกัง อะนุตตะรัง
โลกะ อัมปะภีวัตตียัง
ปะภีปัตติ จะ มัชฌิมา
วิสุทัง ญาณะทัสสะนัง
สัมมาสัมโพธิกิตตะนัง
ธัมมะจักกัปปะวัตตะนัง
สังคีตันตัมภะณามะ เส ฯ

คำแปล

พระตถาคตตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว เมื่อจะทรงประกาศธรรมที่ยังไม่มีใครแสดงโดยชอบในโลก ได้ทรงแสดงธรรมจักร ซึ่งกล่าวถึงส่วนที่สูงสุดสองประเภท และทางสายกลางเป็นรู้แจ้งหมดจดอริยสัจสี่

ขอเราทั้งหลายจงสวดธรรมจักรนั้นที่พระธรรมราชาทรงแสดง ปราภูกุสมณยานามว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นสูตรประกาศพระสัมมาสัมโพธิญาณ และพระสังคีติกาจารย์ได้ร้อยกรองไว้โดยความเป็นพระบาลีประเภทร้อยแก้ว เทอญ ฯ

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภะคะวา, พาราณสียัง วิหะระติ,
อิสิปะตะเน มิคะทาเย ฯ ตัตถะ โข ภะคะวา ปญจะวัคคิเย ภิกขุ อามันเตสิ ฯ

เทวัมเม ภิกขเว อันตา ปัพพะชิเตนะ นะ เสวิตัพพา, โย จายัง กาเมสุ
กามะสุขัลลิกานุโยโค, ทิโน คัมโม โปถุชชะนิโก อะนะริโย อะนัตถะสัณฺหิโต,
โย จายัง อัตตะกิละมะณานุโยโค, ทุกโข อะนะริโย อะนัตถะสัณฺหิโต ฯ

เอเต เต ภิกขเว อุโภ อันเต อะนุปะคัมมะ, มัชฌิมา ปะฏิปะทา
ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทฺธา, จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสมะยาเย
อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ ฯ

กะตะมา จะ สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทฺธา,
จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสมะยาเย อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ
สังวัตตะติ ฯ

อะยะเมวะ อะริโย อัญ्ञัคฺคิโก มัคโค ฯ เสยยะถิทัง ฯ สัมมาทิฏฐิ สัมมา-
สังกัปปो สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว, สัมมาวายาโม สัมมาสะติ
สัมมาสะมาธิ ฯ

อะยัง โข สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทฺธา,
จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสมะยาเย อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ
สังวัตตะติ ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขเว ทุกขัง อะริยะสัจจัง ฯ ชาติปิ ทุกขา ชะราปิ
ทุกขา มะระณัมปิ ทุกขัง, โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัสสุปายาสาปิ ทุกขา,
อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข ปิเยหิ วิปปะโยโค ทุกโข ยัมปิจฉัง นะ ละภะติ
ตัมปิ ทุกขัง, สังขิตเตนะ ปญฺจุปาทานักขันธา ทุกขา ฯ

อิหัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะสะสมทะโย อะริยะสัจจัง ฯ ยายัง ตัณหา
โปโนพพะวีกา นันทิราคะสะหะคะตา ตัตฺตระ ตัตฺตราภินันฺทินิ ฯ เสยยะถิทัง ฯ
กามะตัณหา ภาวะตัณหา วิภาวะตัณหา ฯ

อิหัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธะ อะริยะสัจจัง ฯ โย ตัสสาเยวะ
ตัณหายะ อะเสสะวิราคะนิโรธะ จาโค ปะฏินิสสัคโค มุตติ อะนาละโย ฯ

อิหัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธะคามินิ ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง ฯ
อะยะเมวะ อะริโย อัญ्ञัณฺทิกโก มัคโค ฯ เสยยะถิทัง ฯ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปो
สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว, สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมา-
สมาธิ ฯ

อิหัง ทุกขัง อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ,
จักขุ อุทะปาติ ญาณัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ อาโลโก
อุทะปาติ ฯ

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญะยันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ
อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ, จักขุ อุทะปาติ ญาณัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ
วิชชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ ฯ

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญัตถันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ
อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ, จักขุ อุทะปาติ ญาณัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ
วิชชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ ฯ

อิหัง ทุกขะสะสมทะโย อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ
ัมเมสุ, จักขุ อุทะปาติ ญาณัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ
อาโลโก อุทะปาติ ฯ

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะสะสมทะโย อะริยะสัจจัง ปะหาตัพพันติ เม ภิกขะเว,
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ, จักขุ อุทะปาติ ญาณัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ
วิชชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะสมุททะโย อะริยะะสัจจัง ปะทีนันติ เม ภิกขะเว,
 ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ
 วิชชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ ฯ

อิทัง ทุกขะนิโรธะ อะริยะะสัจจันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ
 ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ
 อาโลโก อุทะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะ อะริยะะสัจจัง สัจฉิกาตัพพันติ เม ภิกขะเว,
 ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ
 วิชชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะ อะริยะะสัจจัง สัจฉิกะตันติ เม ภิกขะเว,
 ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ
 วิชชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ ฯ

อิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะะสัจจันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ
 อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ
 วิชชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะะสัจจัง ภาเวตัพพันติ
 เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ
 ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะะสัจจัง ภาวิตันติ เม
 ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ
 ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ ฯ

ยาระกัฏฐะจะ เม ภิกขะเว อิมะสุ จะตุมสุ อะริยะะสัจเจสุ, เอวันติปะริวัณ्हัง
 ทวาหะสาการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง นะ สุวิสุทัง อะโหสิ ฯ

เนวระ ตาวาทัง ภิกขเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพรัทมะเก
สัสสะมะณะพราหมณ์นิยา ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย, อะนุตตะรัง สัมมา-
สัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจฉัญญาสิง ฯ

ยะโต จะ โข เม ภิกขเว อิมสุ จะตุสุ อะริยะสัจเจสุ, เอวันติปะริวัฏฏัง
ท้าวทะสาการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง สุวิสุทัง อะโหสิ ฯ

อะถาทัง ภิกขเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพรัทมะเก
สัสสะมะณะพราหมณ์นิยา ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย อะนุตตะรัง สัมมา-
สัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจฉัญญาสิง ฯ

ญาณัญจะ ปะนะ เม ทัสสะนัง อุทะปาติ, อะกุปปา เม วิมุตติ,
อะยะมันติมา ชาติ, นัตถิทานิ ปุนัพพะโวติ ฯ

อิทมะโวจะ ภาคะวา ฯ อัตตะมะนา ปัญจะวัคคิยา ภิกขุ ภาคะวะโต
ภาสีตัง อะภินันทุง ฯ อิมัสมิญจะ ปะนะ เวยยากะระณัสสัง ภัณฺเฑมาเน,
อายัสมะโต โกณฑัญญัสสะ วิระชัง วีตะมะลัง ธัมมะจักขุ อุทะปาติ, ยังกิณฺณจิ
สสมุททะยะธัมมัง สัพพันตัง นิโรธะธัมมันติ ฯ

ปะวัตติเต จะ ภาคะวะตา ธัมมะจักเก, ภูมา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุ,
เอตัมภาคะวะตา พาราณะสิยัง อิลิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง
ปะวัตติตัง, อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พรัทมะเณนะ วา เทเวนะ วา
มาเรนะ วา พรัทมนุ วา เกนะจิ วา โลกัสมินติ ฯ

ภูมานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, จาตุมมะหาราชิกา เทวา สัททะมะนุสสา-
เวสุ ฯ จาตุมมะหาราชิกานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ตาวะติงสา เทวา สัททะ-
มะนุสสาเวสุ ฯ ตาวะติงसानัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ยามา เทวา สัททะ-
มะนุสสาเวสุ ฯ ยามานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ตุสิตา เทวา สัททะมะนุสสา-
เวสุ ฯ ตุสิตานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, นิมมานะระตี เทวา สัททะมะนุสสา-
เวสุ ฯ นิมมานะระตีนัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ปะระนิมมิตะวะสะวัตตี เทวา

สัททะมะนุสสาเวสูง ฯ ประระนิมิตะวะสะวัตตีนัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา,
 พรัหฺมะกายิกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง ฯ

เอตัมภะคะวะตา พาราณะสียัง อิติปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง
 ธัมมะจักกััง ปะวัตติตัง, อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พรัหฺมะเณนะ วา
 เทเวนะ วา มาเรนะ วา พรัหฺมูนา วา เกนะจิ วา โลกัสมินติ ฯ

อิติหะ เตะนะ ขะเณนะ เตะนะ มุหุตตะนะ, ยาวะ พรัหฺมะโลกา สัทโท
 อัพภุคคัจฺฉิฯ อะยฺญะจะ ทะสะสะหฺสสี โลกะธาตุ, สังกัมปิ สัมปะกัมปิ สัมปะเวธิ ฯ
 อัปปะมาโณ จะ โอฬาโร โอภาโส โลเก ปาตุระโหสิ, อะติกกัมเมวะ เทวานัง
 เทวานุภาวัง ฯ

อะถะ โข ภะคะวา อุทานัง อุทานะสิ, อัญญาสิ ะตะ โภ โกณฑัญญโ
 อัญญาสิ ะตะ โภ โกณฑัญญโติ ฯ

อิติหิทัง आयัสมะโต โกณฑัญญัสสะ, อัญญาโกณฑัญญเฑวะระ นามัง
 อะโหสีติ ฯ

คำแปล

ข้าพเจ้า (พระอานนทเถระ) ได้ฟังมาแล้วอย่างนี้ สมัยหนึ่งพระผู้มี
 พระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันใกล้เมืองพาราณสี

ในกาลนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกับพระปัญจวัคคีย์ว่า “ดูก่อนภิกษุ
 ทั้งหลาย บรรพชิตไม่ควรประพฤติส่วนสุดโต่ง ๒ อย่างนี้ คือ กามสุขัลลิกานุโยค
 การประพฤติตนให้หมกมุ่นอยู่อยู่กับความสุขในกามที่ต่ำทราม เป็นพฤติกรรม
 ของชาวบ้าน เป็นเรื่องของปุถุชนไม่ใช่ของอริยชน ไม่ประกอบด้วยประโยชน์
 และอัตตกิลมณานุโยค การประพฤติวัตรทรมาณตนให้ลำบาก ที่ก่อให้เกิดทุกข์
 ไม่ใช่ของอริยชน ไม่ประกอบด้วยประโยชน์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มัชฌิมาปฏิปทา ข้อปฏิบัติอันเป็นทางสายกลางที่เข้าไม่ถึง เกี่ยวข้องส่วนสุดโต่ง ๒ อย่างนั้น ตถาคตได้ตรัสรู้พิเศษแล้ว เป็นข้อปฏิบัติที่ก่อให้เกิดดวงตาเห็นธรรม ก่อให้เกิดปัญญาเป็นไปเพื่อความสงบระงับกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้แจ้ง และเพื่อความดับทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มัชฌิมาปฏิปทาที่ตถาคตได้ตรัสรู้พิเศษแล้ว เป็นข้อปฏิบัติที่ก่อให้เกิดดวงตาเห็นธรรม ก่อให้เกิดปัญญา เป็นไปเพื่อความสงบระงับกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้แจ้งและเพื่อความดับทุกข์นั้น เป็นไฉน (คืออะไร บ้าง)

มัชฌิมาปฏิปทา ก็คืออริยมรรคมีองค์ ๘ นั้นนั่นเอง ได้แก่สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ สัมมาวาจา การกล่าวชอบ สัมมากัมมันตะ การกระทำชอบ สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ สัมมาวายามะ ความเพียรชอบ สัมมาสติ ความระลึกชอบ และสัมมาสมาธิ ความตั้งจิตมั่นชอบ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี่แหละคือมัชฌิมาปฏิปทาดังกล่าวนั้นที่ตถาคตได้ตรัสรู้พิเศษแล้ว เป็นข้อปฏิบัติที่ก่อให้เกิดดวงตาเห็นธรรม ก่อให้เกิดปัญญา เป็นไปเพื่อความสงบระงับกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้แจ้ง และเพื่อความดับทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้จัดเป็นอริยสัจ คือ ทุกข์ ได้แก่ ความเกิดจัดเป็นทุกข์ ความแก่จัดเป็นทุกข์ ความตายจัดเป็นทุกข์ ความเศร้าโศก ความรำไร ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจและความคับแค้นใจจัดเป็นทุกข์ การพบกับอารมณ์ที่ไม่ชอบจัดเป็นทุกข์ การพลัดพรากจากอารมณ์ที่ชอบจัดเป็นทุกข์ และการไม่ได้รับอารมณ์ที่ปรารถนาจัดเป็นทุกข์ (การปรารถนาสิ่งใด ไม่ได้สิ่งนั้น ก็จัดเป็นทุกข์) กล่าวโดยสรุปรวบยอด อุปาทานขันธ์ ๕ (รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณที่จิตคนเราเข้าไปยึดมั่น) จัดเป็นทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้จัดเป็นอริยสัจ คือ ทุกขสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) ได้แก่ ตัณหา ความทะยานอยากที่ก่อให้เกิดภพใหม่ ซึ่ง

ประกอบด้วยความยินดีพอใจ เพลิดเพลินภพและอารมณ์นั้นๆ

กล่าวคือ กามตัณหา ความทะยานอยากในกาม ภวตัณหา ความผูกพันที่มี
ความเห็นผิดว่าภพเที่ยง ความอยากเป็นอยู่ และวิภวตัณหา ความผูกพันที่มี
ความเห็นผิดว่าภพขาดสูญ ความอยากพรากรพันไปจากภาวะที่ไม่ปรารถนา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้จัดเป็นอริยสัจ คือ ทุกขนิโรธ
(ความดับทุกข์) ได้แก่ ความดับสนิทตัณหานั้นทั้งหมด ความสละตัณหานั้น
ความปล่อยตัณหานั้น ความวางตัณหานั้น และความไม่พัวพันตัณหานั้น

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้จัดเป็นอริยสัจ คือ ทุกขนิโรธ
คามินีปฏิปทา (ข้อปฏิบัติอันเป็นทางให้เข้าถึงความดับทุกข์) ได้แก่ อริยมรรค
มีองค์ ๘ นั้นนั่นเอง กล่าวคือ สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ สัมมาสังกัปปะ ความ
ดำริชอบ สัมมาวาจา การกล่าวชอบ สัมมากัมมันตะ การกระทำชอบ สัมมา-
อาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ สัมมาวายามะ ความเพียรชอบ สัมมาสติ ความระลึก
ชอบ และสัมมาสมาธิ ความตั้งจิตมั่นชอบ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญา
ได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ
มาก่อนว่า อุปาทานขันธ ๕ นี่คือนิโรธที่เป็นทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญา
ได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ
มาก่อนว่า อริยสัจคือทุกข์นั้นเป็นธรรมที่ควรกำหนดรู้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญา
ได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ
มาก่อนว่า เราได้กำหนดรู้อริยสัจคือทุกข์นั้นแล้ว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญา
ได้เกิดแล้ว วิชชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก่ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ

มาก่อนว่า ตัณหานี้คืออริยสัจที่เป็นทุกข์สมุทัย (เหตุแห่งทุกข์)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก้ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ
มาก่อนว่า อริยสัจคือทุกข์สมุทัยนั้นเป็นธรรมที่ควรละ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก้ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ
มาก่อนว่า เราได้ละอริยสัจคือทุกข์สมุทัยนั้นแล้ว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก้ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ
มาก่อนว่า นิพพานนี้คืออริยสัจที่เป็นความดับทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก้ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ
มาก่อนว่า อริยสัจคือทุกข์นิโรธนั้นเป็นธรรมที่ควรรู้แจ้ง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก้ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ
มาก่อนว่า เราได้รู้แจ้งอริยสัจคือทุกข์นิโรธนั้นแล้ว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก้ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ
มาก่อนว่า (อริยมรรค) นี้คืออริยสัจที่เป็นทางดับทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก้ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ
มาก่อนว่า อริยสัจคือมรรคนั้นเป็นธรรมที่ควรอบรม

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตาเห็นธรรมได้เกิดแล้ว ญาณได้เกิดแล้ว ปัญญาได้เกิดแล้ว วิชาได้เกิดแล้ว แสงสว่างได้เกิดแล้วแก้ตถาคตในธรรมที่ไม่เคยดับ

มาก่อนว่า เราได้อบรมอริยสังคคือมรรคนั้นแล้ว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตราบใดที่ปัญญาารู้เห็นตามความเป็นจริงที่มีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างนี้ในอริยสังคี ยังไม่หมดจดแก่ตถาคต ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตราบนั้นตถาคตยังไม่ปฏิญาณว่าเป็นผู้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยมในโลกที่มีเทวดา มาร และพรหม ในเหล่าสัตว์ที่มีสมณะ พราหมณ์ พร้อมด้วยเทวดาและมนุษย์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อใดที่ปัญญาารู้เห็นตามความเป็นจริงที่มีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างนี้ในอริยสังคี ได้หมดจดแก่ตถาคต ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อนั้นตถาคตจึงปฏิญาณว่าเป็นผู้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยมในโลกที่มีเทวดา มาร และพรหม ในเหล่าสัตว์ที่มีสมณะ พราหมณ์ พร้อมด้วยเทวดาและมนุษย์

ญาณทัสสนะ คือปัญญาารู้เห็นได้เกิดแก่ตถาคตว่า ความหลุดพ้นของเราไม่พินาศแล้ว ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ไม่มีภพใหม่อีกในกาลนี้

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสธรรมจักรนี้แล้ว พระภิกษุปัญจวัคคีย์ปลาบปลื้ม พระภาสิตของพระองค์ดังนี้แล

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสพระธรรมเทศนาธรรมจักรนี้อยู่ดวงตาเห็นธรรมอันปราศจากธุลี ปราศจากมลทิน ได้บังเกิดแก่ท่านโกณฑัญญะว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีสภาพเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งปวงนั้นมีสภาพดับไปเป็นธรรมดา”

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประกาศธรรมจักรแล้ว พวกภุมมเทวดาได้ป่าวประกาศว่า “พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดงธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ ป่าอิสิปตนมฤทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลกจะคัดค้านไม่ได้ (หรือยังไม่เคยแสดงได้)”

เหล่าเทวดาชั้นจาตุम्मหาราช ได้ยินเสียงของพวกภุมมเทวดาแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

เหล่าเทวดาชั้นดาวดึงส์ ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดาชั้นจาตุมหาราชแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

เหล่าเทวดาชั้นยามา ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดาชั้นดาวดึงส์แล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

เหล่าเทวดาชั้นดุสิต ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดาชั้นยามาแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

เหล่าเทวดาชั้นนิมมานรดี ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดาชั้นดุสิตแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

เหล่าเทวดาชั้นปรนิมมิตวสวัตดี ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดาชั้นนิมมานรดีแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

ทวยเทพที่นับเนื่องในหมู่พรหม ได้ยินเสียงของเหล่าเทวดาชั้นปรนิมมิตวสวัตดีแล้ว ได้ป่าวประกาศว่า...

“พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงธรรมจักรอันยอดเยี่ยม ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นธรรมที่สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลกจะคัดค้านไม่ได้”

เสียงป่าวประกาศในโลกนี้ได้แพร่สะพัดถึงพรหมโลก โดยชั่วขณะนั้นด้วยประการฉะนี้ หมื่นโลกธาตุนี้ได้สั่นสะเทือนหวั่นไหว และเกิดโอกาสอันใหญ่หลวงหาประมาณมิได้ในโลก ยิ่งกว่าเทวานุภาพของเทวดาทั้งหลาย

ณ กาลนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเปล่งพระอุทานว่า “ท่านทั้งหลาย โภณทัตถุญะรู้แล้วหนอ ท่านทั้งหลาย โภณทัตถุญะรู้แล้วหนอ” ฉะนั้น ท่าน โภณทัตถุญะจึงได้ปรากฏนามนี้ว่า “อัญญาโภณทัตถุญะ พระโภณทัตถุญะผู้รู้แล้ว” ฉะนี้แล ฯ

บทมงคลสูตร

มงคลสูตร เป็นพระสูตรว่าด้วยมงคลแห่งชีวิต การนำมงคลสูตรมาสวด ก็เพื่อจะทำให้มงคลต่างๆ ตามที่ปรากฏในพระสูตร เกิดขึ้นกับชีวิต นอกจากนั้น มงคลสูตรยังมีอานุภาพในการป้องกันภัยอันตรายอันจะเกิดจากความไม่เที่ยงธรรม ของเหล่าคนพาลสันดานหยาบทั้งหลาย ในงานทำบุญโดยทั่วไป พระสงฆ์นิยม สวดมงคลสูตร พร้อมกับเจ้าภาพจุดเทียนมงคล อันแสดงถึงความส่องสว่าง รุ่งเรืองแห่งมงคลในชีวิต การสวดมงคลสูตรก่อนสูตรอื่นทั้งหมด เป็นการแนะนำ ผู้ฟังว่า ผู้ที่ดำเนินชีวิตตามหลักมงคลทั้ง ๓๘ ประการ ตามที่พระพุทธองค์ทรง สอนนั้นเป็นชีวิตที่มีมงคล ชีวิตเช่นนี้ ไม่จำเป็นต้องไปแสวงหามงคลภายนอก จากที่ไหน เพราะเป็นชีวิตที่มีมงคลอยู่ในตัวแล้ว และหากทำได้ ก็จะปราศจาก ทุกข์ โศก โรค ภัย ในการดำเนินชีวิต และถึงความพ้นทุกข์ได้ในที่สุด

มงคลสูตร

พะหุ เทวา มนุสสา จะ
อากังขะมานา โสตถานัง

มังคะลานิ อะจินตะยุง
พริฐิ มังคะละมุตตะมัง ฯ

อะเสวะนา จะ พาลานัง
ปุชา จะ ปุชะนียานัง
ปะฏิรูปะเทสะวาโส จะ
อัตตะสัมมาปะณิธิ จะ
พาหุสัจจัญจะ สิปปัญจะ
สุภาสิตา จะ ยา วาจา
มาตาปิตุอุปัฏฐานัง
อะนาคุลา จะ กัมมันตา
ทานัญจะ ธัมมะจะรียา จะ
อะนะวัชชานิ กัมมานิ
อาระตี วิระตี ปาปา
อัปปะมาโท จะ ธัมเมสุ
การะโว จะ นิวาโต จะ
กาเลนะ ธัมมัสสะวะนัง
ขันตี จะ โสวะจัสสะตา
กาเลนะ ธัมมะซากัจฉา
ตะโป จะ พริทัมมะจะรียัญจะ
นิพพานะสัจฉิกิริยา จะ

ปณทิตานัญจะ เสวะนา
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ปุพเพ จะ กะตะปุญญะตา
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
วินะโย จะ สุสิกขิโต
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ปุตตะทาร์สสะ สังคะโห
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ญาคะกานัญจะ สังคะโห
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
มัชชะปาณา จะ สัญญะโม
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
สันตุฎฐี จะ กะตัญญูตา
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
สะมะณานัญจะ ทัสสะนัง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
อะริยะสัจจานะ ทัสสะนัง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ

มุณฺฐัสสะ โลกะธัมเมหิ
อะโสกัง วิระชัง เขมัง
เอตาทิสานิ กัตถวานะ
สัพพัตถะ โสตถิง คัจฉันติ

จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
สัพพัตถะมะปะราชิตา
ตันเตสัง มังคะละมุตตะมันติ ฯ

คำแปล

เทวดาได้กราบทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยคาถาว่า
เทวดาและมนุษย์เป็นอันมาก ต่างก็หวังความสวัสดิ์ จึงได้พากันคิดเรื่อง
มงคล คือเหตุให้ถึงความเจริญทั้งหลาย ขอพระองค์โปรดตรัสมงคลอันสูงสุด
เถิด ฯ

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสสิ่งที่เป็นมงคลตอบว่า
การไม่คบคนพาลทั้งหลาย ๑ การคบบัณฑิตทั้งหลาย ๑
การบูชาผู้ที่ควรบูชา ๑ ทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ
การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม ๑ ความมีบุญที่ได้ทำไว้ในกาลก่อน ๑ การวางตัว
เหมาะสมชอบธรรม ๑ ทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

ความเป็นผู้มีการศึกษาเล่าเรียนมามาก ๑ ความเป็นผู้มีศิลปวิทยา ๑
ความเป็นผู้มีระเบียบวินัยที่ได้รับการอบรมมาดี ๑ การพูดจาปราศรัยดี ๑ ทั้ง
๔ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

การเลี้ยงดูบิดามารดา ๑ การสงเคราะห์บุตร ๑ การสงเคราะห์ภรรยา ๑
การทำงานไม่คั่งค้าง ๑ ทั้ง ๔ ประการนี้เป็นมงคลสูงสุด ฯ

การให้ทาน ๑ การประพฤติตามหลักธรรม ๑ การสงเคราะห์ญาติ
ทั้งหลาย ๑ การทำงานที่ปราศจากโทษ ๑ ทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

การงดเว้นจากความชั่ว ๑ การบังคับตนจากการดื่มน้ำเมา ๑ ความ
ไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย ๑ ทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

การมีความเคารพ ๑ การมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ๑ การมีความสันโดษ ๑
การมีความกตัญญู ๑ การฟังธรรมตามกาล ๑ ทั้ง ๕ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

ความอดทน ๑ ความเป็นผู้ว่านอนสอนง่าย ๑ การพบเห็นสมณะ ๑
การสนทนาธรรมตามกาล ๑ ทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

การมีความเพียรเป็นเครื่องแผดเผากิเลส ๑ การประพฤติพรหมจรรย์ ๑
การเห็นอริยสัจทั้งหลาย ๑ การทำพระนิพพานให้แจ้ง ๑ ทั้ง ๔ ประการนี้
เป็นมงคลสูงสุด ฯ

ผู้ที่มีจิตถูกโลกธรรมกระทบแล้วไม่หวั่นไหว ๑ จิตไม่มีความโศกเศร้า ๑
จิตหมดธุลีคือกิเลส ๑ จิตถึงความปลอดโปร่ง คือปลอดจากกิเลสทั้งปวง ๑ ทั้ง
๔ ประการนี้ เป็นมงคลสูงสุด ฯ

เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย พากันปฏิบัติตามมงคลอันเป็นเหตุนำไปสู่
ความเจริญนี้แล้ว จะเป็นผู้ไม่ฟ่ายแพ้ข้าศึกทุกหมู่เหล่าย่อมถึงความสุขสวัสดิ์ในที่
ทุกสถาน นี่เป็นมงคลสูงสุดของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ฯ

บทรัตนสูตร

รัตนสูตร เป็นพระสูตรที่พระอานนทเถระเรียนจากพระพุทธองค์โดยตรง เพื่อใช้สวดขจัดปัดเป่าภัยพิบัติ ที่เกิดกับชาวกรุงเวสาลี พระพุทธองค์ทรงแนะนำให้พระเถระอังกุณของพระรัตนะ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ทำสังกิริยาให้เกิดเป็นอานุภาพ ขจัด ปัดเป่าภัยพิบัติทั้งหลาย เนื้อความรัตนสูตรตอนแรก เริ่มต้นด้วยการแนะนำให้เหล่าภุคทั้งหลายได้อนุโมทนาบุญกุศลที่หมู่มนุษย์อุทิศให้ และเมื่ออนุโมทนาแล้ว ขอให้เกิดความเมตตา ทำการรักษามนุษย์ทั้งหลาย เนื้อความตอนต่อมา เป็นการอังกุณพระรัตนตรัย เป็นสัจจาให้เกิดความสวัสดี ส่วนตอนสุดท้าย เป็นคำกล่าวของท้าวสักกะที่ผูกขึ้นเป็นคาถาพรรณนาคุณพระรัตนตรัยเป็นสัจจาให้เกิดความสวัสดี ภายหลังได้กลายเป็นแบบอย่าง ในการทำน้ำพระพุทธรูป สำหรับพระสงฆ์สาวก ต่อมาจนถึงปัจจุบัน ทุกครั้งที่มีการทำน้ำพระพุทธรูป จะต้องสวดรัตนสูตร

ด้วยอานุภาพแห่งรัตนสูตรนี้ แม้กรุงเวสาลีจะเกิดภัยพิบัติอย่างร้ายแรง ผู้คนอดอยากล้มตายเป็นจำนวนมาก ซากศพถูกทิ้งเกลื่อนนคร ภูตผีปีศาจทำอันตรายแก่หมู่มนุษย์ โรคระบาดเกิดขึ้นแพร่กระจายไปทั่ว ผู้คนล้มตายเหลือที่จะนับได้ เมื่อพระพุทธองค์ทรงรับสั่งให้พระอานนทเถระสวดรัตนสูตร และประพรมน้ำพระพุทธรูป ภัยพิบัติร้ายแรงเช่นนี้ ก็ยังระงับลงได้อย่างฉับพลัน จุดประสงค์ของการสวดรัตนสูตร ก็เพื่อเป็นการขจัดภัยทั้ง ๓ ประการ ตามที่ปรากฏในพระสูตร คือ ข้ำวยากหมากแพง (ทุพภิกขภัย) ๑ ภูตผีปีศาจ ทำอันตราย (อะมะนุสสภัย) ๑ โรคภัยไข้เจ็บ (โรคภัย) ๑ ให้อันตรายไป

รตนสูตร (ย่อ)

ยังกิญจิ วิตตัง อีธะ วา หุรัง วา
 สักเคสุ วา ยัง ระตะนัง ปะณีตัง
 นะ โน สมะมัง อัตถิ ตะถาคะเตนะ
 อิทัมปิ พุทธะ ระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

ขะยัง วิราคัง อะมะตัง ปะณีตัง
 ยะทังคะคา สักยะมุนี สะมาหิโต
 นะ เตนะ ธัมเมนะ สัมมัตถิ กิญจิ
 อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

ยัมพุทธะเสฏโฐ ปะริวัณณะยิ สุจิง
 สะมาธิมานันตะริกัณฺเฑมาหุ
 สะมาธินา เตนะ สะโม นะ วิชชะติ
 อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

เย ปุคคะลา อัญฺฐะ สะตัง ปะสัฏฺฐา
 จัตตาริ เอตานิ ยุกานิ โหนติ
 เต ทักขิณียา สุคะตัสสะ สาวะกา
 เอเตสุ ทินนานิ มะหัพพะลานิ
 อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

เย สุปปะยุตตา มะณะสา ทัพเพนะ
 นิกกามิโน โคตะมะสาสะนัมหิ
 เต ปัตติปัตตา อะมะตัง วิคัยหะ
 ลัทธา มุธา นิพพุติง ภูณชะมานา
 อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณัตถัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ
 ชีณัง ปุราณัง นะวัง นัตถิ สัมภะวัง
 วิรัตตะจิตตายะติเก ภาวะสฺมิง
 เต ชีณะพีชา อะวิรุพหิณฺฑา
 นิพพันติ อีรา ยะถายัมปะทีโป
 อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณัตถัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

คำแปล

ทรัพย์อย่างใดอย่างหนึ่งในโลกนี้ หรือโลกอื่น หรือรัตนะอันสูงค่าใน
 สรวงสวรรค์บรรดามี ทรัพย์หรือรัตนะนั้น ที่จะมีค่าเสมอด้วยพระตถาคตเจ้า
 ไม่มีเลย ข้อนี้เป็นรัตนคุณอย่างสูงในพระพุทธเจ้าประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้
 ขอจงเกิดความสุขสวัสดิ์เถิด

พระศากยมุณีเจ้า มีพระหฤทัยดำรงมั่น ทรงบรรลุธรรมอันเป็นที่สิ้นกิเลส
 สิ้นราคะ เป็นอมตะ ประณัตนั้นแล้ว สิ่งใดจะเสมอด้วยพระธรรมนั้น ไม่มี
 แม้ข้อนี้ก็เป็นรัตนคุณอย่างสูงในพระธรรมประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ขอจงเกิด
 ความสุขสวัสดิ์เถิด

สมาธิอื่นใด จะเสมอด้วยสมาธิที่พระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นผู้ประเสริฐ ทรงสรรเสริญไว้ว่า เป็นธรรมสะอาดหมดจด บัณฑิตทั้งหลายย่อมรับว่า สามารถให้ผลต่อเนื่องได้โดยลำดับนั้น ไม่มี แม้ข้อนี้ก็เป็นที่รตนคุณอย่างสูงในพระธรรมประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ขอจงเกิดความสุขสวัสดิ์เถิด

พระสงฆ์สาวกของพระสุคตเจ้า ๘ ท่าน นับเป็นคู่ได้ ๔ คู่ ซึ่งสัตบุรุษทั้งหลายสรรเสริญแล้ว บุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ควรแก้ทักษิณาทาน ทานที่ถวายแก่ท่านเหล่านั้น ย่อมมีผลมาก แม้ข้อนี้ก็เป็นที่รตนคุณอย่างสูงในพระสงฆ์ประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ขอจงเกิดความสุขสวัสดิ์เถิด

ในพระศาสนาของพระโคตมพุทธเจ้า ย่อมจะมีพระอริยบุคคล ผู้ตั้งใจทำความเพียรดี มีจิตมั่นคง หมดความใคร่ บรรลุอรหัตผล เข้าสู่พระนิพพาน อันเป็นอมตะ ปราศจากความเร่าร้อนทั้งปวง แม้ข้อนี้ ก็เป็นที่รตนคุณอย่างสูงในพระสงฆ์ประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ขอจงเกิดความสุขสวัสดิ์เถิด

พระอริยบุคคลผู้มีกรรมเก่าหมดสิ้นแล้ว กรรมอันเป็นเหตุให้เกิดในภพใหม่ ก็ไม่มี ท่านเหล่านั้นมีจิตเปื้อนหายในอันที่จะเกิดในภพต่อไป ขจัดพืชคือกิเลสให้สิ้นไปแล้ว ปราศจากความพอใจในกาม อันจะทำให้เกิดอีก มีปัญญาแหลมคม ย่อมปรินิพพาน เหมือนประทีปดับไป เพราะสิ้นเชื้อเพลิง แม้ข้อนี้ก็เป็นที่รตนคุณอย่างสูงในพระสงฆ์ประการหนึ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ขอจงเกิดความสุขสวัสดิ์เถิด ฯ

บทกรณียเมตตสูตร

กรณียเมตตสูตร เป็นพระสูตรที่พระพุทธองค์ทรงแนะนำพระภิกษุให้แผ่เมตตาจิตไปในมวลสรรพสัตว์ ตลอดจนเทพเทวา ภูตผีปีศาจทั้งหลาย ไม่มีประมาณ ไม่มีขอบเขต ไร้พรมแดนขีดขั้นไม่ว่าสัตว์นั้น หรือเขาผู้นั้นจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนาอะไร จะเกี่ยวข้องกับเรา โดยความเป็นญาติ เป็นประเทศเชื้อชาติ ศาสนาหรือไม่ก็ตาม ให้มีจิตกว้างขวางไร้ขอบเขตขีดขั้น ขอให้เขาได้มีความสุข หากทำได้เช่นนี้ นอกจากเทวดาจะไม่แสดงสิ่งที่น่ากลัวหลอกหลอนแล้ว ยังมีใจอนุเคราะห์พระภิกษุ โดยไมตรีจิตด้วยความอ่อนโยนมีเมตตา

เมื่อต้องเดินทางผ่านป่าเขาลำเนาไพร หรือไปอยู่ในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย ท่านให้สวดกรณียเมตตสูตร เพื่อเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันอันตราย อันจะเกิดจากมนุษย์ ภูตผีปีศาจทั้งหลาย ให้เกิดเป็นความอ่อนโยน มีเมตตา

กรณียเมตตสูตร

กระณียะมัตถะกุสะเลนะ
 สักโก อุชฺฐ จะ สุหุชฺฐ จะ
 สันตฺสสะโก จะ สุภาโว จะ
 สันติทริโย จะ นิปะโก จะ
 นะ จะ ขุททัง สะมาจะเร กิณฺณจิ
 สุชินโน วา เขมิโน โทหนตุ
 เย เกจิ ปาณะภูตฺตติ
 ทิฆมา วา เย มะหันตา วา
 ทิฏฐา วา เย จะ อะทิฏฐา
 ภูตา วา สัมปะเวสี วา
 นะ ปะโร ปะรัง นิภพเพละ
 พียาโรสะนา ปะภีฆะสัณฺณวา
 มาตา ยะถา นิยัง ปุตตัง
 เอวํปิ สัพพะภูเตสุ
 เมตตัญจะ สัพพะโลกัสสํมิง
 อุทธัง อะโธ จะ ทิริยัญจะ
 ติฏฐัญจะรัง นิสินโน วา
 เอตัง สะติง อะธิฏฺเฐยยะ
 ทิฏฐิณฺจะ อะนุปะคัมมะ
 กาเมสุ วิเนยยะ เคธัง

ยันตัง สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ
 สุวะโจ จัสสะ มุทุ อะนะติมานิ
 อัมปะกัจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ
 อัมปะคัพโโก กุเลสุ อะนะนุคิโธ
 เยนะ วิณฺณญฺ ปะเร อุปะวะเทยยุง
 สัพเพ สัตตา ภาวันตุ สุขิตตตา
 ตะสา วา ถาวะรา วา อะนะวะเสสา
 มัชฌิมา รัสสะกา อะนุกะถุลา
 เย จะ พุเร ะสันติ อะวิทุเร
 สัพเพ สัตตา ภาวันตุ สุขิตตตา
 นาติมัญญะเถ กัตถะจิ นัง กิณฺณจิ
 นาณญะมัญญัสสะ ทุกขะมิจเฉยยะ
 อายุสา เอกะปุตตะมะนุรักเข
 มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง
 มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง
 อะสัมพาธัง อะเวรัง อะสะปัตตัง
 สะยาโน วา ยาวะตัสสะ วิคะตะมิตฺโธ
 พรัหมะเมตัง วิหารัง อิตะมาหุ
 สีละวา ทัสสะเนนะ สัมปันโน
 นะ หิ ชาตุ คัพพะเสยยัง ปุณะเรตติ ฯ

คำแปล

ภิกษุผู้ฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ประสงค์จะบรรลุแดนสงบ (พระนิพพาน) พึงทำตน (ตามหลักไตรสิกขา) ภิกษุนั้นพึงเป็นผู้อาจหาญ ซื่อตรง มีความมุ่งมั่น วาง่ายอ่อนโยน หมดความยึดถือตัว (ไม่มีอัตติมานะ)

อนึ่ง ภิกษุนั้นพึงเป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย มีกิจธุระน้อย ดำเนินชีวิตเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีอินทรีย์สงบมีปัญญาพาตัวรอด ไม่คะนอง กายวาจา ไม่พัวพันกับตระกูลทั้งหลาย (ไม่ประจบเอาใจพวกคฤหัสถ์) ที่ร่ำรวยหรือมีอำนาจ

ไม่พึงประพฤตีสั่งเล็กน้อยอะไรๆ ที่จะเป็เหตุให้ผู้รู้ตำหนิ (พึงแผ่เมตตาจิตไปในสรรพสัตว์ว่า) ขอสัตว์ทั้งปวงจงเป็นผู้มีความสุขกายสุขใจ ปลอดพ้นจากภัยทั้งปวง ทำตนให้ถึงสุขเถิด

สัตว์มีชีวิตทั้งหลาย ทั้งที่เป็นผู้หว่าดสะดุ้ง (มีกิเลส) ทั้งที่มั่นคง (หมดกิเลส) บรรดามีทั้งหมด ทั้งที่มีกายยาวใหญ่ ปานกลาง สั้น ละเอียดหรือหยาบ

ทั้งที่เคยเห็นหรือไม่เคยเห็น ทั้งที่อยู่ไกลหรือใกล้ ทั้งที่เกิดแล้วหรือที่กำลังแสวงหาที่เกิด ขอสัตว์ทั้งปวงเหล่านั้นจงมีความสุขกายสุขใจเถิด

เกิดเป็นคนไม่พึงหลอกลวงกัน ไม่พึงดูหมิ่นกันในที่ไหนๆ ไม่พึงเบียดเบียนทำร้ายกัน หรือมีใจมุ่งร้ายปรารภนาทุกซ์แก่กันและกัน

มารดาถนอมบุตรคนเดียวของตนด้วยชีวิตฉันใด บุคคลพึงเจริญเมตตาจิต ไม่มีประมาณในสัตว์ทั้งปวงฉันนั้น

บุคคลพึงเจริญเมตตาจิตอันไม่มีประมาณ ไม่มีขอบเขต ไม่มีเวรไม่มีศัตรู ในสัตว์โลกทั้งหมด ในรูปภูมิเบื้องบน (อรุพพรหม ๔) ในรูปภูมิเบื้องกลาง (รูปพรหม ๑๖) และกามาวจรภูมิเบื้องต่ำ (เทวโลกมนุษย์โลกอบายภูมิ)

ผู้เจริญเมตตาจิตเช่นนี้นั้น ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด จะยืน เดิน นั่งหรือนอนอยู่ก็ตาม จะเป็นผู้ปราศจากความท้อแท้เหน็ดเหนื่อย จะตั้งสติไว้ได้นาน トラบเท่าที่ต้องการ พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสการอยู่ด้วยเมตตาเช่นนี้ว่า เป็น

ความประพัตติที่ประเสริฐในพระศาสนา

บุคคลผู้แผ่เมตตาจิตนั้นจะไม่กล้าเข้าสู่ความเห็นผิด เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยศีลถึงพร้อมด้วยความเห็นชอบ เมื่อขจัดความยินดีในกามทั้งหลายได้แล้ว ย่อมไม่กลับมาสู่การเกิดในภพอีกครั่งแน่นอน (สำเร็จเป็นพระอรหันต์และปรินิพพานไปในที่สุด) ฯ

บทขันธปริตร

ขันธปริตร เป็นคาถาที่พระพุทธองค์ทรงสอนให้พระภิกษุแผ่เมตตาไปในบรรดาตระกูลที่มีพิษร้ายทั้งหลาย เพื่อเป็นการคุ้มครอง ป้องกันตนเองจากสัตว์ร้าย ปรากฏทั้งในพระวินัยปิฎกและพระสุตตันตปิฎก นอกจากจะเป็นคาถาสำหรับป้องกันอสรพิษและสัตว์ร้ายทั้งหลายแล้ว ยังสามารถป้องกันอันตรายจากยาพิษทั้งหลายได้ด้วย

ขันธปริตร

วัชรูปกเขติ เม เมตตัง
 ฉัพพยาปุตเตหิ เม เมตตัง
 อะปาหะเกหิ เม เมตตัง
 จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง
 มา มัง อะปาหะโก หิงสิ
 มา มัง จะตุปปะโท หิงสิ
 สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณา
 สัพเพ ภัทธานิ ปัสสันตุ

เมตตัง เอราปะเถหิ เม
 เมตตัง กัณหาโคตะมะเกหิ จะ
 เมตตัง ทิปาหะเกหิ เม
 เมตตัง พะหุปปะเทหิ เม
 มา มัง หิงสิ ทิปาหะโก
 มา มัง หิงสิ พะหุปปะโท
 สัพเพ ภูตา จะ เกวะลา
 มา กิณฺณจิ ปาปะมาคะมา

อัปปะมาโณ พุทฺโธ, อัปปะมาโณ ฌัมโม, อัปปะมาโณ สังโฆ,
 ปะมาณะวันตานิ สิริงสะปานิ, อะหิ วิจฉิกา สะตะปะที อุณณานาภี สะระพู
 มุสิกา, กะตา เม รักษากะตา เม ปะริตตา, ปะฐิกะมันตุ ภูตานิ, โสฬัง นะโม
 ะคะวะโต, นะโม สัตตันนัง สัมมาสัมพุทธานัง ฯ

คำแปล

ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลาย สกุลวัชรูปกั, ความเป็น
 มิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลาย สกุลเอราบถ, ความเป็นมิตรของเรา จงมี
 กับพญานาคทั้งหลาย สกุลฉัพพยาบุตร, ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาค
 ทั้งหลาย สกุลกัณหาโคตมะกะ, ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ไม่มีเท้า, ความ
 เป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ ๒ เท้า, ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลาย
 ที่มี ๔ เท้า, ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ที่มีเท้ามาก, สัตว์ไม่มีเท้าอย่า
 เบียดเบียนเรา สัตว์ ๒ เท้า อย่าเบียดเบียนเรา สัตว์ ๔ เท้า อย่าเบียดเบียนเรา
 สัตว์มากเท้าอย่าเบียดเบียนเรา ขอสรรพสัตว์มีชีวิตทั้งหลายที่เกิดมาทั้งหมดจง

สิ้นเชิง จงเห็นซึ่งความเจริญทั้งหลายทั้งปวงเกิด โทษลามกอย่าได้มาถึงแล้ว
แก้สัตว์เหล่านั้น

พระพุทธเจ้าทรงพระคุณสุดที่จะประมาณได้ พระธรรมมีพระคุณสุดที่จะ
ประมาณได้ พระสงฆ์ก็มีพระคุณสุดที่จะประมาณได้

แต่สัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย เช่น งู แมงป่อง ตะขาบ แมงมุม ตั๊กแตน หนู
ยังมีประมาณกำหนดได้

ข้าพเจ้าได้ทำการรักษาแล้ว ได้ทำการป้องกันแล้ว ขอสัตว์ทั้งหลายจงหลีกเลี่ยง
ไปเสียเถิด ข้าพเจ้าขออนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า ขอความนอบน้อมแด่
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๗ พระองค์ ฯ

บทเมตตานิสังสฤตปาฐะ

เมตตานิสังสฤตปาฐะ กล่าวถึงอานิสงส์ของการเจริญเมตตา ว่ามีทั้งสิ้น
๑๑ ประการ กล่าวคือ หลับก็เป็นสุข, ตื่นก็เป็นสุข, ไม่ฝันเห็นสิ่งลามก, เป็นที่รัก
ของมนุษย์, เป็นที่รักของอมนุษย์, เทวดาย่อมรักษา, ไฟ ยาพิษ หรือศัสตราไม่
กล้ากราย, จิตย่อมตั้งมั่นโดยรวดเร็ว, สิ้นหายย่อมผ่อนใส, เป็นผู้ไม่หลงใหลเมื่อจะ
ตาย, เมื่อยังไม่ถึงพระนิพพาน ย่อมไปบังเกิดในพรหมโลก

เมตตานิสังสสูตรปาฐะ

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภะคะวา, สาวัตถิยัง วิหะระติ, เขตตะวะเน
 ณะนาถะปิณฑิกัสสะ อารามे ฯ ตัตถะ โข ภะคะวา ภิกขุ อามันเตสิ ภิกขะโวติ ฯ
 ภะทันเตติ เต ภิกขุ ภะคะวะโต ปัจจัสโสสงฺ ๑ ภะคะวา เอตะทะโวจะ ๑
 เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พะหุลีกะตายะ,
 ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อะนุญญิตายะ ปะริจิตายะ สุสะมาธะธายะ,
 เอกาทะสานิสังสา ปาฎิกังขา ๑ กะตะเม เอกาทะสะ ๑ สุขัง สุปะติ ๑ สุขัง
 ปะฏิพุชณะติ ๑ นะ ปาปะกัง สุปิณฺณํ ปัสสะติ ๑ มะนุสสานัง ปิโย โหติ ๑
 อะมะนุสสานัง ปิโย โหติ ๑ เทวะตา รักขันติ ๑ นาสสะ อัคคิ วา วิสํ วา
 สัตถัง วา กะมะติ ๑ ตุวะกฺกํ จิตตัง สะมาธิยะติ ๑ มุขะวัณโณ วิปะสัทธิยะติ ๑
 อะสัมมุฬโห กาลัง กะโรติ ๑ อุตตะริง อัมปะฏิวิชฌันโต พรัหมะโลกุปะโค
 โหติ ๑ เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พะหุลีกะตายะ,
 ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อะนุญญิตายะ ปะริจิตายะ สุสะมาธะธายะ, อิมะ
 เอกาทะสานิสังสา ปาฎิกังขาติ ๑ อิหะมะโวจะ ภะคะวา ๑ อัตตะมะนา เต
 ภิกขุ ภะคะวะโต ภาสิตัง, อะภินันทุนติ ๑

คำแปล

ข้าพเจ้า (พระอานนทเถระ) ได้สดับมาอย่างนี้ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า
 ประทับอยู่ที่พระอาราม สร้างถวายเป็นอนาถปิณฑิกมหาเศรษฐี ชื่อเชตวัน
 ใกล้เมืองสาวัตถี ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาเข้าเฝ้า
 เมื่อภิกษุทั้งหลายรับทราบ ได้เข้าเฝ้า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสพระสูตรนี้ว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อเมตตาเจโตวิมุติ อันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว ทำให้
 มากแล้ว ทำให้เป็นดุจยาน ทำให้เป็นที่ตั้ง ให้ตั้งมั่นโดยลำดับ สิ้นสมมติแล้ว

ปรารถนาคือแล้ว พึงหวังอันสงส์ ๑๑ ประการ ๑๑ ประการเป็นไฉน คือ ย่อม
 หลับเป็นสุข ๑ ย่อมตื่นเป็นสุข ๑ ย่อมไม่ฝันลามก ๑ ย่อมเป็นที่รักแห่งมนุษย์
 ทั้งหลาย ๑ ย่อมเป็นที่รักแห่งอมมนุษย์ทั้งหลาย ๑ เทวดาทั้งหลายย่อมรักษา ๑
 ไฟ ยาพิษหรือศาสตราย่อมไม่กล้ากรายได้ ๑ จิตย่อมตั้งมั่นโดยรวดเร็ว ๑
 สีสหน้าย่อมผ่องใส ๑ เป็นผู้ไม่หลงใหลทำกาละ ๑ เมื่อไม่แทงตลอดคุณอันยิ่ง
 ย่อมเป็นผู้เข้าถึงพรหมโลก ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อเมตตาเจโตวิมุติ อันบุคคล
 เสพแล้ว เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว ทำให้เป็นดุจยาน ทำให้เป็นที่ตั้ง ให้ตั้งมั่น
 โดยลำดับ สัมสมดีแล้ว ปรารถนาคือแล้ว พึงหวังอันสงส์ ๑๑ ประการนี้แล ฯ

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสพระสูตรนี้ดังนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นได้มี
 ใจปลาบปลื้มชื่นชมภาสิตของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วแล ฯ

บทโมรปริตร

โมรปริตร คือปริตรที่นกกยงทองโพธิสัตว์สารยาเป็นประจำ กล่าวถึงคุณ
 ของพระพุทธเจ้า แล้วน้อมพระพุทธคุณมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสุขสวัสดิ
 มีประวัติตำนานความเป็นมาว่า สมัยหนึ่ง ครั้งพระบรมศาสดาเสวยพระชาติเป็น
 นกกยงทองโพธิสัตว์ อาศัยอยู่บนเขา ไกลป่าหิมพานต์ ในครั้งนั้น ก่อนจะบินไปหา
 อาหารในตอนเช้า นกกยงทองพระโพธิสัตว์จะบินขึ้นไปจับบนยอดภูเขามองดู
 พระอาทิตย์ที่กำลังขึ้น แล้วสารยาพระปริตรนมัสการพระอาทิตย์ โดยรำยมนต์
 สารยาสองคาถาแรกว่า อุเทตะยัญจักขุมา เป็นต้น และนอบน้อมบูชา
 พระพุทธเจ้าทั้งหลายที่เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พร้อมทั้งระลึกถึงพระคุณ
 ของพระพุทธเจ้าเหล่านั้นด้วย แล้วจึงบินออกไปหาอาหาร

โมรปริตร

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา
 หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปปะภาโส
 ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวิปปะภาสัง
 ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ ทิวะสัง
 เย พรัหมะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม
 เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ
 นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา
 นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตตยา
 อิมัง โส ปะริตตัง กัตถวา โมโร จะระติ เอสะนา ฯ

อะเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา
 หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปปะภาโส
 ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวิปปะภาสัง
 ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ รัตติง
 เย พรัหมะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม
 เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ
 นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา
 นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตตยา
 อิมัง โส ปะริตตัง กัตถวา โมโร วาสะมะกัปปะยิตติ ฯ

คำแปล

พระอาทิตย์ซึ่งเป็นดวงตาของโลก เป็นเอกราชผู้ยิ่งใหญ่ (ในจักรวาล) นี้ มีรัศมีสีทองอุทัยโผล่ขึ้นมาสาดส่องปฐพีให้สว่างอยู่ ข้าพเจ้าขอนมัสการพระอาทิตย์ ซึ่งมีรัศมีสีทองสาดส่องปฐพีให้สว่างอยู่นั้น ในวันนี้ ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับการ ค้ำครองจากท่านผู้เป็นพระอาทิตย์นั้นแล้ว พึงอยู่เป็นสุขตลอดวัน

พระพุทธเจ้าเหล่าใดทรงรู้แจ้งธรรมทั้งปวง ข้าพเจ้าขอนอบน้อม พระพุทธเจ้าเหล่านั้น ขอพระพุทธเจ้าเหล่านั้นจงคุ้มครองข้าพเจ้า ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมแต่พระโพธิญาณ ขอนอบน้อมแต่เหล่า ท่านผู้หลุดพ้นแล้ว ขอนอบน้อมแต่วิมุตติธรรม

นกยูงโพธิสัตว์นั้นครั้นสาธยายพระปริตรอย่างนี้แล้ว จึงออกแสวงหาอาหาร

พระอาทิตย์ซึ่งเป็นดวงตาของโลก เป็นเอกราชผู้ยิ่งใหญ่ (ในจักรวาล) นี้ มีรัศมีสีทองสาดส่องปฐพีให้สว่าง กำลังอัสดงคต ข้าพเจ้าขอนมัสการพระอาทิตย์ ซึ่งมีรัศมีสีทองสาดส่องปฐพีให้สว่างนั้น ในวันนี้ ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับการ ค้ำครองจากท่านผู้เป็นพระอาทิตย์นั้นแล้ว พึงอยู่เป็นสุขตลอดราตรี

พระพุทธเจ้าเหล่าใดทรงรู้แจ้งธรรมทั้งปวง ข้าพเจ้าขอนอบน้อม พระพุทธเจ้าเหล่านั้น ขอพระพุทธเจ้าเหล่านั้นจงคุ้มครองข้าพเจ้า ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมแต่พระโพธิญาณ ขอนอบน้อมแต่เหล่า ท่านผู้หลุดพ้นแล้ว ขอนอบน้อมแต่วิมุตติธรรม

นกยูงโพธิสัตว์นั้นครั้นสาธยายพระปริตรอย่างนี้แล้ว จึงนอนพักผ่อนฉะนี้
แล ฯ

บทจันทปริตตปาฐะ

จันทปริตตปาฐะ เป็นการประกาศขอให้พระพุทธองค์ทรงเป็นที่พึ่ง แล้ว
ยอมรอดพ้นจากภัยอันตรายทั้งปวง ผู้ปองร้ายจักแพ้วายไป ดุจจันทิมเทวบุตร
ผู้ประกาศว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นที่พึ่ง จึงได้พ้นภัยจากอสุรินทราหู
ด้วยพระพุทธานุภาพ

จันทปริตตปาฐะ

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภะคะวา, สāvattiyā viharati, cetavane
anāgāpīṇikāssa, āraṃhe ฯ तेने โข ปะนะ สมะเยนะ จันทิมา เทวะปุตโต
ราหูนา อะสุรินเทนะ คหิตโต โหติ ฯ อะถะ โข จันทิมา เทวะปุตโต ภะคะวันตัง
อะนุสสะระมานิ ตายัง เวลายัง อิมัง คาลัง อะภาสิ

นะโม เต พุทธะวীরัตถุ วิปะมุตโตสิ สัพพะธิ

สัมพาธะปะฏิปันโนสมิ ตัสสะ เม สะระณัง ภะวาติ ฯ

อะถะ โข ภะคะวา จันทิมา เทวะปุตตัง อารัพพะ ราหู อะสุรินทัง คากายะ
อัมมะภาสิ

ตะถาคะตัง อะระหังตัง จันทิมา สะระณัง คะโต

ราหู จันทัง ปะมุญจัสสุ พุทธา โลกานุกัมปะกาติ ฯ

อะถะ โข ราหู อะสุรินโท จันทิมา เทวะปุตตัง มุญจิตฺวา ตะระมานะรูปิเยนะ
เวปะจิตติ อะสุรินโท เตนุปะสังกะมิ อุปะสังกะมิตฺวา สังวิโค โลมะหฺมฐะชาโต
เอกะมันตัง อัมมฐาสิ ฯ เอกะมันตัง ฐิตัง โข ราหู อะสุรินทัง เวปะจิตติ อะสุรินโท
คากายะ อัมมะภาสิ

กิณฺณุ สันตะระมาโน วะ ราชู จันทัง ปะมุญจะสิ
 สังวิคคะรูปุ อาคัมมะ กิณฺณุ ภีโต วะ ติฏฐะสีติ ฯ
 สัตตะธา เม ณะเล มุทธา ชีวันโต นะ สุขัง ละเภ
 พุทธะคาถาภิกิโตมहि โน เจ มุญเญยะ จันทิมันติ ฯ

คำแปล

อันข้าพเจ้า (พระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ สมัยหนึ่ง พระผู้มี
 พระภาคเจ้าประทับอยู่ในพระวิหารเชตวัน อารามที่อนาถบิณฑิกคฤหบดีสร้าง
 ถวายใกล้เมืองสาวัตถี โดยสมัยนั้นแล จันทิมเทวบุตรถูกอสุนิทรราชูเข้าจับแล้ว
 ครั้งนั้น จันทิมเทวบุตรระลึกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ภาสิตคาถานี้ในเวลา
 นั้นว่า

“ข้าแต่พระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นผู้แก้แล้วกล้า ขอความนอบน้อมจงมีแด่พระองค์
 พระองค์ทรงเป็นผู้หลุดพ้นแล้วในธรรมทั้งปวง ข้าพระองค์ถึงเฉพาะแล้วซึ่งฐานะ
 อันคับขัน ขอพระองค์จงทรงเป็นที่พึ่งแห่งข้าพระองค์นั้น” ฯ

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงปรารภจันทิมเทวบุตร ได้ตรัสกะอสุนิทร-
 ราชูดด้วยพระคาถาว่า

“จันทิมเทวบุตรถึงตถาคตผู้เป็นพระอรหันต์ ว่าเป็นที่พึ่ง ดูกรราชู ท่านจง
 ปล่อยจันทิมเทวบุตร พระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นผู้อนุเคราะห์แก่โลก” ฯ

ลำดับนั้น อสุนิทรราชูปล่อยจันทิมเทวบุตรแล้ว มีรูปอันกระหืดกระหอบ
 เข้าไปหาอสุนิทรเวปจิตติถึงที่อยู่ ครั้นแล้วก็เป็นผู้เศร้าสลด เกิดขนลุกชูชัน
 ได้ยินอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ อสุนิทรเวปจิตติได้กล่าวกะอสุนิทรราชูผู้ยิน
 อยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ด้วยคาถาว่า

“ดูกรราชู ทำไมหนอ ท่านจึงกระหืดกระหอบปล่อยจันทิมเทวบุตรเสีย
 ทำไมหนอ ท่านจึงมีรูปเศร้าสลด มายืนกลัวอยู่” ฯ

อสุรินทราหูกล่าวว่า

“ข้าพเจ้าถูกขับด้วยพระคาถาของพระพุทธเจ้า หากข้าพเจ้าไม่พึงปล่อย
จันทิมเทวบุตร ศีรษะของข้าพเจ้าพึงแตกเจ็ดเสี่ยง มีชีวิตอยู่ ก็ไม่พึงได้รับ
ความสุข” ฯ

บทสุริยปริตตปาฐะ

สุริยปริตตปาฐะ เป็นการประกาศขอให้พระพุทธองค์ทรงเป็นที่พึง แล้ว
ย่อมนรอตพ้นจากภยันตรายทั้งปวง ผู้ปองร้ายจักแพ้วายไป ดุจสุริยเทวบุตร
ผู้ประกาศว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นที่พึง จึงได้พ้นภัยจากอสุรินทราหู
ด้วยพระพุทธานุภาพ

สุริยปริตตปาฐะ

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภาคะวา, สาวัตถิยัง วิหะระติ, เขตตะวะเน
อะนาถะปิณทิกัสสะ, อารามะ ฯ เตะนะ โข ปะนะ สะมะเยนะ สุริโย เทวะปุตโต
ราหุณา อะสุรินเทนนะ คะหิโต โหติ ฯ อะถะ โข สุริโย เทวะปุตโต ภาคะวันตัง
อะนุสสะระมานโน ตายัง เวลายัง อิมัง คากัง อะภาสิ

นะโม เต พุทธะวีรัตถุ

วิปะมะตโตสิ สัพพะธิ

สัมพาธะปะฏิปันโนสมิ

ตัสสะ เม สาระณัง ภาวาติ ฯ

อะถะ โข ภาคะวา สุริยัง เทวะปุตตัง อารัพพะ ราहुง อะสุรินทัง คากายะ
อัชณะภาสิ

ตะถาคะตัง อะระหังตัง สุริโย สรรณัง คะโต
 ราชุ สุริยัง ปะมุญจัสสุ พุทธา โลกานุกัมปะกา ฯ
 โย อันธกะเร ตะมะสี ปะกังกะโร
 เวโรจะโน มัณฑะลิ อุกะเตโซ
 มา ราชุ คีลี จะระมันตะลิกเข
 ปะชัง มะมะ ราชุ ปะมุญจะ สุริยันติ ฯ

อะถะ โข ราชุ อะสุรินโท สุริยัง เทวะปุตตัง มุญจิตฺวา ตะระมานะรูปุเ ยณะ
 เวปะจิตติ อะสุรินโท เตนุปะสังกะมิ อุปะสังกะมิตฺวา สังวิคโค โลมะหฺมฐะชาโต
 เอกะมันตัง อัญญาสิ ฯ เอกะมันตัง ฐิตัง โข ราชุ อะสุรินทัง เวปะจิตติ อะสุรินโท
 คากายะ อัมมะภาสิ

กินนุ สันตะระมาโน ะ ราชุ สุริยัง ปะมุญจะสิ
 สังวิคคะรูปุ อาคัมมะ กินนุ ภาโต ะ ติฏฐะสีติ ฯ
 สัตตะธา เม ณะเล มุทธา ชีวันโต นะ สุขัง ละเภ
 พุทธะคาถาภิกิโตมहि โน เจ มุญเจยยะ สุริยันติ ฯ

คำแปล

อันข้าพเจ้า (พระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ สมัยหนึ่ง พระผู้มี
 พระภาคเจ้าประทับอยู่ในพระวิหารเชตวัน อารามที่อนาถบิณฑิกคฤหบดีสร้าง
 ถวายใกล้เมืองสาวัตถี ก็โดยสมัยนั้น สุริยเทวบุตรถูกอสุรินทราหูเข้าจับแล้ว
 ครั้งนั้น สุริยเทวบุตรระลึกถึงพระผู้มีพระภาค ได้กล่าวคาถานี้ในเวลานั้นว่า

“ข้าแต่พระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นผู้แก้แล้วกล้า ขอความนอบน้อมจงมีแด่พระองค์
 พระองค์ทรงเป็นผู้หลุดพ้นแล้วในธรรมทั้งปวง ข้าพระองค์ถึงเฉพาแล้วซึ่งฐานะ
 อันคับขัน ขอพระองค์จงทรงเป็นที่พึ่งแห่งข้าพระองค์นั้น” ฯ

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงปรารภสุริยเทวบุตร ได้ตรัสกะอสุรินทราหู ด้วยพระคาถาว่า

“สุริยเทวบุตรถึงตถาคตผู้เป็นพระอรหันต์ ว่าเป็นที่พึง ดูกรรหาหุ ท่านจงปล่อยสุริยเทวบุตร พระพุทธเจ้าทั้งหลาย เป็นผู้อนุเคราะห์แก่โลก สุริยะใดเป็นผู้ส่องแสง กระทำความสว่างในที่มืดมิด มีฐานเป็นวงกลม มีเดชสูง ดูกรรหาหุ ท่านอย่ากลืนกินสุริยะนั้น ผู้เที่ยวไปในอากาศ ดูกรรหาหุ ท่านจงปล่อยสุริยเทวบุตร ผู้เป็นบุตรของเรา” ฯ

ลำดับนั้น อสุรินทราหูปล่อยสุริยเทวบุตรแล้ว มีรูปอันกระหืดกระหอบ เข้าไปหาอสุรินทเวปจิตติถึงที่อยู่ ครั้นแล้วก็เป็นผู้เศร้าสลด เกิดขนลุกชูชัน ได้ยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ

อสุรินทเวปจิตติได้กล่าวกะอสุรินทราหูผู้ยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ด้วยคาถาว่า

“ดูกรรหาหุ ทำไมหนอ ท่านจึงกระหืดกระหอบ ปล่อยสุริยเทวบุตรเสีย ทำไมหนอ ท่านจึงมีรูปเศร้าสลด มายืนกลัวอยู่” ฯ

อสุรินทราหู กล่าวว่า

“ข้าพเจ้าถูกขับด้วยพระคาถาของพระพุทธเจ้า ถ้าข้าพเจ้าไม่พึงปล่อยสุริยเทวบุตร ศีรษะของข้าพเจ้าพึงแตกเจ็ดเสี่ยง มีชีวิตอยู่ ก็ไม่พึงได้รับความสุข” ฯ

บทวัฏฏกปริตร

วัฏฏกปริตร เป็นเรื่องราวในอดีตชาติของพระพุทธองค์ เมื่อครั้งถือกำเนิดเป็นลูกนกคุ้ม แล้วทำปริตรป้องกันตนเองจากไฟป่า ปรากฏอยู่ในพระสูตรตันต-ปิฎก จรียาปิฎก และวัฏฏกชาดก อรรถกถาชาดก

วัฏฏกปริตร เป็นพระปริตรที่กล่าวอ้างคุณ คือศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ และสัจจะ ของพระพุทธเจ้าในอดีตทั้งหลาย แล้วน้อมเอาพระพุทธคุณดังกล่าว มาบังเกิดเป็นอานุภาพ ปกป้องคุ้มครองอันตรายอันจะเกิดจากไฟทั้งหลาย ให้เกิดความสุขสวัสดิ์แก่ชีวิต การสวดพระปริตรนี้ ก็เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายอันเกิดจากไฟ (ป้องกันอัคคีภัย) และเหตุเดือดร้อนวุ่นวาย นานาประการ ให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข

วัฏฏกปริตร

อตฺถิ โลเก สึละคุณ
เตนะ สัจจนะ กาหามิ
อาวัชชิตฺวา ธัมมะพะลัง
สัจจะพะละมะวัสสาเย
สันติ ปักขา อะปัตตตะนา
มาตา ปิตา จะ นิกขันตา
สะหะ สัจเจะ กะเต มัยหัง
วัชเชสิ โสพะสะ กะวีสานิ
สัจจนะ เม สะโม นัตถิ

สัจจัง โสเจยยะนุททะยา
สัจจะกิริยะมะนุตตะรัง
สะริตฺวา ปุพพะเก ชิเน
สัจจะกิริยะมะกาสะหัง
สันติ ปาธา อะวัญจะนา
ชาตะเวทะ ปะฏิกกะมะ
มะหาปัชชะลิโต สิจิ
อุทะกัง ปัตฺวา ยะถา สิจิ
เอสา เม สัจจะปาละมีติ ฯ

คำแปล

คุณคือศีล สัจจะ ชีวิตที่สะอาด และความเอื้ออาทร มีอยู่ในโลก ด้วยความสัตย์นั้น ข้าพเจ้าจักกระทำสักกิริยาอย่างยอดเยี่ยม ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงพลาณภาพแห่งพระสัทธรรม น้อมรำลึกถึงพระพุทธเจ้า ผู้ทรงพิชิตมารในอดีต ยึดมั่นในกำลังแห่งสัจจะที่ข้าพเจ้ามีอยู่ จึงขอทำสักกิริยาว่า

ปีกทั้งสองข้างของข้าพเจ้ามีอยู่ แต่ก็ยังไม่แข็งแรงพอที่จะบินได้ เท้าทั้งสองข้างของข้าพเจ้ามีอยู่ แต่ก็ยังไม่แข็งแรงพอที่จะเดินได้ พ่อแม่ก็พากันบินหนีไฟออกไปเสียแล้ว พระเพลิงเอ๋ย ขอท่านจงดับเสียเถิด

พร้อมกับเมื่อข้าพเจ้ากระทำสักกิริยา เปลวเพลิงที่ลุกโชนรุ่งโรจน์ใหญ่หลวงนัก ก็กลับวับที่ไว้ ๑๖ กรีส เหมือนเปลวไฟตกถึงน้ำแล้วมอดดับฉะนั้น

ไม่มีผู้ใดเสมอด้วยสัจจะของข้าพเจ้า นี่คือสัจจบารมีของข้าพเจ้า ฯ

บทชัคคปริตร

บทชัคคปริตร หรือธชัคคสูตร เป็นบทสรรเสริญอุปมาพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณว่า เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจอันเลิศ ธชัคคะ แปลว่า ยอดธง ธชัคคสูตรจึงเป็นพระสูตรที่แสดงถึงยอดธง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเล่าว่าเมื่อเทพยดาทั้งหลายรบกับอสูร ความกลัวบังเกิดขึ้นแก่เทพยดาทั้งหลาย พระอินทร์ผู้ทรงเป็นจอมเทวดา จึงตรัสแนะนำให้หมู่เทพแลดูยอดธงหรือชายธงของพระองค์หรือธงเทวราชที่รองลงมา ความกลัวย่อมจะหายไป อุปมาเมื่อมองไปที่ชายธงของพระอินทร์ ทำให้เกิดความมั่นใจได้ฉับใด การระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็ทำให้เกิดความมั่นใจหายหวาดเกรงได้ฉับนั้น

บทนี้นิยมเจริญเพื่อความป็นสวัสดิมงคล โดยเฉพาะในพระราชพิธี
ตรึงหมุดธงชัยเฉลิมพล และการฉลองสมโภชธง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่
ผู้อยู่ใต้ร่มธงนั้น ด้วยนับถือกันว่ามีอานุภาพมาก อรรถกถาพระสูตรได้แสดง
อรรถาธิบายไว้ว่า “อานุภาพของปรีตไดย่อมเป็นไปในอาณาเขต คือในแสนโกฏิ
จักรวาล.”

พระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ทรงเป็น “ธงชัย” ของชาติ
การเจริญธวัชคปริตรย่อมเป็นการเตือนใจให้ผู้สวดพระปริตรนี้ ได้ระลึกและ
สำนึกเทิดทูนบูชาพระรัตนตรัยอันสูงสุดของราชอาณาจักรไทย กล่าวคือ คุณของ
พระรัตนตรัยอันอุปมาทอดยิ่งกว่ายอดธงของเทวราช และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ผู้ทรงเป็นธงชัยของชาติ ทรงเป็นธรรมิกราชาดุจจอมเทวดา และทรงเป็นมิ่งขวัญ
ศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทุกหมู่เหล่า บังเกิดความอบอุ่นใจ มั่นใจ และ
ปราศจากความสะดุ้งหวาดกลัวภัยใดๆ ดุจตั้งความปรารถนาในพระปริตรนี้

ธวัชคสูตร

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภะคะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ เขตตะวะเน
อะนาถะปิณฑิกัสสะ อารามे ฯ ตัตถะ ไซ ภะคะวา ภิกขุ อามันเตสิ ภิกขะโวติ ฯ
ภะทันเตติ เต ภิกขุ ภะคะวะโต ปัจจัสสโสสุ ฯ ภะคะวา เอตะทะโวจะ ฯ

ภูตะบุพพัง ภิกขะเว เทวาสุระสังคาโม สมุปป์ยุฬิโห อะโหสิ ฯ อะถะไซ
ภิกขะเว สักโก เทวานะมินโท เทเว ตาวะติงเส อามันเตสิ ฯ สะเจ มาริสา
เทวานัง สังคามะคะตานัง อุปปัชเชยยะ ภายัง วา ฉัมภิตตัตถัง วา โลมะหังโส วา ฯ
มะเมวะ ตัสสัมภัง สมะเย ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ ฯ มะมัง หิ โว ะชัคคัง
อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภายัง วา ฉัมภิตตัตถัง วา โลมะหังโส วา โส
ปะหิยยิสสะติ ฯ โน เจ เม ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ,

อะถะ ปะชาปะติสสะ เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ ฯ
 ปะชาปะติสสะ หิ โว เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ
 ะยัง วา ฉัมภิตตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ ฯ โน เจ
 ปะชาปะติสสะ เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ,

อะถะ ะรຸณัสสะ เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ ฯ ะรຸณัสสะ
 หิ โว เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ะยัง วา ฉัมภิตตัตตัง
 วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ ฯ โน เจ ะรຸณัสสะ เทวะราชัสสะ ะชัคคัง
 อุลโลเกยยาถะ,

อะถะ อีสานัสสะ เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ ฯ อีสานัสสะ
 หิ โว เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ะยัง วา ฉัมภิตตัตตัง
 วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ ฯ

ตัง โข ปะนะ ภิกขะเว สักกัสสะ วา เทวานะมินทัสสะ ะชัคคัง
 อุลโลกะยะตัง ฯ ปะชาปะติสสะ วา เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ฯ
 ะรຸณัสสะ วา เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ฯ อีสานัสสะ วา
 เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ฯ ยัมภะวิสสะติ ะยัง วา ฉัมภิตตัตตัง วา
 โลมะหังโส วา โส ปะหิยเยถาปิ โนปิ ปะหิยเยถะ ฯ ตัง กิสสะ เหตุ ฯ สักโก หิ
 ภิกขะเว เทวานะมินโท อะวีตะราโค อะวีตะโทโส อะวีตะโมโห ภีรຸ ฉัมภี
 อุตฺตราสี ปะลาเยติ ฯ อะหังญะ โข ภิกขะเว เอวัง ะทามิ ฯ สะเจ ตຸมฺหากัง
 ภิกขะเว อะรຸญญะคะตานัง วา รຸกขะมุละคะตานัง วา สຸญญาคาระคะตานัง วา
 อุปປิขะเยย ะยัง วา ฉัมภิตตัตตัง วา โลมะหังโส วา มะเมวะ ตັสฺมิง สะมะเย
 อะนุสสะเรยยาถะ ฯ

อิติปิ โส ะกะวะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน
 สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ
 ะกะวะวาติ ฯ มะมัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ฯ ยัมภะวิสสะติ ะยัง วา

ฉัมภิตตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ โน เจ มัง อะนุสสะเรยยาถะ ฯ
 อะถะ ฉัมมัง อะนุสสะเรยยาถะ ฯ

ส้วากขาโต ภะคะวะตา ฉัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก
 โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ ฯ ฉัมมัง หิ โว ภิกขะเว
 อะนุสสะระตัง ฯ ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตตตัง วา โลมะหังโส วา โส
 ปะหิยยิสสะติ ฯ โน เจ ฉัมมัง อะนุสสะเรยยาถะ ฯ อะถะ สังฆัง
 อะนุสสะเรยยาถะ ฯ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต
 สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามิจิปะฏิปันโน
 ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา
 เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิณเณยโย อัญชะลิ
 กะระณเณยโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ ฯ

สังฆัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ฯ ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตตตัง
 วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ ฯ ตัง กิสสะ เหตุ ฯ ตะถาคะโต หิ ภิกขะเว
 อระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิตะราโค วิตะโทโส วิตะโมโห อะภิรุ อัจฉัมภิ
 อะนุตฺตราสี อะปะลาयीติ ฯ อิทะมะโวจะ ภะคะวา อิทัง วัต்வานะ สุคะโต
 อะถาปะรัง เอตะทะโวจะ สัตถา ฯ

อะรัญเณ รุกขะมูเล วา
 อะนุสสะเรถะ สัมพุทัง
 โน เจ พุทัง สะเรยยาถะ
 อะถะ ฉัมมัง สะเรยยาถะ
 โน เจ ฉัมมัง สะเรยยาถะ
 อะถะ สังฆัง สะเรยยาถะ

สุญญาคาเร วะ ภิกขะโว
 ภะยัง ตุมหากะ โน สียา
 โลกะเชฏฐัง นะราสะกัง
 นิยยานิกัง สุเทสิตัง
 นิยยานิกัง สุเทสิตัง
 ปุญญักเขตตัง อะนุตตะรัง

เอวัมพุทัง สะรันตานัง
ภะยัง วา ฉัมภิตตัง วา

ธัมมัง สังฆัญจะ ภิกขะโว
โลมะหังโส นะ เหสสะตีติ ฯ

คำแปล

อันข้าพเจ้า (คือพระอานนท์เถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ฯ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประทับอยู่ ที่เชตวันวิหาร อารามของอนาถบิณฑิกมหาเศรษฐี ใกล้เมืองสาวัตถี ในกาลนั้นแล พระผู้มีพระภาคตรัสเรียกพระภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดังนี้แล้ว พระภิกษุเหล่านั้น จึงทูลรับพระพุทธพจน์ ของพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า พระพุทธเจ้าข้า ดังนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ ตรัสพระพุทธพจน์ นี้ว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรื่องดีกดำบรรพ์เคยมีมาแล้ว สงครามระหว่างเทพดา กับอสูรได้เกิดประชิดกันแล้ว ครั้งนั้นแล ภิกษุทั้งหลาย ท้าวสักกเทวราช ผู้เป็นเจ้าแห่งพวกเทพดา เรียกหมู่เทพดาในชั้นดาวดึงส์มา สั่งว่า ดูก่อนท่านผู้นิรทุกข์ ถ้าความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ขนพองสยองเกล้ามาก็ดี พึงบังเกิดขึ้นแก่หมู่เทพดา ผู้ไปสู่สงคราม ในสมัยใด ในสมัยนั้น ท่านทั้งหลายพึงแลดูชายธงของเรานั้นเถียว เพราะว่าเมื่อท่านทั้งหลายแลดูชายธงของเราอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้ามาก็ดี อันใดจักมี อันนั้นจักหายไป ถ้าท่านทั้งหลาย ไม่แลดูชายธงของเรา ที่นั้น ท่านทั้งหลาย พึงแลดูชายธงของเทวราชชื่อปชาบดี เพราะว่า เมื่อท่านทั้งหลายแลดูชายธงของเทวราชชื่อปชาบดีอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้ามาก็ดี อันใดจักมี อันนั้นจักหายไป ถ้าท่านทั้งหลาย ไม่แลดูชายธงของเทวราชชื่อปชาบดี ที่นั้นพวกท่านพึงแลดู ชายธงของเทวราชชื่อวรุณ เพราะว่าเมื่อท่านทั้งหลาย แลดูชายธงของเทวราชชื่อวรุณอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ขนพองสยองเกล้ามาก็ดี อันใดจักมี อันนั้นจักหายไป ถ้าท่านทั้งหลาย ไม่แลดูชายธงของเทวราชชื่อวรุณ ที่นั้นพวกท่านพึงแลดู ชายธงของ

เทวราชชื่ออีสาน เพราะว่าเมื่อท่านทั้งหลายแลดูชายธงของเทวราชชื่ออีสานอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ขนพองสยองเกล้าก็ดี อันใดจักมี อันนั้นจักหายไป ดังนี้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลายก็ข้อนั้นแล คือการแลดูชายธงของสักกเทวราช ผู้เป็นเจ้าแห่งเทพดา ก็ตาม การแลดูชายธงของเทวราชชื่อปชาบดีก็ตาม การแลดูชายธงของเทวราชชื่อวรุณก็ตาม การแลดูชายธงของเทวราชชื่ออีสานก็ตาม ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ขนพองสยองเกล้าก็ดี อันใดจักมี อันนั้นพึงหายไปได้บ้าง ไม่ได้บ้าง ข้อนั้นเป็นเพราะเหตุแห่งอะไร ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เหตุว่าท้าวสักกเทวราชผู้เป็นเจ้าแห่งเทพดา เธอมีราคะยังไม่สิ้นไป มีโทสะยังไม่สิ้นไป มีโมหะยังไม่สิ้นไป เธอยังเป็นผู้กลัว ยังเป็นผู้หวาด ยังเป็นผู้สะดุ้ง ยังเป็นผู้หนี ดังนี้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ส่วนเราแลกล่าวอย่างนี้ว่า ถ้าว่าเมื่อท่านทั้งหลาย ไปอยู่ในป่าก็ตาม ไปอยู่ที่โคนต้นไม้ก็ตาม ไปอยู่ในเรือนเปล่าก็ตาม ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ขนพองสยองเกล้าก็ดี พึงเกิดขึ้นในสมัยใด ในสมัยนั้น ท่านทั้งหลายพึงระลึกถึงเรานั้นเถียวว่า แม้เพราะเหตุนี้ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เป็นผู้ไกลกิเลส เป็นผู้ควรไหว้ ควรบูชา เป็นผู้รู้ชอบเอง เป็นผู้บริบูรณ์แล้วด้วยวิชาและจรณะ เป็นพระสัคคผู้เสด็จไปดีแล้ว เป็นผู้ทรงรู้โลก เป็นผู้ฝึกบารุชที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาผู้สอนของเทพดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกธรรม ดังนี้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะว่าเมื่อท่านทั้งหลาย ตามระลึกถึงเราอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ขนพองสยองเกล้าก็ดี อันใดจักมี อันนั้นจักหายไป ถ้าท่านทั้งหลายไม่ระลึกถึงเราที่ นั้นพึงตามระลึกถึงพระธรรมว่าพระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว เป็นของอันบุคคลพึงเห็นเอง เป็นของไม่มีกาลเวลา เป็นของจะร้องเรียกผู้อื่นให้มาดูได้ เป็นของอันบุคคลพึงน้อมเข้ามาใส่ใจ เป็นของอันวิญญูชนทั้งหลาย พึงรู้เฉพาะตัว ดังนี้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะว่าเมื่อท่านทั้งหลาย ตามระลึกถึงพระธรรมอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ขนพองสยองเกล้า

ก็ดี อันใดจักมี อันนั้นจักหายไป ถ้าท่านทั้งหลายไม่ตามระลึกถึงพระธรรม ที่นั่น พวกเธอพึงตามระลึกถึงพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติตรงแล้ว พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติถูกแล้ว พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ปฏิบัติชอบแล้ว คือ คู่แห่งบุรุษทั้งหลาย ๔ บุรุษบุคคลทั้งหลาย ๘ นี่พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ท่านเป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา ท่านเป็นผู้ควรของต้อนรับ ท่านเป็นผู้ควรทักษิณาทาน ท่านเป็นผู้ควรแก่การทำอัญชลีกรรม ท่านเป็นนาบุญของโลก ไม่มีนาอื่นยิ่งไปกว่า ดังนี้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะว่าเมื่อท่านทั้งหลาย ระลึกถึงพระสงฆ์อยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ขนพองสยองเกล้าก็ดี อันใดจักมี อันนั้นจักหายไป

ข้อนั้นเป็นเพราะเหตุแห่งอะไร ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เหตุว่าพระตถาคต เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า มีราคะสิ้นไปแล้ว มีโทสะสิ้นไปแล้ว มีโมหะสิ้นไปแล้ว เป็นผู้ไม่กลัว เป็นผู้ไม่หวาด เป็นผู้ไม่สะดุ้ง เป็นผู้ไม่หนี ดังนี้แล

พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสพระพุทธพจน์นี้ พระองค์ผู้เป็นพระสุคต ครั้นตรัสพระพุทธพจน์นี้แล้ว ลำดับนั้น พระองค์ผู้เป็นพระศาสดา จึงตรัสพระพุทธพจน์นี้ อีกว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อท่านทั้งหลายอยู่ในป่า หรือในรุกขมุลหรือในเรือนเปล่า พึงระลึกถึงพระสัมพุทธ ภัยจะไม่พึงมี แก่ท่านทั้งหลาย ถ้าท่านทั้งหลาย ไม่ระลึกถึงพระพุทธ ซึ่งเป็นใหญ่กว่าโลก ประเสริฐกว่านรชน ที่นั่นพึงระลึกถึงพระธรรม อันเป็นเครื่องนำออกซึ่งเราแสดงไว้ดีแล้ว ถ้าท่านทั้งหลายไม่ระลึกถึงพระธรรม อันเป็นเครื่องนำออกซึ่งเราแสดงไว้ดีแล้ว ที่นั่นพึงระลึกถึงพระสงฆ์ ซึ่งเป็นนาบุญของโลก ไม่มีนาอื่นยิ่งกว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อท่านทั้งหลายมาระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์อยู่อย่างนี้ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ขนพองสยองเกล้าก็ดี จักไม่มีแลฯ

บทอาณานาถียปรีตร

อาณานาถียปรีตร เป็นปรีตรที่ท้าวจตุมหาราชผูกขึ้นที่อาณานาถยานคร อันเป็นหนึ่งในจำนวนเทพนคร ๑๑ แห่ง ที่ถูกนิรมิตขึ้นในอากาศ ของเหล่า เทวดาในสวรรค์ชั้นจตุมหาราชิกา พระปรีตรนี้จึงถูกเรียกว่า อาณานาถียปรีตร ตามชื่อเทพนครที่ผูกขึ้นนั้น

อาณานาถียปรีตรนี้ เป็นปรีตรที่ท้าวจตุมหาราชผูกขึ้น เพื่อใช้เป็น เครื่องป้องกันเหล่าอมนุษย์บางพวก ที่ไม่หวังดีต่อพระสงฆ์สาวกของพระพุทธองค์ ที่ไปบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ตามป่าเขา ลำเนาไพร เมื่อไม่มีอะไรป้องกันเหล่า อมนุษย์ที่ไม่เลื่อมใส ก็จะรบกวน เบียดเบียน ทำให้เกิดความลำบาก ท้าวมหาราชจึงได้แสดงเครื่องป้องกันรักษา ชื่อ อาณานาถียรักษ์ นี้ไว้

อาณานาถียรักษ์นี้ มีอานุภาพ ๒ ประการ คือ (๑) มีอานุภาพในการทำให้ อมนุษย์ที่ไม่เลื่อมใส ให้เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา (๒) มีอานุภาพ ในการคุ้มครองป้องกันไม่ให้อมนุษย์ที่ไม่เลื่อมใส จบต้องสิ่งสูง เบียดเบียน ประทุษร้าย ทำให้ได้รับความลำบากเดือดร้อน

สำหรับอาณานาถียปรีตรที่พระสงฆ์ใช้สวดในปัจจุบัน เป็นบทย่อที่ บวรพจารย์ได้นำเอาคาถานมัสการพระพุทธเจ้าในอดีตที่ท้าวเวสสุวรรณแสดงไว้ เฉพาะพระพักตร์พระพุทธองค์ มาอ้างเป็นสักกิริยา ให้เกิดเป็นอานุภาพในการ คุ้มครอง ป้องกัน รักษา ตามคำของท้าวจตุโลกบาล ถ้าอมนุษย์ตนใดเบียดเบียน ผู้ที่เจริญอาณานาถียปรีตรให้ได้รับความลำบาก อมนุษย์ตนนั้นก็จะได้รับการ ลงโทษจากเหล่าเทพทั้งหลาย

อาถรรพณ์ปริตร

วิปัสสิสสะ นะมัตถุ
 สิจิสสะปิ นะมัตถุ
 เวสสะภุสสะ นะมัตถุ
 นะมัตถุ กะกุสันธัสสะ
 โจนาคะมะนัสสะ นะมัตถุ
 กัสสะปัสสะ นะมัตถุ
 อังคีระสัสสะ นะมัตถุ
 โย อิมัง ธรรมะมะเทเสสิ
 เย จาปิ นิพพุตตา โลเก
 เต ชะนา อะปิสฺสุณา
 หิตัง เทวะมะนุสสานัง
 วิชชาจะระณะสัมปันนัง
 วิชชาจะระณะสัมปันนัง

จักขุมันตัสสะ สิริมะโต
 สัพพะภูตานุกัมปิโน
 นันทะกัสสะ ตะปัสสิโน
 มาระเสนปปะมัททิโน
 ฬารามะณัสสะ วุสสิมะโต
 วิปปะมุตตัสสะ สัพพะธิ
 สักกยะปุตตัสสะ สิริมะโต
 สัพพะทุกขาปะนุทธะนัง
 ยะถาภูตัง วิปัสสิสฺส
 มะหันตา วิตะสาระทา
 ยัง นะมัสสันติ โคตะมัง
 มะหันตัง วิตะสาระทัง
 พุทฺธัง วันทามะ โคตะมันติ ฯ

คำแปล

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **วิปัสสิ** ผู้มีพระปัญญาจักขุ ผู้ทรง
 พระสิริ

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **สิจิ** ผู้ทรงอนุเคราะห์แก่สัตว์ทั้งปวง

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **เวสสภุ** ผู้ทรงชำระล้างกิเลสแล้ว
 ทรงมีความเพียรเป็นเครื่องแผดเผากิเลส

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **กกุสันธะ** ผู้ทรงบำเพ็ญญามาร และ
 เหล่าเสนามารได้แล้ว

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **โกนาคนะ** ผู้ทรงละบาปได้แล้ว
ทรงสิ้นสุดการประพฤติพรหมจรรย์แล้ว

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **กัสสปะ** ผู้ทรงพ้นจากกิเลสทั้งปวง

ขอนอบน้อม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า **อังคีรส** พระโอรสแห่งศากยราช
ผู้ทรงพระสิริ ทรงแสดงธรรม เพื่อบรรเทาทุกข์ทั้งปวงนี้

อนึ่ง พระพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่าใด ที่ทรงดับกิเลสแล้วในโลก ทรงเห็นแจ้ง
ธรรมตามความเป็นจริง พระพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่านั้น หาทรงมีวาจาສ่อเสียดไม่
ทรงเป็นผู้มีคุณอันยิ่งใหญ่ ทรงปราศจากความครั่นคร้าม

เทพยดาและมนุษย์ทั้งหลายนอบน้อมอยู่ซึ่งพระพุทธเจ้าพระองค์ใด ผู้ทรง
เป็นโคตมโคตร ผู้ทรงเกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทรงถึงพร้อมด้วย
วิชาและจรณะ ผู้ทรงคุณอันยิ่งใหญ่ ทรงปราศจากความครั่นคร้าม ข้าพเจ้า
ทั้งหลายขอนมัสการพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้ทรงเป็นโคตมโคตร ผู้ทรงถึง
พร้อมแล้วด้วยวิชาและจรณะ ฯ

บทอังคุลิมาลปริตร

อังคุลิมาลปริตรนี้ เป็นปริตรที่กล่าวถึงสักกิริยาของพระองค์คุลิมาลเถระ
เชื่อกันว่าจะช่วยคุ้มครองผู้สวดให้แคล้วคลาด ปลอดภัย ประสบแต่ความสุข
ความเจริญสวัสดิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงมีครรภ์ใกล้จะคลอด หากได้สวด
หรือเพียงได้ฟัง ก็จะสามารถคลอดง่าย มีความปลอดภัยสวัสดิ์ทั้งตัวเองและลูก
ในครรภ์

อังคุลิมาลปริตร

ยะโตหัง ภะคินิ อะริยาเย ชาติยา ชาโต, นาภิชานามิ สัญจิจจะ ปาณัง
ชีวิตา โวโรเปตา ฯ เตนะ สัจจนะ โสตถิ เต โทตุ โสตถิ คัมภัสสะ ฯ

คำแปล

ดูก่อนน้องหญิง ตั้งแต่เราเกิดแล้วโดยชาติอริยะ ไม่รู้จักแก่งปลงสัตว์
มีชีพจากชีวิต ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ท่าน ขอความสวัสดิ์จงมี
แก่ครรรค์ของท่าน ฯ

บทโพชฌังคปริตร

โพชฌังคปริตร เป็นปริตรที่โบราณจารย์นำเอาโพชฌังคสูตร ทั้ง ๓ สูตร
คือ ๑. มหากัสสปโพชฌังคสูตร ๒. มหาโมคคัลลานโพชฌังคสูตร ๓. มหาจุนท-
โพชฌังคสูตร มาประพันธ์เป็นคาถา เรียกว่า โพชฌังคปริตร โดยน้อมเป็น
สังกิริยา เพื่อให้ปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บเกิดเป็นความสุขสวัสดิ์

เนื้อหาโพชฌังคสูตรทั้ง ๓ นั้น กล่าวถึงหลักธรรมที่ทำให้พระพุทธองค์
ตรัสรู้ ๗ ประการ คือ ๑. สติ ความระลึกได้ ๒. ธัมมวิจยะ การเลือกเฟ้นธรรม
๓. วิริยะ ความเพียร ๔. ปีติ ความอิ่มใจ ๕. ปัสสัทธิ ความสงบ ๖. สมาธิ
ความตั้งใจมั่น ๗. อุเบกขา ความวางเฉย

โบราณจารย์ได้นำเอาโพชฌังคสูตรทั้ง ๓ นี้ มาประพันธ์เป็นคาถาสำหรับเจริญภาวนา โดยอ้างเป็นสักกิริยา เพื่อให้พระปริตร เป็นธรรมโอสธ บังเกิดพุทธานุภาพ ขจัดโรคร้ายไข้เจ็บให้อันตรธานหายไป เกิดเป็นความสุขสวัสดิ์ ภายหลังได้เกิดความนิยมว่า เมื่อเจ็บป่วย ไม่สบาย ก็จะสวดโพชฌังคปริตร ซึ่งเป็นทั้งโอสธ เป็นทั้งมนต์ เมื่อมีผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเจ็บป่วย เป็นไข้หนัก ก็จะนิมนต์พระสงฆ์มาสวดโพชฌังคปริตรให้ฟัง หรือไม่ลูกหลานก็จะสวดโพชฌังคปริตรให้ฟัง แม้ในงานทำบุญอายุ พระสงฆ์ก็จะสวดพระปริตรบทนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครอง ป้องกัน ไม่ให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บและให้มีอายุยืน ผู้ไม่ต้องการเจ็บป่วย และปรารถนาความเป็นผู้มีอายุยืน โดยปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บ จึงควรเจริญโพชฌังคปริตรตามแบบอย่างพุทธสาวก

โพชฌังคปริตร

โพชฌังโค สะติสังขาโต
วิริยัมปติปัสสัทธิ-

สมาธูปะกัซโพชฌังคา

มุนินา สัมมะทักขาตา

สังวัตตันติ อะภิญญาเย

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

เอกัสมิง สะมะเย นาโถ

คิลานะ ทุกขิตะ ทิสัวา

เต จะ ตัง อะภินันทิตัวา

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

ธัมมานัง วิจะโย ตะธา

โพชฌังคา จะ ตะธาปะเร

สัตเตเต สัพพะทัสสินา

ภาวิตา พะหุลีกะตา

นิพพานายะ จะ โพธิยา

โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ

โมคคัลลานัญจะ กัสสะปัง

โพชฌังเค สัตตะ เทสะยิ

โรคา มุจจิงสุ ตังขะณะ

โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ

เอกะทา อัมมะราชาปี
 จุนทัตเถเรนะ ตัญญูวะ
 สัมโมทิตฺวา จะ อาพาธา
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
 ปะหีนา เต จะ อาพาธา
 มัคคาหะตะกิเลสา วะ
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

เคลัญญูณานิปีฬิต
 ภาณุปัตตวานะ สาทะรัง
 ตัมहा วุณฺณาสี ฐานะโส
 โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ
 ตินณันนัมปิ มะเหลสีนัง
 ปัตตานุปปัตติธัมมะตัง
 โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ

คำแปล

โพชฌงค์ ๗ ประการ คือ ๑. สติ ความระลึกได้ ๒. อัมมวิจยะ การเลือก
 เพินพิจารณาธรรม ๓. วิริยะ ความเพียร ๔. ปิตติ ความอิมใจ ๕. ปัสสัทธิ ความสงบ
 ๖. สมาธิ ความตั้งใจมั่น ๗. อุเบกขา ความวางเฉยเหล่านี้ เป็นธรรมที่พระมุนีเจ้า
 ผู้ทรงเห็นธรรมทั้งปวง ตรัสไว้ชอบแล้ว บุคคลอบรมฝึกฝนให้มากแล้ว ย่อมเป็น
 ไปเพื่อความรู้ยิ่งเพื่อตรัสรู้ และเพื่อพระนิพพาน ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอ
 ความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

สมัยหนึ่ง พระโลกนาถเจ้าทอดพระเนตรเห็นพระโมคคัลลานะ และ
 พระกัสสปะอาพาธ ได้ความลำบาก จึงทรงแสดงโพชฌงค์ ๗ ประการ ให้ท่าน
 ทั้งสองฟัง ท่านทั้งสองต่างชื่นชมยินดีพระธรรมเทศนานั้น แล้วกลับหายจากโรค
 ทันทิ ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ครั้งหนึ่ง องค์พระธรรมราชาเองทรงพระประชวร รับสั่งให้พระจุนทะเถระ
 กล่าวโพชฌงค์ ๗ ประการนั้นถวายโดยเคารพ ทรงบันเทิงพระทัยแล้ว ทรงหาย
 จากพระประชวรนั้น ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

แท้จริงแล้ว อาพาธเหล่านั้นของท่านผู้ทรงคุณอันยิ่งใหญ่ทั้ง ๓ อันตรธานไป ไม่กลับเป็นอีก เหมือนอริยมรรคกำจัดกิเลสลงราบแล้วไม่เกิดอีกเป็นธรรมดา ด้วยการกล่าวคำสัจนี้ ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่ท่านทุกเมื่อ ฯ

บทอภัยปริตร

อภัยปริตร เป็นคาถาแห่งการให้อภัยและอโหสิกรรมในเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในชีวิตและสังคม เนื้อหาของบทอภัยปริตรกล่าวถึงการตั้งจิตน้อมเอาอานุภาพแห่งคุณพระรัตนตรัยช่วยบำบัดปัดเป่าล้างร้าย อันเกิดจากสิ่งที่ไม่สบายใจ บาปเคราะห์ฝืนร้ายและสิ่งอันเป็นอุปมงคลทั้งหลายทั้งปวงให้พินาศไป

อภัยปริตร

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกณัสสะ สัทโท
ปาปคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง
พุทธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกณัสสะ สัทโท
ปาปคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง
ธัมมานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

ยันทุนิมีตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปคคะโท ทสสุปินัง อะกันตัง
สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

คำแปล

กลางร้ายใด อัมมมงคลใด เสียงนกที่น่าสะพรึงกลัวใด เคราะห์ร้ายและฝันร้าย
ที่ไม่น่าปรารถนาใด ด้วยพุทธานุภาพ ขอความเลวร้ายทั้งปวงนั้นจงพินาศไปสิ้น

กลางร้ายใด อัมมมงคลใด เสียงนกที่น่าสะพรึงกลัวใด เคราะห์ร้ายและฝันร้าย
ที่ไม่น่าปรารถนาใด ด้วยธรรมานุภาพ ขอความเลวร้ายทั้งปวงนั้นจงพินาศไปสิ้น

กลางร้ายใด อัมมมงคลใด เสียงนกที่น่าสะพรึงกลัวใด เคราะห์ร้ายและฝันร้าย
ที่ไม่น่าปรารถนาใด ด้วยสังฆานุภาพ ขอความเลวร้ายทั้งปวงนั้นจงพินาศไปสิ้น ฯ

บทสักกัถวา

บทที่น้อมนำคุณพระรัตนตรัยเพื่อให้เกิดเป็นธรรมโอสถ ขจัดทุกข์โรคภัย

สักกัถวา พุทธะระตะนัง	โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง
หิตัง เทวะมะนุสสานัง	พุทฺธะเตเชนะ โสตถินา
นัสสันตูปัททewa สัพเพ	ทุกขา วูปะสะเมนตุ เต
สักกัถวา อัมมะระตะนัง	โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง
ปะริฬาหูปะสะมะนัง	อัมมะเตเชนะ โสตถินา
นัสสันตูปัททewa สัพเพ	ภะยา วูปะสะเมนตุ เต

สักกัตถ์ว่า สังฆะระตะนัง
อาหุเนยยัง ปาหุเนยยัง
นัสสันตูปัททะวา สัพเพ

โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง
สังฆะเตชะนะ โสตถิโน
โรคา วุปะสะเมนตุ เต ฯ

คำแปล

เพราะทำความเคารพพระพุทธรัตนะ ซึ่งเป็นประหนึ่งโอสถอันประเสริฐ
เยี่ยมยอด เกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ด้วยเดชแห่งพระพุทธเจ้า ขอให้
อันตรายทั้งหลายทั้งปวงจงพินาศไปสิ้น ขอให้ทุกข์ทั้งหลายของท่านจงสงบไปโดยดี

เพราะทำความเคารพพระธรรมรัตนะ ซึ่งเป็นประหนึ่งโอสถอันประเสริฐ
เยี่ยมยอด อันเป็นเครื่องระงับความเร่าร้อน ด้วยเดชแห่งพระธรรม ขอให้
อันตรายทั้งหลายทั้งปวงจงพินาศไปสิ้น ขอให้ภัยทั้งหลายของท่านจงสงบไปโดยดี

เพราะทำความเคารพพระสังฆรัตนะ ซึ่งเป็นประหนึ่งโอสถอันประเสริฐ
เยี่ยมยอด ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา ที่เขาเตรียมไว้ต้อนรับ ด้วยเดชแห่ง
พระสงฆ์ ขอให้อันตรายทั้งหลายทั้งปวง จงพินาศไปสิ้น ขอให้โรคทั้งหลายของ
ท่านจงสงบไปโดยดี ฯ

บทนัตถิ เม

บทที่น้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย อ้าเป็นสัจวาจา เพื่อให้เกิดชัยมงคล

นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง	พุทโธ เม สรรณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง
นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง	ธัมโม เม สรรณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง
นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง	สังโฆ เม สรรณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ

คำแปล

ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระพุทเจ้าทรงเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า
ด้วยคำสัตย์นี้ ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระธรรมเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า
ด้วยคำสัตย์นี้ ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า
ด้วยคำสัตย์นี้ ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน ฯ

บทยังกิญจิ

บทที่น้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นรัตนะที่มีพลาณภาพ สูงสุดกว่า รัตนะทั้งมวลในโลก เพื่อให้เกิดความสวัสดีมงคล

ยังกิญจิ รัตนัง โลเก	วิชะติ วิวัธัง ปุณฺ
รัตนัง พุทธะสะมัง นัตถิ	ตัสมา โสตถิ ภาวันตุ เต
ยังกิญจิ รัตนัง โลเก	วิชะติ วิวัธัง ปุณฺ
รัตนัง ธัมมะสะมัง นัตถิ	ตัสมา โสตถิ ภาวันตุ เต
ยังกิญจิ รัตนัง โลเก	วิชะติ วิวัธัง ปุณฺ
รัตนัง สังฆะสะมัง นัตถิ	ตัสมา โสตถิ ภาวันตุ เต ฯ

คำแปล

รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งมากมาย บรรดาในโลกร รัตนะนั้นนั้นเสมอด้วย พระพุทธเจ้าหาไม่มี เพราะเหตุนั้น ขอท่านจงประสบแต่ความสุขสวัสดิ์

รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งมากมาย บรรดาในโลกร รัตนะนั้นนั้นเสมอด้วย พระธรรมเจ้าหาไม่มี เพราะเหตุนั้น ขอท่านจงประสบแต่ความสุขสวัสดิ์

รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งมากมาย บรรดาในโลกร รัตนะนั้นนั้นเสมอด้วย พระสงฆ์เจ้าหาไม่มี เพราะเหตุนั้น ขอท่านมีแต่ความสุขสวัสดิ์ ฯ

บทมงคลจักรวาลใหญ่

คำว่า “มงคลจักรวาล” ซึ่งเป็นนามของมนต์บทนี้นั้น เป็นชื่อของจักรวาลที่เราอยู่อาศัยนี้ ด้วยว่าจักรวาลนั้นมีหลายจักรวาลด้วยกัน แต่สำหรับจักรวาลนี้เรียกว่า “มงคลจักรวาล” เพราะเป็นจักรวาลที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ ทรงแสดงธรรมสั่งสอนเวไนยสัตว์ และเสด็จดับขันธปรินิพพานอยู่ในจักรวาลนี้ ดังนั้น จักรวาลนี้จึงเรียกว่า “มงคลจักรวาล” คือเป็นจักรวาลที่รวมอยู่แห่งสรรพมงคลอันสูงสุดทั้งสิ้น

ในมงคลจักรวาลใหญ่นี้ ในตอนต้นและตอนกลาง ได้ประมวลและอัญเชิญพระคุณสมบัติของพระพุทธเจ้าทั้งหมด ซึ่งเป็นมงคลอันวิเศษ และอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งมวล ให้ช่วยอภิบาลรักษา บันดาลให้เกิดสิริสุขทุกประการ กำจัดทุกข์โรคภัยอุปัทวันตรายให้พินาศไป ในตอนท้ายก็ขออานุภาพของเทพยดาช่วยตามรักษาอีกด้วย

มงคลจักรวาลใหญ่

สิริธิติมะติเตโฆชะยะสิทธิมะหิทธิมะหาคณาปะริมิตะปุณฺณาทิการัสสะ
สัพพันตะรายะนิวาระณะสะมัตถัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
ท้าวตติงสะมะหาปุริสะลักขะณานุภาเวนะ อะสีตยานุพฺพยัญชนะนานุภาเวนะ
อัญญุตตะระสะตะมังคะลานุภาเวนะ ฉัพพนฺธะรังสียานุภาเวนะ เกตุมาลานุภาเวนะ
ทะสะปะระมิตานุภาเวนะ ทะสะอุปะปะระมิตานุภาเวนะ ทะสะปะระมัตตะ-
ปะระมิตานุภาเวนะ สีละสะมาธิปัญฺณานุภาเวนะ พุทธานุภาเวนะ ธัมมานุภาเวนะ

สังฆานุกาเวนนะ เตชานุกาเวนนะ อิทธานุกาเวนนะ พละทานุกาเวนนะ เญยยะธัมมา-
 นุกาเวนนะ จะตุราสีติสหัสสธัมมิกขันธานุกาเวนนะ นวะโลกุตตะระธัมมานุกาเวนนะ
 อัญญักคิกะมัคคานุกาเวนนะ อัญญะสสมาปัตตียนุกาเวนนะ ฉะพะภิญญานุกาเวนนะ
 จะตุสัจจะญาณานุกาเวนนะ ทะสะพะละญาณานุกาเวนนะ สัพพะปัญญะตญาณานุกา-
 นุกาเวนนะ เมตตากะรุณามุทิตาอุเปกขานุกาเวนนะ สัพพะปะริตตานุกาเวนนะ
 ระตะนัตตะยะสละธณานุกาเวนนะ ตุยหัง สัพพะโรคะโสกุปัททะวะทุกขะ-
 โทมะนัสสุปายาสา วินัสสันตุ สัพพะอันตะรายาปิ วินัสสันตุ สัพพะสังกัปปา
 ตุยหัง สะมิขณันตุ ทีฆายูตา ตุยหัง โทตุ สะตะวัสสะชีเวนนะ สะมังคิโก โทตุ
 สัพพะทา อากาสะปัพพะตะวะนะภูมิกังคามาหาสะมุททา อารักขะกา เทวะตา
 สะทา ตุมहे อะนุรักขันตุ ฯ

คำแปล

ด้วยอานุภาพแห่งลักษณะมหาบุรุษ ๓๒ ประการ ด้วยอานุภาพแห่ง
 พระอนุพยัญชนะ ๘๐ ประการ ด้วยอานุภาพแห่งมงคล ๑๐๘ ประการ ด้วย
 อานุภาพแห่งพระฉัพพัตถรังสี ด้วยอานุภาพแห่งพระเกตุมาลา ด้วยอานุภาพ
 แห่งการบำเพ็ญพระบารมี ๑๐ ท้า ด้วยอานุภาพแห่งการบำเพ็ญพระอุปบารมี
 ๑๐ ท้า ด้วยอานุภาพแห่งการบำเพ็ญพระปรมัตถบารมี ๑๐ ท้า ด้วยอานุภาพ
 แห่งศีล สมาธิ และปัญญาของพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้มี
 พระบุญญาธิการ อันกำหนดปริมาณมิได้ด้วยพระสิริ พระวิริยะ พระปัญญา
 พระเดช และความสำเร็จชัยชนะ ผู้ทรงสามารถป้องกันสรรพอันตราย ด้วย
 อานุภาพแห่งพระพุทธรัตนะ ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมรัตนะ ด้วยอานุภาพ
 แห่งพระสังฆรัตนะ ด้วยอานุภาพแห่งพระเดช ด้วยอานุภาพแห่งพระฤทธิ์ ด้วย
 อานุภาพแห่งพระกำลัง ด้วยอานุภาพแห่งพระญะยธรรม ด้วยอานุภาพแห่ง
 พระธรรมชั้น ๘ หมื่น ๔ พัน ด้วยอานุภาพแห่งโลกุตตรธรรม ๙ ด้วยอานุภาพ

แห่งอริยมรรคมีองค์ ๘ ด้วยอนุภาพแห่งสมบัติ ๘ ด้วยอนุภาพแห่งอภิญญา ๖ ด้วยอนุภาพแห่งญาณในสัง ๔ ด้วยอนุภาพแห่งพระศพลญาณ ด้วยอนุภาพแห่งพระสัพพัญญุตญาณ ด้วยอนุภาพแห่งเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ด้วยอนุภาพแห่งพระปริตรทั้งปวง ด้วยอนุภาพแห่งความระลึกถึงพระรัตนตรัย ขอโรค ความเศร้าโศก ความอูบาทว์ ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ และความคับแค้นใจทั้งปวงของท่านจงสิ้นสูญไป แม้อันตรายทั้งปวงจงสิ้นสูญไป ขอความดำริทั้งปวงของท่านจงสำเร็จด้วยดี ขอความเป็นผู้มีอายุยืนจงมีแก่ท่าน ขอท่านจงมีความสมบูรณ์ เพียบพร้อมด้วยการดำรงชีวิตอยู่ ๑๐๐ ปีตลอดกาล ขอทวยเทพทั้งหลายผู้คุ้มครองที่สถิตอยู่ในอากาศบรรพตไพโรสณฑ์ ภูมิสถานแม่น้ำคงคา และมหาสมุทร จงคอยตามรักษาท่านทั้งหลายทุกเมื่อเถิด ฯ

บทรัตนัตถ์ปภาวากิยาจนคาถา

รัตนัตถ์ปภาวากิยาจนคาถา เป็นคาถาที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้น โดยขออนุภาพพระศรีรัตนตรัยอันบริสุทธิ์ ประเสริฐ ได้กำจัดอุปสรรคอันตราย บันดาลความสมบูรณ์ ความสุขสวัสดิ์ให้เกิดมีแก่สยามประเทศ และขอเทวานุภาพให้คุ้มครองรักษาอีกด้วย

รัตนัตถ์ปภาวากิยาจนคาถา

อระหัง สัมมาสัมพุทโธ
 มหาสังฆัง ปะโพเธสิ
 พุทโธ ธัมโม สังโฆ จาติ
 อัญญะมัญญาวีโยคา วะ
 พุทโธ ธัมมัสสะ โพเธตา
 สังโฆ จะ สาวะโก พุทธัสสะ
 วิสุทธี อุตตะมัง เสฏฐัง
 สังวัตตะติ ปะสันนัง
 สัมมา ปะฏิปชัณตัง
 วิสุทธิ สัพพะกเลเสหิ
 นิพพานัง ปะระมัง สุญญัง
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
 ระตะนัตตะยานุภาเวนะ
 อุปัททวันตะรายา จะ
 มา กะทาจิ สัมมุสิงสุ
 อาโรคิยะสุขัญญะ
 ตัพพัตถุญญะ สัมปัตติโย
 ภาวันตุ สัมปะวัตตันตุ
 เต จะ รัฏฐัญญะ รักขันตุ
 สยามานัง รัฏฐะปาสิหิ
 สิทธะมัตถุ สิทธะมัตถุ
 เอตัสมิง ระตะนัตตะยัสมิง

อุตตะมัง ธัมมะมัจฉะคา
 อิจเจตัง ระตะนัตตะยัง
 นานาโหนดัมปิ วัตถุโต
 เอกิภูตัมปะนัตตะโต
 ธัมโม สังฆะนะ ธาโรโต
 อิจเจกาพัทธะเมวิทัง
 โลกัสมิง ระตะนัตตะยัง
 อัตตะโน สุทธิกามินัง
 ปะระมาเย วิสุทธิยา ฯ
 โหติ ทุกเขหิ นิพพุติ
 นิพพานัง ปะระมัง สุขัง
 สุวัตถิ โหตุ สัพพะทา ฯ
 ระตะนัตตะยะเตชะสา
 อุปะสัคคา จะ สัพพะโส
 รัฏฐัง สยามานะเมวิทัง
 ตะโต ทีฆายูตาปิ จะ
 สุขัง สัพพัตถะ โสตถิ จะ
 สยามานัง รัฏฐะปาสินัง
 สยามะรัฏฐิกะเทวะตา
 ธัมมามิเสหิ ปุชิตา
 สิทธะมัตถุ อิทัง ณะลัง
 สัมปะสาทะนะเจตะโส ฯ

คำแปล

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ ได้ทรงบรรลุนิพพานอันอุดม ทรงยังสงฆ์หมู่ใหญ่ให้รู้ยิ่งแล้ว หมวดสามแห่งรัตนะนี้อย่างนี้ แม้เป็นต่างกันโดยวัตถุว่า พุทโธ ธัมโม สังโฆ ดังนี้ แต่เป็นอย่างเดียวกันโดยเนื้อความ เพราะไม่พราจากจากกันและกันได้ พระพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้พระธรรม พระธรรมอันพระสงฆ์ทรงจำไว้ พระสงฆ์ก็เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า พระรัตนตรัยเนื่องเป็นอันเดียวกันอย่างนี้นั่นเทียว

พระรัตนตรัยนี้ เป็นของหมดจดอุดมประเสริฐในโลก ย่อมเป็นไปพร้อมเพื่อความหมดจดอย่างยิ่ง แก่สัตว์ทั้งหลายผู้เลื่อมใสแล้ว ผู้ใคร่ซึ่งความหมดจด แก่ตน ผู้ปฏิบัติอยู่โดยชอบ ความหมดจดจากสรรพกิเลสทั้งหลาย ย่อมเป็นความดับจากทุกข์ทั้งหลาย ความดับเป็นธรรมสูงอย่างยิ่ง ความดับเป็นสุขอย่างยิ่ง ด้วยความกล่าวคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีในกาลทั้งปวง

ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ด้วยเดชแห่งพระรัตนตรัย อุปัทวะและอันตรายทั้งหลายด้วย ความขัดข้องทั้งหลายด้วย อย่าได้พ้องพานสยามรัฐนี้ ในกาลไหนๆ เลย สุขเกิดแต่ความเป็นคนไม่มีโรคด้วยนั้นเทียว แต่นั่น แม้ความเป็นผู้มีอายุยืนด้วย ความสมบูรณ์แห่งวัตถุทั้งหลายเหล่านั้นด้วย ความสุขสวัสดิ์ในเหตุทั้งหลายทั้งปวงด้วย จงมี จงเป็นไปพร้อม แก่รัฐบาลสยามทั้งหลาย ขอเหล่าเทพา ผู้ดำรงอยู่ในสยามรัฐ อันรัฐบาลสยามบูชาแล้วด้วยธรรมพลี และอามิสพลีทั้งหลาย จงรักษาซึ่งรัฐบาลสยามนั้นด้วย ซึ่งแว่นแคว้นด้วย ขอผลแห่งจิตอันเลื่อมใสในพระรัตนตรัยนี้ จงเป็นผลสำเร็จ จงเป็นผลสำเร็จ จงเป็นผลสำเร็จ เทอญ ฯ

บทสุขาภิยาจนคาถา

สุขาภิยาจนคาถา เป็นคาถาที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฉิม) วัดโมลีโลกยาราม แต่งขึ้น โดยอ้างอิงภาพพระปริตรที่ได้สวดสาธยายแล้วนั้น เพื่อให้เกิดความสุขสิริสวัสดิ์ในราชตระกูล ขอให้เทพยดาทั้งมวลคุ้มครองรักษา ให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล เกิดความผาสุกร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งมวล

สุขาภิยาจนคาถา

ยัง ยัง เทวะมะนุสสานัง	มังคะลัตถายะ ภาสิตัง
ตัสสะ ตัสसानุภาเวนะ	โหตุ ราชะกุเล สุขัง
เย เย อารักขะกา เทวา	ตัตถะ ตัตถาธิวาสิโน
อิมินา ธัมมะทานะเน	สัพเพ อัมहेหิ ปุชิตา
สะทา ภัทรานิ ปัสสันตุ	สุขิตา โหนตุ นิพพะยา
อัปปะมัตตา จะ อัมहेสุ	สัพเพ รักขันตุ โน สะทา
ยัญจะ โน ภาสะมานะหิ	กุสะลัง ปะสุตัง พะหุง
ตันโน เทวานุโมทนต์	จิรัง ติฏฐันตุ สาตะตัง
เย วา ชะลาพุชฌณะชา	สังเสทะโซปะปาติกา
อะเวรา โหนตุ สัพเพ เต	อะนีฆา นิรุปัททะวา
ปัสสันตุ อะนะวัชชานิ	มา จะ สาวัชชะมาคะมา
จิรัง ติฏฐะตุ โลกัสสิมัง	สัมมาสัมพุททะสาสะนัง
ทัสเสนตัง โสตะวันตุนัง	มัคคัง สัตตะวิสุทติยา
ยาวะ พุทโธติ นามัมปิ	โลกะเชฏฐัสสะ สัตถุโน

สัมมาเทสิตะธัมมัสสะ

ปะสันนา โหนตุ สัพเพปิ

สัมมา ธารัง ปะเวจฉันโต

วุฑฒิภาวายะ สัตตาทัน

มาตา ปิตา จะ อัตระชัง

เอวัง ธัมเมนะ ราชาโน

ปะวัตตะติ มะเหลสีโน

ปาณโน พุทธะสาสะเน

กาเล เทโว ปะวัสสะตุ

สะมิทัง เนตุ เมทะนิง

นิจจัง รักขันติ ปุตตะกัง

ปะชัง รักขันตุ สัพพะทา ฯ

คำแปล

พระปริตรใดๆ อันเราสวดแล้ว เพื่อประโยชน์แก่มงคล แห่งเทพดาและมนุษย์ทั้งหลาย ด้วยอานุภาพแห่งพระปริตรนั้นๆ ขอความสุขจงมีในราชสกุล เทพเจ้าทั้งหลายใดๆ ผู้รักษาเอื้อเพื่อ ผู้สิงสถิตอยู่ในสถานนั้นๆ ทั้งหมด อันเราบูชาแล้วด้วยธรรมทานนี้ เทพเจ้าทั้งหลายนั้นๆ จงเห็นสิ่งอันเจริญทั้งหลายทุกเมื่อ จงเป็นผู้ถึงซึ่งความสุข ปราศจากภัยทุกเมื่อ อนึ่งเหล่าเทพเจ้าทั้งสิ้น จงอย่าประมาทแล้วในเรา รักษาเราทุกเมื่อ อนึ่งกุศลอันใดมากอันเราภาซิตอยู่ ขวานขวายแล้ว เทพเจ้าทั้งหลายจงอนุโมทนากุศลอันนั้นของเรา จงดำรงอยู่ติดต่อกันสืบกาลนาน

อนึ่งสัตว์ทั้งหลายใด ที่เป็นชลาพุชะกำเนิดในครรภ์มารดา และที่เป็นอุปาทิกะกำเนิดลอยขึ้น ขอสรรพสัตว์ทั้งหลายนั้น จงเป็นผู้ไม่มีเวร ไม่มีทุกข์ ไม่มีอุปัทวะ เห็นกรรมทั้งหลาย อันหาโทษมิได้ อนึ่งกรรมอันมีโทษ อย่ามาพ้องพานสัตว์เหล่านี้ ขอคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันแสดงมรรคาแก่สัตว์ผู้มีโสตวิญญูณธาตุเพื่อความหมดจดแก่สัตว์ จงดำรงอยู่ในโลกสืบกาลนาน แม้พระนามว่า พุทธะ ดังนี้ ของพระศาสดาผู้ทรงเป็นผู้ประเสริฐในโลก ผู้ทรงมีธรรมอันแสดงแล้วโดยชอบ ผู้ทรงแสวงหาซึ่งคุณอันใหญ่ ยังเป็นไปอยู่เพียงใด แม้สรรพสัตว์ทั้งหลายจงเป็นผู้เลื่อมใสแล้วในพระพุทธานต์ ฝนจงเพิ่มให้

อุทกธารตกต้องในกาลโดยชอบ จงนำไปซึ่งเมตตาคือให้สำเร็จประโยชน์ เพื่ออัน
บังเกิดความเจริญแก่สัตว์ทั้งหลาย มารดาและบิดาย่อมถนอมบุตรน้อย อัน
บังเกิดในตนเป็นนิตยฉันท พระราชาทั้งหลายจงทรงรักษาประชาราษฎร์โดยชอบ
ในกาลทั้งปวงฉันทนั้น ๆ

บทบรมราชชนนีวราทานคาถา

บรมราชชนนีวราทานคาถา เป็นคาถาที่มหาเถรสมาคมแต่งถวายพระพร
ชัยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงสถิตในพระราชสถานะ “แม่ของแผ่นดิน” ทรง
เป็นศูนย์รวมน้ำใจภักดี ทำให้เกิดความกลมเกลียวพร้อมเพรียงนำพาประเทศ
ไทยให้วิวัฒนา ดำรงเอกราช อภิบาลรักษาประเทศชาติให้ยั่งยืนสถาพร ด้วย
เดชานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ขอทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงปราศจาก
โรคอันตราย นิราศร้างห่างภัยพิบัติอุปัทวทุกข์ ทรงเจริญพระพรณ สุข พล
ทุกประการ เสด็จสถิตเป็นมิ่งขวัญอันมั่นคงในดวงใจไทยไปตราบกาลนาน

ปรมราชชนนีวรทานคาถา

ประมะราชินี นาถา
 ทะสะมินทะภุปาลัสสะ
 สัมพุททะมามะกา อัคคา
 ปุญญาธิการะสัมปันนา
 สิริยา กิตติยา จาปี
 นิสัมมะการินี โหติ
 เอสา हि รัฏฐะวาสีนัง
 สัมปาเทติ กะรัณยานิ
 สิปปานิ ชีวะโนปาเย
 พะหุสิปปิกะกัมมัญจะ
 วะโนทะกานุรักขาเย
 พะหุกัตถะ สีขาปัตเต
 ตัสมา हि รัฏฐะวาสีนัง
 อิทานิ สา ะโยวุฑฺฒา
 ระตะนัตตะยานุภาเวนะ
 วิสิฏฺฐา ราชะมาตา สา
 วัณญุเปตา พะลูเปตา
 ทุกขะโรคะภะยาทีหิ
 จิรัญชีวะตุ ทัยยานัง
 ะรา กิตติ ยะสัคโค จะ

ภูมิพะลัสสะ ราชีโน
 มาตุภูตา ยะสัสสินี
 พุททะธัมเม สะมาหิตา
 ทานัชฌาสะยะสังยุตา
 อะภิกกันตา อะภิกกะณัง
 อะติสัณหา วิยัตติกา
 อัตถายะ จะ หิตายะ จะ
 มะหาการุญญะเจตะสา
 สาทเถ จะ อะนุสาสะติ
 อะนุคคัณหาติ โยนิโส
 สัพพัตถะ พุทธิทายินี
 ปะกุปพะเต วิจักกะณา
 สัมภาวิตา อะติปปิยา
 เทมัสสา ะระมะงคะลัง
 กะตะปุญญัสสะ เตชะสา
 ทีฆายุกา นิรามะยา
 สุขิตา โหตุ สัพพะทา
 ปาปคคะเหติ มุจจะตุ
 สิริภูตา วิเสสะโต
 ปัญญายันตุ นิรันตะรัง ฯ

คำแปลพระคาถาวายพระพรเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระเกียรติยศปรากฏระบือไกล เป็นพระราชชนนีในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรงเป็นอัครพุทธมามกชน มีพระราชหฤทัยมั่นคงในพระบวรพุทธศาสนา ถึงพร้อมด้วยพระบุญญาธิการมากล้น เพียบพร้อมด้วยพระราชอัธยาศัยน้อมไปในการเสียสละช่วยเหลือเกื้อกูลแก่พสกนิกรทุกหมู่เหล่า ทรงงามพร้อมด้วยพระสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลและพระเกียรติคุณอันสูงส่งตลอดกาล ทรงพระปรีชาสามารถใคร่ครวญด้วยเหตุและผลก่อนที่จะบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ ทรงไว้ซึ่งความละเอียดอ่อนสุขุมคัมภีรภาพและทรงฉลาดหลักแหลมในอุบาย

ในศุภวาระที่ผ่านมา เป็นที่ประจักษ์ชัดแท้แก่ใจพสกนิกรชาวไทย ตลอดเวลาว่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชหฤทัยเปี่ยมล้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเป็นหิตานุหิตประโยชน์ไว้นานัปการแก่พสกนิกรชาวไทยอย่างหาที่สุดมิได้ ทรงพร่ำสอนใส่พระทัยถึงงานศิลปาชีพและศิลปะแห่งการดำเนินชีวิตอย่างมีจุดหมายอิงอาศัยประโยชน์สุขเป็นสำคัญ ทั้งทรงเกื้อกูลงานศิลป์ทุกแขนงอย่างเฝ้าคอยด้วยอุบายวิธีสุดล้ำเลิศ ได้พระราชทานและดำเนินการความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าและน้ำโดยเชื่อว่า โครงการอนุรักษ์น้ำ ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นแล พระองค์ฯ

จึงทรงเป็นที่รักยิ่งที่พสกนิกรชาวไทยต่างยกย่องเทิดทูนเหนือเศียรเกล้า สถิตไว้
เป็นมิ่งขวัญของปวงประชาตลอดกาล

บัดนี้ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี
พันปีหลวง ทรงเจริญพระชนมพรรษาแล้ว เราทั้งหลาย คือพสกนิกรชาวไทย
ทุกหมู่เหล่า ต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ขอถวายพระพร
ชัยมงคลแด่พระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ด้วยอานุภาพแห่งคุณ
พระศรีรัตนตรัย และเดชานุภาพแห่งพระราชกุศลผลบุญที่ทรงบำเพ็ญมา ขอ
พระองค์ผู้มีพระบุญญาธิการอันถึงพร้อมแล้ว มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน ปราศจาก
โรคอาพาธใดๆ มาแผ้วพาน ทรงพระเกษมสำราญ ลุถึงวโรวณะ สุขะ พละ ตลอดไป
ขอจงหลุดพ้นจากบาปเคราะห์ทั้งหลาย มีทุกข์ โศก โรค ภัย เป็นต้น ขอจงทรง
ดำรงอยู่เป็นมิ่งขวัญอันยิ่งใหญ่ของพสกนิกรตลอดกาล และขอพระวรกายรดีคุณ
อดุลยยศจงปรากฏยิ่งยืนนาน เป็นจิรัฏฐิติกาล เทอญฯ

บทจกัฏฐิวิสทสมปรเมนุทธมหาราชากัฏฐิกา (จกัฏฐิวิสทสมปรเมนุทธมหาราชากัฏฐิกา)

บทจกัฏฐิวิสทสมปรเมนุทธมหาราชากัฏฐิกา เป็นคาถาที่มหาเถรสมาคมแต่งถวายราชสดุดีและถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน และคณะสงฆ์ได้ประเดิมสวดถวายในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒ จากนั้นคณะสงฆ์พร้อมกับประชาชนชาวไทย จะได้ใช้สวดถวายเป็นการเฉลิมพระราชสิริสวัสดิพิพัฒนามงคลในบรรดามงคลพิธีที่จัดขึ้นเพื่อถวายพระราชกุศลและถวายพระพรแด่พระองค์สืบไป

จกัฏฐิวิสทสมปรเมนุทธมหาราชากัฏฐิกา

มะหาเวชราลังกระโณ
มะหาเตชานุภาโว จะ
ทัฬหัง กะตัญญูตาฐายี
ทะยามานะสะสัมปันโน
สังคะหานุปะทาเนนะ
สัพเพสัง สะมะณันมปิ
สัพพะกิจจานิ กาเรติ
มะหาราชัสสะ อังเคหิ
สะรัฏฐะวุทธิติสันธานะ

ทัฬหะนัง ปิยะขัตติโย
พะหุสัสสะวิจักกะโณ
พุทธานิธิพะการะโว
สะทา การะณะโกวิโท
ธัมมิการักกะคุตติยา
สัพเพสัง รัฏฐะวาสินัง
สารัตถิกานิ สัพพะโส
อะเนเกหิ สะมัมปิโต
ถิระจิตโต อะนินทียะ

ตัสมาทานิ นะรินโทยัง
 ะรัสสะ จักกิวังสัสสะ
 ระตะนัตตะยานุภาเวนะ
 ปะระเมนทะมะหาราชา
 วัณณะวา พะละสัมปันโน
 รัฎฐาภิปาละโนปายัง
 รัชชัง ธัมเมนะ กาเรตุ
 สัมพุททะสาสะนัง เสฏฐัง
 ปโปโปตุ สัพพะโสตถิถุจะ
 จิรัง รัชเช ปะติฏฐาตุ
 สัพพันตะรายะโมกขายะ

สัมปุณณะปุญญะปาระมี
 ทะสะโม โหติ ชัตติโย
 ราชุนัง ปุญญะเตชะสา
 ทีฆายุโก นิรามะโย
 สุโขโต โหตุ สัพพะทา
 วิจาระยัง ะ โยนิโส
 ราชะธัมมัง อะโกปะยัง
 อูปัตถัมภะตุ ฐานะโส
 สัพพัญจะ ชะยะมังคะลัง
 สะทา ภัทธานิ ปัสสะตุ
 เทวา รักขันตุ นัง สะทาติ ฯ

มหาเถรสมาคม

คำแปล

พระคาถาเฉลิมพระเกียรติ

พระปรเมนทรมหาราช รัชกาลที่ ๑๐ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นที่รักของปวงชนชาวไทย มีพระบรมเดชานุภาพยิ่งใหญ่ ทรงพระปรีชาในศาสตร์หลายด้าน มีพระมโนสำนึกในพระกตัญญูตาธรรม มีพระราชศรัทธาเคารพหนักแน่นในพระรัตนตรัย มีพระราชหฤทัยเปี่ยมล้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ทรงรู้เท่าทันในเหตุการณ์ เหตุผลโดยตลอด ฯ

พระองค์ทรงบำเพ็ญสรรพราชกรณียกิจล้วนเป็นหิตานุหิตประโยชน์แก่สมณพราหมณาจารย์ ทั้งแก่เหล่าพสกนิกรถ้วนทั่ว ด้วยการพระราชทานสังคหธรรมนำจิตอาสาให้เพิ่มพูนขึ้นเนืองๆ ด้วยทรงรักษาปกป้องคุ้มครองโดยชอบธรรม ทรงเพียบพร้อมด้วยพระคุณสมบัติแห่งพระราชาผู้ยิ่งใหญ่เป็นอนเอกประการ มีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะสืบสานพระราชปณิธานที่เป็นเหตุนำความเจริญรุ่งเรือง แห่งขอบขัณฑสีมาสยามประเทศ อันจะหาผู้ใดมาปรึปวาสมิได้ ฯ

บัดนี้ พระจอมชน ทรงสมบุญด้วยพระบุญญาธิการบารมี เสด็จเถลิงถวัลยราชย์ เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๑๐ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ มีพระปรมาภิไธยว่า พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ฯ

ด้วยอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย ด้วยพระบุญญาธิการและด้วยพระบรมเดชานุภาพแห่งพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ ขอสมเด็จ

บรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์ สมเด็จพระปรเมนทรรวมิกมหาราชเจ้า
ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน ไร้พระโรคพาธ
มีพระฉวีวรรณผ่องใส เพียบพร้อมด้วยพระพลานามัย ทรงพระเกษมสำราญ
เบิกบานพระราชหฤทัย ทุกทิพาราตรีกาล ฯ

ทรงดำเนินพระรัฐาภิบาลโนบายโดยแยบคาย ทรงครองสิริราชสมบัติโดย
ทศพิธราชธรรมวิธี รักษาราชธรรมประเพณีมิให้เสื่อมคลาย ทรงอุปถัมภ์บำรุง
พระพุทธศาสนาให้สถิตสถาพรยิ่งยืนนาน ฯ

ทรงเจริญพระราชสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลทุกประการ ทรงดำรงมั่นอยู่ใน
ไอศุริยสมบัติ ตลอดจิรัฏฐติกาล ประสบแต่สิ่งดีงามในกาลทุกเมื่อ ขออัญเชิญเหล่า
ทวยเทพเทวาได้โปรดปกป้องรักษาสมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์
ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ให้นิราศปราศจากภัยอันตรายภัยพิบัติทั้งปวง ตลอด
กาลทุกเมื่อ เทอญ ฯ

บทเทวดาอุยโยชนคาถา

เทวดาอุยโยชนคาถา เป็นคาถาส่งเทวดา ใช้อัญเชิญเทวดากลับวิมาน
เมื่อแรกที่จะเจริญพระปริตร ได้มีการชุมนุมเทวดา หรืออัญเชิญเทวดามา เพื่อ
ฟังการเจริญพระปริตร ซึ่งถือว่าเป็นการแบ่งส่วนบุญไปให้สรรพสัตว์ทุกจำพวก
ทุกหมู่เหล่า แม้กระทั่งเทวดา ซึ่งมองไม่เห็นตัวก็แผ่เมตตาจิตไปถึง เนื้อความใน
ตอนแรกของคาถานี้ เริ่มต้นด้วยการแผ่เมตตาจิตไปในหมู่สัตว์ทั้งหลาย ให้พ้น
จากทุกข์โศกโรคภัย จากนั้นได้กล่าวเชิญเทวดาให้อนุโมทนา บุญกุศลที่บำเพ็ญ
มา ซึ่งก็รวมถึงบุญอันเกิดจากการเจริญพระปริตร เพื่อเทวดาจะได้アニสงส์
แห่งบุญนั้นด้วย ต่อจากนั้นก็เป็นการแนะนำเทวดาให้เกิดศรัทธาในการให้ทาน

รักษาศีลบำเพ็ญภาวนา แล้วเชิญให้เทวดากลับ ต่อจากนั้น ก็ขออานุภาพแห่ง
พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลาย ให้คุ้มครองรักษา

เทวดาอุยโยชนคาถา

ทุกขปปีตตา จะ นิททุกขา	ภะยปปีตตา จะ นิพภะยา
โสกะปปีตตา จะ นิสโสกา	โหนตุ สัพเพปิ ปาณิน
เอตตาวะตา จะ อัมเหติ	สัมภะตัง ปุญญะสัมปะทัง
สัพเพ เทวานุโมทนต์	สัพพะสัมปัตติสัทธียา
ทานัง ทะทนต์ สัทธายะ	สีลัง รักขันตุ สัพพะทา
ภาวนาภีระตา โหนตุ	คัจฉันตุ เทเวตาคะตา ฯ
สัพเพ พุทธา พะลัปปีตตา	ปัจเจกานัญจะ ยัง พะลัง
อะระหังตานุญจะ เตชะนะ	รักขัง พันธามิ สัพพะโส ฯ

คำแปล

ขอสัตว์ทั้งหลายที่ประสบทุกข์ จงเป็นผู้ปราศจากทุกข์ ที่ประสบภัย
จงปราศจากภัย ที่ประสบความเศร้าโศก จงสร้างโชค

ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงอนุโมทนาบุญสมบัติ ที่ข้าพเจ้าทั้งหลายสร้างสม
มาแล้วนี้ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง

ขอเทวดาทั้งหลายจงให้ทาน รักษาศีล บำเพ็ญภาวนาด้วยศรัทธาทุกเมื่อ
ขอเชิญเทวดาที่มาชุมนุมกลับไปเถิด พระพุทธเจ้าทั้งปวงล้วนทรงมีผลกำลัง
ด้วยเดชแห่งกำลังของพระปัจเจกพุทธเจ้า ทั้งหลาย และด้วยเดชแห่งกำลังของ
พระอรหันต์ทั้งหลาย ข้าพเจ้าขอน้อมนำเดชทั้งปวงนั้น มาเป็นเครื่องคุ้มครอง
รักษา ฯ

บทพุทธชัยมงคลคาถา (พาหุง)

พุทธชัยมงคลคาถา กล่าวถึงพุทธวิธีที่ทรงเอาชนะมาร ๘ ประการ โดยทรงใช้พระพุทธานุภาพอันไม่ก่อเวรภัย ส่งผลให้ผู้แพ้หันมายอมรับนับถือพระองค์ เชื่อกันว่ามีอานิสงส์ให้ผู้สวดประสบชัยชนะเหนือมารทั้งปวง ดุจดั่งพระพุทธเจ้าทรงมีชัยชนะเหนือมารทั้งที่เป็นมนุษย์และอมนุษย์ อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำบทพาหุง (บทต้น) ไปทรงพระราชนิพนธ์แปลเป็นบทฉันท์ พระราชทานให้นักรบและประชาชนใช้สวดเป็นทำนองสรภัญญะ เพื่ออวยพรให้ประเทศไทยประสบชัยชนะในสงครามโลกครั้งที่ ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ เรียกว่า “ชัยสิทธิคาถา”

พุทธชัยมงคลคาถา (พาหุง)

พาหุง สะหัสสะมะภินิมิตเตสาธุขันตัง
 คีรีเมฆะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
 ทานาธิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ
 มาราดีเรกะมะภิกุขมิตะสัพพะรัตติง
 โฆรัมปะนาฬะวะกะมักกะมะถัทธะยักขัง
 ขันตีสุทนต์ะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

นาฬาคีริง คชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง
 ทาวักคิจักกะมะสะนีวะ สุทธารุณันตัง
 เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

อุกขิตตะขัคคะมะติหัตถะสุทธารุณันตัง
 ธาวันตียะชะนะปะถังคฺลิมาละวันตัง
 อิทธิภิสังชะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

กัตถวานะ กัฏฐะมฺหะรัง อิวะ คัพภินียา
 จิญจายะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเณ
 สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

สัจจัง วิहाเย มะติสัจจะกะวาทะเกตุง
 วาทาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง
 ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

นันทะปะนันทะภุชะคัง วิพุธัง มะหิทธิง
 ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต
 อิทธิปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

ทุคคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุตฺถุหัตถัง
 ฬัระห์มัง วิสุทธิชฺชุดิทธิพะกาภิธานัง
 ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

**เอตปิ พุทธะชยะมังคะละอฏฐะคาถา
โย วาจะโน ทินะทิเน สาระเต มะตันที
หิต்வานะเนกะวิวิธานิ จุปัททะวานิ
โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะ นะโร สะปัญโญ ฯ**

คำแปล

พระจอมมุนี ได้ทรงชนะพญามารผู้รุมตบแต่งพัน ถืออาวุธครบมือ ชีคชสารศรีเมขละพร้อมด้วยเสนามารให้ร้องก้องกึก ด้วยธรรมวิธีทานบารมี เป็นต้น ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี ได้ทรงชนะอาฬวกยักษ์ ผู้มีจิตกระด้าง ปราศจากความอดทน มีฤทธิ์พิลึกยิ่งกว่าพญามารเข้ามาต่อสู้ยั้งนักจนตลอดรุ่ง ด้วยวิธีทรมานเป็นอันดี คือพระขันติ ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี ได้ทรงชนะช้างตัวประเสริฐชื่อนาฬาคิริ เป็นช้างเมายิ่งนัก แสนที่จะทารุณ ประดุจไฟป่าจักรวาล และสายฟ้า ด้วยวิธีรดลงด้วยน้ำ คือพระเมตตา ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี มีพระหฤทัยไปในที่จะกระทำอิทธิปาฏิหาริย์ ได้ทรงชนะโจรชื่อนองคุลิมาล (ผู้มีพวงคือนิ้วมือมนุษย์) แสนร้ายกาจมีฝีมือถือดาบวิงไล่พระองค์ไปเส้นทาง ๓ โยชน์ ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี ได้ทรงชนะความกล่าวร้ายของนางจิณฺจมาณวิกา ทำอาการประหนึ่งว่ามีครรภ์ เพราะทำไมมีสัญญาณอันกลม ให้เป็นประดุมมีท้อง ด้วยวิธีสมาธิอันงาม คือความระงับพระหฤทัยในท่ามกลางหมู่ชน ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี ทรงรุ่งเรืองแล้วด้วยประทับ คือพระปัญญา ได้ทรงชนะ
สัจจนิกรณ์ ผู้มีอชฌาสัยในที่จะสละเสียซึ่งความสัตย์ มีใจในที่จะยกถ้อยคำ
ของตน ให้สูงดุจยกระ เป็นผู้มีคณียังนัก ด้วยเทศนาญาณวิธี คือรู้อชฌาสัย
แล้วตรัสเทศนา ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคล
นั้น

พระจอมมุนี โปรดให้พระโมคคัลลานเถระพุทธชินารส นิรมิตกายเป็น
นาคราช ไปทรมานพญานาคราชชื่อนันโทปนันทะ ผู้มีความรู้ผิด มีฤทธิมาก
ด้วยวิธีอันให้อุปเท่ห์แห่งฤทธิแก่พระเถระ ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่านด้วย
เดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พระจอมมุนี ได้ทรงชนะพรหมผู้มีนามว่า ท้าวพกาผู้มีฤทธิ มีอันสำคัญตน
ว่าเป็นผู้รุ่งเรืองด้วยคุณอันบริสุทธิ์ มีมืออันทำวรุขงค์คือทิวาฐิตินถือผิด รัตรังไว้
แน่นแน่นแล้ว ด้วยวิธีวางยาอันพิเศษ คือเทศนาญาณ ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมี
แก่ท่านด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

นรชนใดมีปัญญา ไม่เกียจคร้าน สวดก็ดี ระลึกก็ดี ซึ่งพระพุทธชัยมงคล
๘ คาถาแม้เหล่านี้ทุกๆ วัน นรชนนั้นจะพึงละเสียได้ซึ่งอุปัทวันตรายทั้งหลาย
มีประการต่างๆ เป็นอนันต์ ถึงซึ่งวิโมกขสิวาลัย อันเป็นบรมสุขแล.

บทชยปริตร

ชยปริตร เป็นคาถาสวดเพื่อให้เกิดมีชัยมงคลในการทำพิธีมงคลต่างๆ โดยกล่าวถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าที่มีพระกรุณาเป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์ เป็นสัจวาจาให้เกิดชัยมงคลในมงคลพิธี ดังที่พระองค์ได้ทรงชนะมารที่โคนโพธิพฤกษ์ฉะนั้น

ชยปริตร

มหาการุณโก นาโถ
 ปุเรตฺวา ปาละมี สัพพา
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
 ชะยันโต โพธิยา มูเล
 เอวัง ตฺวัง วิชะโย โหหิ
 อะปะราชิตะปัลลังเก
 อะภิสสเก สัพพะพุทธานัง
 สุนักขัตตัง สุมังคะลัง
 สุขะโน สุขุมุตโต จะ
 ปะทักขิณัง กายะกัมมัง
 ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง
 ปะทักขิณานิ กัตถวานะ

หิตายะ สัพพะปาณินัง
 ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
 โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ
 สักยานัง นันทิวัทธมโน
 ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล ฯ
 สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
 อัคคัปปัตโต ปะโมหะติ ฯ
 สุปะภาตัง สุหุฏฐิตัง
 สุยิฏฐัง ฬรัทมะจาริสุ
 วาจากัมมัง ปะทักขิณัง
 ปะณิธี เต ปะทักขิณา
 ละภันตฺตเถ ปะทักขิणे ฯ

คำแปล

พระพุทธเจ้าทรงเป็นที่พึ่งได้อย่างแท้จริงของสัตว์ ทรงประกอบแล้วด้วยพระมหากรุณา ทรงบำเพ็ญพระบารมีทั้งหลายทั้งปวงให้เต็ม เพื่อประโยชน์แก่สรรพสัตว์ ได้ตรัสรู้พระสัมโพธิญาณอันอุดม ด้วยการกล่าวคำสัจนี้ ขอชัยชนะอันเป็นมงคล จงมีแก่ท่าน ฯ

ขอท่านจงมีชัยชนะในมงคลพิธี เหมือนพระจอมมุนีทรงชนะมารที่โคณโฑธิพุกษ์ ทรงถึงความเป็นผู้เลิศในสรรพพุทธาภิเษก ทรงปราโมทย์อยู่บนปราสาทบัลลังก์อันสูง เป็นจอมมหาปฐพี ทรงเพิ่มพูนความยินดีแก่เหล่าประยูรญาติากยวงศ์ฉะนั้น เทอญ

เวลาที่สัตว์ประพฤติดชอบ เชื่อว่าฤกษ์ดี มงคลดี สว่างดี รุ่งดี ขณะดี และครู่ดี บุกาดีแล้วในพรหมจารีบุคคลทั้งหลาย กายกรรมเป็นประตกษิณส่วน เบื้องขวา วจีกรรมเป็นประตกษิณส่วนเบื้องขวา มโนกรรมเป็นประตกษิณส่วน เบื้องขวา ความปรารถนาของท่านเป็นประตกษิณส่วนเบื้องขวา สัตว์ทั้งหลาย ทำกรรมอันเป็นประตกษิณส่วนเบื้องขวาแล้ว ย่อมได้ประโยชน์ทั้งหลาย อันเป็นประตกษิณส่วนเบื้องขวา ฯ

บทภาต สัพพะมังคลัง

บทที่อ้างอานุภาพพระรัตนตรัยให้เกิดสรรพมงคล เทพยดารักษาให้บังเกิด
ความสุขสวัสดิ์

ภาต สัพพะมังคลัง

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง	รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ	สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง	รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะธัมมานุภาเวนะ	สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง	รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ	สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ฯ

คำแปล

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาท่าน ด้วย
อานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง ขอความสุขสวัสดิ์ทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ ฯ

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาท่าน ด้วย
อานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง ขอความสุขสวัสดิ์ทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ ฯ

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาท่าน ด้วย
อานุภาพแห่งพระสงฆ์ทั้งปวง ขอความสุขสวัสดิ์ทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ ฯ

บทนักขัตตยักษ

บทที่อ้า่างอาณุภาพพระปริตรที่ได้สวดแล้ว ให้กำจัจัดอุปัทวันตรายและ
บาปเคราะห์ทั้งหลาย

นักขัตตยักษ

นักขัตตะยักขะภูตานัง	ปาปคคะหะนิวาระณา
ปะริตตัสสาณุภาเวนะ	หันต์วา เตสัง อุปัทพะเว ฯ
นักขัตตะยักขะภูตานัง	ปาปคคะหะนิวาระณา
ปะริตตัสสาณุภาเวนะ	หันต์วา เตสัง อุปัทพะเว ฯ
นักขัตตะยักขะภูตานัง	ปาปคคะหะนิวาระณา
ปะริตตัสสาณุภาเวนะ	หันต์วา เตสัง อุปัทพะเว ฯ

คำแปล

พระปริตรสามารถป้องกันบาปเคราะห์อันเกิดจากอำนาจแห่งฤกษ์ยามยักษ
และภูตผีปีศาจทั้งหลายได้ ด้วยอาณุภาพแห่งพระปริตรที่ได้สวดมา ตั้งแต่ต้น
จนจบ จงกำจัจัดอุปัทวันตรายทั้งหลายอันเกิดแต่อำนาจแห่งฤกษ์ยามเป็นต้นให้
พินาศหายไป ฯ

พระปริตรสามารถป้องกันบาปเคราะห์อันเกิดจากอำนาจแห่งฤกษ์ยามยักษ
และภูตผีปีศาจทั้งหลายได้ ด้วยอาณุภาพแห่งพระปริตรที่ได้สวดมา ตั้งแต่ต้น
จนจบ จงกำจัจัดอุปัทวันตรายทั้งหลายอันเกิดแต่อำนาจแห่งฤกษ์ยามเป็นต้นให้
พินาศหายไป ฯ

พระปริตรสามารถป้องกันบาปเคราะห์อันเกิดจากอำนาจแห่งฤกษ์ยามยักษ์ และภูตผีปีศาจทั้งหลายได้ ด้วยอำนาจแห่งพระปริตรที่ได้สดมา ตั้งแต่ต้นจนจบ จึงกำจัดอุปัทวันตรายทั้งหลายอันเกิดแต่อำนาจแห่งฤกษ์ยามเป็นต้นให้พินาศหายไป ฯ

พระประวัติ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีพระนามเดิมว่า
“อัมพร ประสัถยพงศ์” ทรงเป็นลูกชาย คนโตในจำนวนลูก ๙ คนของนายนับ
กับนางตาล ประสัถยพงศ์ ประสูติที่บ้านตำบลบางป่า อำเภอมือราชบุรี
จังหวัดราชบุรี เมื่อวันอาทิตย์ ที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๗๐

ทรงศึกษาชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนเทวานุเคราะห์ กองบินน้อยที่ ๔
ตำบลโคกกระเทียม อำเภอมือลพบุรี จังหวัดลพบุรี จนทรงจบประถมศึกษา
ปีที่ ๑ และทรงศึกษาต่อ ณ โรงเรียนประชาบาลวัดพนินพูล ตำบลบางป่า
อำเภอมือราชบุรี จังหวัดราชบุรี จนทรงสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อ
พ.ศ.๒๔๘๐ เมื่อมีพระชนมายุ ๑๓ พรรษา จึงได้ทรงบรรพชา ณ วัดสัตตนารถ-
ปริวัตร ตำบลหน้าเมือง อำเภอมือราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยมีพระธรรม-
เสนานี (เงิน นนฺโท) เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อทรงเป็น
สามเณร ได้เสด็จไปทรงเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนักของพระอธิการโสธธิ-
สมิตโต ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ พระศรี-
ธรรมานุศาสน์ เจ้าคณะอำเภอมือเมือง-บางแพ (ธรรมยุต) ณ วัดตรีญาติ ตำบล
พงสวาย อำเภอมือราชบุรี จังหวัดราชบุรี ทรงสอบนักธรรมและบาลีประโยค
ต่างๆ ในสำนักเรียนวัดตรีญาติได้นักธรรมชั้นเอก และเปรียญธรรม ๔ ประโยค

เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๐ ได้ทรงพบกับพระจินดากรมณี (ทองเจือ จินตาทิโร) ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานสถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระพุทธิปาพจนบดี ชักชวนให้ทรงเข้ามาพำนักเพื่อทรงศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนักเรียน วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร ครั้นวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้ทรงอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ มหาพัทธสีมาวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ทรงได้รับพระสมณฉายาว่า “อมฺพโร” มี **สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน)** ขณะทรงสมณศักดิ์ที่พระเทพโมลี เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในสำนักเรียนวัดราชบพิธ จนทรงสำเร็จเปรียญธรรม ๖ ประโยค

ต่อมาได้ทรงสมัครเข้าศึกษา ณ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในปัจจุบัน) ทรงเป็นนักศึกษารุ่นที่ ๕ ทรงสำเร็จปริญญา “ศาสนศาสตรบัณฑิต” เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๐ ต่อมา พ.ศ.๒๕๐๙ ได้ทรงเข้ารับการอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ ทรงเป็นพระธรรมทูตรุ่นแรก หลังจากทรงสำเร็จหลักสูตรการอบรมพระธรรมทูตแล้ว ใน พ.ศ.๒๕๑๐ ได้เสด็จไปทรงศึกษาต่อระดับปริญญาโท ณ มหาวิทยาลัยพาราณสี (Banaras Hindu University) สาธารณรัฐอินเดีย จนทรงสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๒

ทรงเอาพระทัยใส่รับพระภารธุระบุกเบิกกิจการพระธรรมทูตมานับแต่ยุคแรกเริ่ม ทรงเป็นหัวหน้าคณะเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่นครซิดนีย์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้เสด็จไปประทับ ณ วัดพุทธรังษีสมณมอร์ นครซิดนีย์ เพื่อทรงปฏิบัติศาสนกิจด้านการเผยแผ่ อันเป็นช่วงเวลาที่มี **สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร** ขณะทรงดำรงพระราชอิสริยยศที่ **สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราช-**

กุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษา ณ วิทยาลัยการทหารตันทรูน กรุงแคนเบอร์รา เครือรัฐออสเตรเลีย พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลและทรงสนทนาธรรม ณ วัดพุทธรังษีสแตนมอร์อยู่เป็นประจำ เป็นปฐมเหตุให้ทรงพระราชศรัทธาเลื่อมใสในสมเด็จพระสังฆราชมานับแต่ยังทรงดำรงสมณศักดิ์ที่ พระปริยัติกวี

สมเด็จพระสังฆราช ทรงรับพระภาระธุระในด้านการปกครอง ด้วยความเอาพระทัยใส่ในสรรพกิจอย่างใกล้ชิด ทรงเป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบและถี่ถ้วนสุขุมคัมภีรภาพทำให้กิจการทั้งมวลที่ทรงบริหารจัดการเป็นไปอย่างเรียบร้อย ทรงยังเห็นอุปายโกศลในการบริหารพระศาสนกิจ โดยวิธีจัดสรรบุคลากรภายใต้พระสมณานัติให้ดำรงอยู่ตามบทบาทและหน้าที่ที่เหมาะสม อันจะช่วยสนองพระภารกิจให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังมีตำแหน่งหน้าที่บางประการที่ทรงดำรง อาทิ **เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต แม่กองงานพระธรรมทูตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔-๑๕ (ธรรมยุต) ประธานกรรมการคณะธรรมยุต พระอุปัชฌาย์ นายกรรมการบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ฯลฯ**

ทรงเป็นกรรมการสนามหลวงแผนกธรรมและแผนกบาลี จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ทั้งปวงในราชอาณาจักร ตลอดจนจัดการธรรมศึกษาสำหรับฆราวาส ทรงพระเมตตาต่อการศึกษาของกุลบุตร จึงทรงรับโรงเรียนวัดราชบพิธไว้ในพระอุปถัมภ์สืบต่อมาจากพระบูรพาจารย์ทุกยุค ในระดับอุดมศึกษา สมเด็จพระสังฆราชผู้ทรงเป็นศิษย์เก่าและเคยทรงเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ก็ทรงเอาพระทัยใส่พระภาระธุระบริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้รุ่งเรืองไพบูลย์ยิ่งขึ้น โดยในปัจจุบันทรงดำรงตำแหน่ง **นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**

สมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นประธานควบคุมดูแลการบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะวัดราชบพิธ ซึ่งเป็นพระอารามประจำรัชกาลที่ ๕ ด้วยพระอุตสาหวิริยภาพมาโดยตลอด ทำให้พระอารามมีความสง่างามมั่นคงเป็นที่เฉลิมพระราชมหาราชแห่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ และเป็นที่ปฏิบัติธรรมบำเพ็ญศาสนกิจของบรรพชิตและคฤหัสถ์ทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกได้อย่างสมพระบรมราชปณิธาน นอกจากวัดราชบพิธอันเป็นที่ประทับและที่พำนักของพระบูรพาจารย์และของพระองค์แล้ว ยังทรงพระกตัญญูกตเวทิตาธรรมต่อสำนักอันเป็นที่เคยทรงศึกษาเล่าเรียนและประทับเมื่อครั้งทรงพระเยาว์ จึงทรงเป็นประธานจัดหาทุนซ่อมแซมอุโบสถ สร้างศาลาการเปรียญ กุฏิ และเสนาสนะต่างๆ ของวัดตรีญาติ จังหวัดราชบุรี ซึ่งเคยทรงศึกษาพระปริยัติธรรม ณ ที่นั่น รวมถึงวัดอื่นๆ ตามที่ทรงรับไว้ในพระอุปการะอีกหลายแห่ง

ทรงอุปการะกิจการสาธารณสงเคราะห์มหาชนไว้เป็นอันมาก เช่น โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มูลนิธิสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) และมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

นอกจากพระปฏิบัติด้านคันถธุระที่ทรงบำเพ็ญไว้ด้วยดีแล้ว ยังทรงพอพระทัยในวัตรปฏิบัติทางวิปัสสนากรรมฐาน โปรดที่จะเสด็จไปทรงบำเพ็ญสมณธรรมร่วมกับพระภิกษุฝ่ายอรัญวาสีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่เสมอ โดยเฉพาะกับพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ซึ่งทรงเคารพนับถือเป็นพระอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ทำให้ทรงสนิทสนมคุ้นเคยกับพระวิปัสสนาจารย์และพระภิกษุผู้บำเพ็ญสมณธรรมสายพระกรรมฐานสืบมาตราบจนปัจจุบัน

สมเด็จพระสังฆราช ทรงครองเนกขัมมปฏิบัติพรหมจริยาภิระตอย่างบริบูรณ์ ปราศจากข้อสงสัยเคลือบแคลง พระองค์มีพระอุปนิสัยเรียบง่าย อ่อนโยน สมถะ สันโดษ เรียบง่าย มักน้อย ไม่ทรงหลงใหลในยศและ

ลามสักการะ ไม่โปรดลักษณะหรรษาฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ไม่มีพระประสงค์ด้านการตกแต่งประดับประดาที่ประทับและบรรดาสถาปนกิจ ด้วยวัตถุประสงค์ด้านการศึกษาของวิจิตรอลังการ ไม่โปรดใช้สอยสิ่งของที่มีรูปแบบและสีสันฉูดฉาดบาดตาเกินสมณสาธูป ทรงถือข้อวัตรปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ทรงเอาพระทัยใส่กวดขันพระภิกษุสามเณรในปกครอง ให้วางตนภายในกรอบของพระธรรมวินัยดุจเดียวกับที่ทรงวางพระองค์ ทรงบริหารพระเดชและพระคุณอย่างได้ดุลยภาพลงตัว แม้จะทรงเข้มงวดกวดขันในพระธรรมวินัยกับพระภิกษุสามเณร แต่ก็เป็นไปด้วยน้ำพระทัยเปี่ยมด้วยพรหมวิหารธรรม

สมเด็จพระสังฆราช มีพระคุณลักษณะเด่นอีกประการคือทรงมีจริยาการสดใส่เบิกบาน ทรงแย้มพระสรวลละไมเป็นนิตย์ โปรดมีพระปฏิสันถารโอภาปราศรัยกับผู้คนทั่วไปทุกชั้นทุกวัย ไม่มีพระอาการบั้นปึงไว้พระยศ ไม่วางพระรัศมีข่มผู้ใดด้วยพระมานะถือพระองค์ เป็นที่ซาบซึ้งชื่นใจของผู้มีโอกาสดูเฝ้าใกล้ ต่างสัมผัสถึงพระเมตตาการุณยธรรมอันไพศาลได้โดยง่าย

ทรงได้รับพระราชทานพระมหากรุณาจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงตั้ง เลื่อน และสถาปนาสมณศักดิ์ให้ไพบุลย์อภังการในสมณฐานันดรเรื่อยมา นับแต่พระปริยัติกวี ถึงที่สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ใน พ.ศ.๒๕๕๒

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการสถาปนาฐานันดรศักดิ์ และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ได้ทรงรับเป็นพระราชภาระธุระในการพิทักษ์รักษาพระบวรพุทธศาสนา อันหมายรวมถึงกิจการคณะสงฆ์ ให้ดำรงคงมั่นไพบุลย์ในสยามรัฐสีมาตลอดมานับแต่โบราณสมัย

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จผ่านพิภพสืบสนองสมเด็จพระบรมชนกาทิราช เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๑๐

แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เป็นพระประมุขแห่งราชอาณาจักร เสด็จดำรงพระราชสถานะทุกประการตารัฐธรรมนูญแล้ว ทรงดำเนินพระราชจรรยานุวัตรเยี่ยงสมเด็จพระบรมมหากษัตริยาธิราชในพระราชกรณียกิจด้านพระพุทธศาสนาสืบไป นับเป็นมิ่งขวัญหลักชัยของสรรพชีวิตทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ในรัฐสีมามณฑล

โดยที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราขึ้นในรัชกาลปัจจุบัน มีความตามมาตรา ๗ ระบุว่า “พระมหากษัตริย์ ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง และให้นายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ” ปรากฏแจ้งชัดว่า สมเด็จพระมหากษัตริย์เจ้าจักได้ทรงรับพระราชภาระธุระในการพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์แก่กิจการคณะสงฆ์โดยตรงตามพระบรมราชวินิจฉัย สอดคล้องสมนัยโบราณขัตติยราชনীติ

ด้วยอานุภาพพระราชศรัทธา เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงมีพระราชโองการโปรดสถาปนาให้ **สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)** เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรรมการมหาเถรสมาคม แม่กองงานพระธรรมทูต นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ฯลฯ ดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายกพระองค์แรกในรัชกาลปัจจุบัน เป็น **สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์** ปรากฏพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก
ตรีปิฎกธรรมาจารย์ อัมพราภิธานสังฆวิสุต
ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุณฐาณียบัณฑิต
วชิราลงกรณนริศรปลัณนาภิสิตประกาศ วิสาร์ทนาถธรรมทูตาทิวิม
ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒน์
พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลลีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร
ชินวรมหามนีวงศ์านุศิษฏ บวรธรรมบพิตร
สมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชพิธีสถาปนา
สมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๑๒
กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๐

ครั้นวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๐ อันเป็นมงคลสมัยพระชนมายุ
๙๐ พรรษา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดตั้งการบำเพ็ญพระราช-
กุศลฉลองพระชนมายุ ๙๐ พรรษา สมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถ
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พร้อมพระราชทานน้ำสรงด้วยพระมหาสังข์
ทักษิณาวัฏเป็นกรณีพิเศษ พร้อมด้วยราชสักการะพิเศษ คือพัดฉัตรพิเศษ
ประดับพลอย โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทน
พระองค์นับเป็นพระเกียรติยศอันยิ่งใหญ่ที่พระราชทานจำเพาะด้วยพระราชศรัทธา

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์นี้ ทรงเป็นคารวสถานของพระมหากษัตริย์
และพระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนมหาชนทุกหมู่เหล่า ด้วยทรงมีมหาเถรกรรม-
ธรรม มั่นคงในพรหมจรรย์ ทรงสมบุรณ์บริสุทธิ์ด้วยพระกิตติประวัติอัน
ปราศจากมลทินโทษ ทรงถึงพร้อมด้วยพระสุขุมธรรมคัมภีรญาณในฝ่ายคันถธุระ

ในขณะที่เดียวกันก็ทรงไฝ่พระทัยในวิปัสสนาธุระเป็นอย่างเอก ทรงพระจริยาการ
เรียบร้อยประณีตทุกพระอิริยาบถสมสมณसारูป ทรงผูกประสานน้ำใจสนิทสนม
กลมเกลียวเกื้อกูลกิจการพระศาสนา โดยไม่ทรงเลือกคณะนิกายฝ่ายหมู่ ทรงวาง
พระองค์อยู่ด้วยพระเมตตาธรรมและพระอุเบกขาธรรมสม่ำเสมอ มิทรงไว้
พระยศถือพระองค์ ทรงพระวิริยะในเนกขัมมปฏิบัติทนทานเลื่อมใส ทรงเปี่ยมด้วย
น้ำพระทัยอารีละมุนละม่อม พรั่งพร้อมด้วยพระการุณยธรรมเยือกเย็น เป็นที่
สัมผัสซึ่งได้ในหมู่พุทธบริษัทผู้เคยได้เฝ้า ทรงเอาพระทัยใส่สืบสานปณิธานของ
พระมหาเถระในอดีต เพื่อธำรงพระบวรพุทธศาสนา สมควรแล้วที่จักได้ทรง
พระสมณฐานันดรรุ่งเรืองไพโรจน์สูงสุดในพุทธจักร เป็นที่เฉลิมพระราชาศรัทธา
ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ และเป็นหลักชัยของ
พุทธบริษัทไทยสืบไป.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
๑๒๙ หมู่ ๓ ถ.ศาลา-นครชัยศรี ต.ศาลา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
ฝ่ายผลิต โทร. ๐-๒๘๐๐-๒๓๗๓-๔

